

**ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ
ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ**

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**ΘΕΜΑ :ΞΕΝΕΣ ΑΜΕΣΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ
ΚΑΙ ΣΕ ΧΩΡΕΣ ΤΩΝ ΒΑΛΚΑΝΙΩΝ**

ΖΑΡΧΑΝΗ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ- ΜΑΡΙΑ

A.M.0808M012

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: Κος Αθανασόπουλος

Αθήνα, Μάρτιος 2011

Αφιερώνεται στους γονείς μου

Ευχαριστίες

Θα ήθελα να ευχαριστήσω όλους τους Καθηγητές του μεταπτυχιακού προγράμματος Οικονομικής και Περιφερειακής Ανάπτυξης του Πάντειου Πανεπιστημίου για τις θεωρητικές και πρακτικές γνώσεις που απέκτησα κατά την διάρκεια της φοίτησής μου.

Επίσης, θα ήθελα να ευχαριστήσω τον επιβλέποντα καθηγητή κ. Αθανασόπουλο, για την πολύτιμη βοήθειά του και για τις χρήσιμες συμβουλές που μου πρόσφερε κατά την εκπόνηση της παρούσας διπλωματικής εργασίας.

Τέλος, ένα μεγάλο ευχαριστώ στην οικογένειά μου, για την απεριόριστη συμπαράσταση της, καθ' όλη την διάρκεια των σπουδών αυτών, αλλά και κατά την διάρκεια διεξαγωγής της εργασίας μου.

Πρόλογος

Η παρούσα διπλωματική εργασία είναι πρωτότυπη και εκπονήθηκε στα πλαίσια του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών «Οικονομική και Περιφερειακή Ανάπτυξη» του τμήματος Οικονομικής και Περιφερειακής Ανάπτυξης του Πάντειου Πανεπιστημίου Κοινωνικών και πολιτικών Επιστημών.

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι η διεξοδική παρουσίαση και ανάλυση των ξένων άμεσων επενδύσεων στην Ελλάδα και σε χώρες των Βαλκανίων με ιδιαίτερη έμφαση στην Βουλγαρία ,στην Ρουμανία και στην Αλβανία .

Η διπλωματική εργασία ακολουθεί την παρακάτω δομή. Στο πρώτο κεφάλαιο ορίζεται η ξένη άμεση επένδυση ,αναφέρονται οι μορφές που μπορεί να πάρει καθώς επίσης εξετάζονται τα κίνητρα προσέλκυσης ξένων επενδύσεων και τα αντικίνητρα. Επιπρόσθετα παρουσιάζονται οι επιπτώσεις που μπορούν να έχουν οι επενδύσεις στη χώρα υποδοχής.

Στη συνέχεια της εργασίας και συγκεκριμένα στο δεύτερο κεφάλαιο εξετάζονται οι άμεσες ξένες επενδύσεις στην Ελλάδα. Θα εξεταστεί το θεσμικό επενδυτικό πλαίσιο στην Ελλάδα και παράλληλα γίνεται αναφορά στα εμπόδια εισροής άμεσων ξένων επενδύσεων καθώς και στην πορεία των άμεσων ξένων επενδύσεων στην Ελλάδα.

Στο τρίτο κεφάλαιο παρουσιάζονται οι άμεσες ξένες επενδύσεις στα Βαλκάνια . Εξετάζονται οι λόγοι για τους οποίους οι Έλληνες επενδύουν στις βαλκανικές χώρες καθώς και τα κυριότερα προβλήματα που αντιμετώπισαν οι Έλληνες επιχειρηματίες, ιδίως στα πρώτα χρόνια, στην προσπάθεια τους να επενδύσουν στα Βαλκάνια. Θα δούμε το θεσμικό επενδυτικό πλαίσιο καθώς και τα σημαντικότερα κίνητρα και εμπόδια για ΞΑΕ στην Βουλγαρία, στην Αλβανία και στην Ρουμανία. Επιπλέον ,θα παρουσιαστούν οι ελληνικές επενδύσεις καθώς και η πορεία των άμεσων ξένων επενδύσεων στις παραπάνω χώρες.

Τέλος τα βασικά συμπεράσματα περιλαμβάνονται στο κεφάλαιο 4.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ευχαριστίες	3
Πρόλογος	4
Εισαγωγή	10
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 Ξένες Άμεσες Επενδύσεις	11
1.1 Ορισμός και Τυπολογία των Ξένων Άμεσων Επενδύσεων.....	11
1.2 Τα κίνητρα για τις ΞΑΕ.....	15
1.3 Τα αντικίνητρα για τις ΞΑΕ.....	19
1.4 Οι επιπτώσεις των ΞΑΕ στη Χώρα Υποδοχής	19
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 Οι Άμεσες Ξένες Επενδύσεις στην Ελλάδα	23
2.1 Το Θεσμικό Επενδυτικό Πλαίσιο στην Ελλάδα.....	23
2.2 Τα Σημαντικότερα Κίνητρα και Εμπόδια για ΞΑΕ στην Ελλάδα	26
2.3 Η πορεία των άμεσων ξένων επενδύσεων στην Ελλάδα	28
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 Οι Άμεσες Ξένες Επενδύσεις στα Βαλκάνια	43
3.1 Λόγοι για τους οποίους οι Έλληνες επενδύουν στα Βαλκάνια.....	44
3.2 Οι Άμεσες Ξένες Επενδύσεις στην Βουλγαρία	47
3.2.1 Το Θεσμικό Επενδυτικό Πλαίσιο στην Βουλγαρία	47
3.2.2 Τα Σημαντικότερα Κίνητρα και Εμπόδια για ΞΑΕ στη Βουλγαρία	50
3.2.3 Η πορεία των άμεσων ξένων επενδύσεων στην Βουλγαρία	51
3.2.4 Οι ελληνικές επενδύσεις στην Βουλγαρία	55
3.3 Οι Άμεσες Ξένες Επενδύσεις στην Ρουμανία	60
3.3.1 Το Θεσμικό Επενδυτικό Πλαίσιο στην Ρουμανία	60
3.3.2 Τα Σημαντικότερα Κίνητρα και Εμπόδια για ΞΑΕ στη Ρουμανία	64
3.3.3 Η πορεία των άμεσων ξένων επενδύσεων στην Ρουμανία	65
3.3.4 Οι ελληνικές επενδύσεις στην Ρουμανία	73

3.4 Οι Άμεσες Ξένες Επενδύσεις στην Αλβανία	75
3.4.1 Το Θεσμικό Επενδυτικό Πλαίσιο στην Αλβανία	75
3.4.2 Τα Σημαντικότερα Κίνητρα και Εμπόδια για ΞΑΕ στη Αλβανία	78
3.4.3 Η πορεία των άμεσων ξένων επενδύσεων στην Αλβανία	79
3.4.4 Οι ελληνικές επενδύσεις στην Αλβανία	83
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 Συμπεράσματα	85
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	88
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	92

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 1 Ακαθάριστες επενδύσεις παγίου κεφαλαίου και ΞΑΕ στη μεταποίηση την περίοδο 1954-1962	29
Πίνακας 2 Ετήσιες εισροές ΞΑΕ (Ν. 2687/53) στην Ελλάδα, 1954-1975	30
Πίνακας 3 Διάρθρωση των επενδύσεων του 2687/53 κατά τομείς δραστηριότητας την εικοσαετία 1953-1973	31
Πίνακας 4 Διατομεακή ποσοστιαία κατανομή των ΞΑΕ (Ν.Δ. 2687/53) στην ελληνική μεταποίηση, 1954-1981	32
Πίνακας 5 Εξαγορές και Συγχωνεύσεις –Εισροές	35
Πίνακας 6 Εισροές Ξένων Άμεσων Επενδύσεων στην Ελλάδα 1970 – 2004	35
Πίνακας 7 Εκροές ΞΑΕ της Ελλάδας εκατ. δολ. (1990-2002)	41
Πίνακας 8 Οι μεγαλύτερες ξένες πολυεθνικές στην Ελλάδα	41
Πίνακας 9 Εισροές άμεσων ξένων επενδύσεων κατά έτη στην Βουλγαρία (1992-1998).....	52
Πίνακας 10 Άμεσες ξένες επενδύσεις στη Βουλγαρία 2006- 2009 κατά τομέα	53
Πίνακας 11 Οι μεγαλύτερες ελληνικές επενδύσεις στη Βουλγαρία	58
Πίνακας 12 Ελληνικές Άμεσες Επενδύσεις στην Βουλγαρία (κατά τομέα).....	59
Πίνακας 13 Ροές ΞΑΕ της Ρουμανίας για τα έτη 2007-2009	68
Πίνακας 14 Καθαρές επενδύσεις στη Ρουμανία ανά οικονομική δραστηριότητα	69
Πίνακας 15 Απόθεμα ΞΑΕ της Ρουμανικής οικονομίας (δισ ευρώ) -2006	70
Πίνακας 16 Ξένες Άμεσες επενδύσεις στη Ρουμανία κατά χώρα προέλευσης και κατά έτος (1994-2001)	71
Πίνακας 17 Οι 20 πρώτες χώρες καταταγμένες σύμφωνα με το ύψος των επενδυθέντων κεφαλαίων στη Ρουμανία το 2006	72
Πίνακας 18 Απόθεμα ελληνικών ξένων επενδύσεων στη ρουμανική αγορά	73
Πίνακας 19 Η εξέλιξη των ελληνικών επενδύσεων στη Ρουμανία 2004-2008	74
Πίνακας 20 Οι σημαντικότερες ΞΑΕ στην Αλβανία 2000-2007	83

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Διάγραμμα 1 Εισροές ΞΑΕ στην Ελλάδα (εκατ.δολ.,1970-2002).....	33
Διάγραμμα 2 Οι εισροές ΞΑΕ στην Ελλάδα κατά την περίοδο 2003-2009	37
Διάγραμμα 3 Ακαθάριστες εισροές ΞΑΕ ανά χώρα προέλευσης κεφαλαίων κατά την περίοδο 2003-2009	38
Διάγραμμα 4 Ακαθάριστες εισροές ΞΑΕ ανά τομέα οικονομικής δραστηριότητας κατά την περίοδο 2003-2009	39
Διάγραμμα 5 Διάρθρωση των ακαθάριστων εισροών ΞΑΕ στην μεταποίηση κατά την περίοδο 2003-2009	39
Διάγραμμα 6 Διάρθρωση των ακαθάριστων εισροών ΞΑΕ στον τομέα των υπηρεσιών κατά την περίοδο 2003-2009	40
Διάγραμμα 7 Τα βασικά κίνητρα ελληνικών επιχειρήσεων για ΞΑΕ στα Βαλκάνια	46
Διάγραμμα 8 Τα βασικά εμπόδια ελληνικών επιχειρήσεων για ΞΑΕ στα Βαλκάνια	46
Διάγραμμα 9 Τα πιο σημαντικά κίνητρα για FDI στη Βουλγαρία	50
Διάγραμμα 10 Τα σημαντικότερα αντικίνητρα για εισροές FDI στη Βουλγαρία	51
Διάγραμμα 11 Απεικόνιση των ξένων επενδύσεων στην Βουλγαρία 1999- 2009	52
Διάγραμμα 12 Η εξέλιξη των ελληνικών επενδύσεων στην Βουλγαρία	56
Διάγραμμα 13 Ροές ΞΑΕ στην Ρουμανία 1991-2007	66
Διάγραμμα 14 Απόθεμα ΞΑΕ στη Ρουμανία 1991-2007	67
Διάγραμμα 15 Εισροή ΞΑΕ στην Αλβανία (εκ.\$) 1993-2005.....	80
Διάγραμμα 16 Προέλευση κεφαλαίων ΞΑΕ στην Αλβανία (2006)	81
Διάγραμμα 17 Σύνολο επενδυμένων κεφαλαίων στην Αλβανία	81
Διάγραμμα 18 Διάρθρωση ΞΑΕ στην Αλβανία ανά Κλάδο Οικον/κής Δραστηριότητας	82

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

ΑΔΕΔΥ	Ανώτατη Διοίκηση Ενώσεων Δημοσίων Υπαλλήλων
ΓΣΕΕ	Γενική Συνομοσπονδία Εργατών Ελλάδας
ΔΝΤ	Διεθνές Νομισματικό Ταμείο
ΕΕ	Ευρωπαϊκή Ένωση
ΕΚΤ	Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα
ΕΟΚ	Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα
ΕΣΠΑ	Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς
ΕΤΕΑΝ	Ελληνικό Ταμείο Επιχειρηματικότητας και Ανάπτυξης
ΗΠΑ	Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής
Μ.Δ.	Μη διαθέσιμο στοιχείο
ΞΑΕ	Ξένη Άμεση Επένδυση
ΟΟΣΑ	Οργανισμός Οικονομικής Συνοχής και Ανάπτυξης
ΟΤΕ	Οργανισμός Τηλεπικοινωνιών Ελλάδος
ΣΔΙΤ	Συμπράξεις Δημόσιου & Ιδιωτικού Τομέα
ΦΠΑ	Φόρος Προστιθέμενης Αξίας
BFIA	Bulgarian Foreign Investment Agency – Βουλγαρικό Πρακτορείο Ξένων Άμεσων Επενδύσεων
BNB	Bulgarian National Bank –Βουλγαρική Εθνική Τράπεζα
FDI	Foreign Direct Investment-Ξένες Άμεσες Επενδύσεις
UNCTAD	United Nations Conference on Trade and Development – Ηνωμένα Έθνη
USD	United States Dollar – Αμερικάνικο Δολάριο

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Οι Ξένες Άμεσες Επενδύσεις (ΞΑΕ) αποτελούν έναν από τους σημαντικότερους παράγοντες των σύγχρονων οικονομιών, καθώς άρχισαν να πρωτοεμφανίζονται στο παγκόσμιο στερέωμα στις αρχές του 20ου αιώνα . Είναι συνυφασμένες με την ύπαρξη των Πολυεθνικών Επιχειρήσεων, ενώ γεγονός είναι πως υπάρχουν πολλές μορφές ΞΑΕ, με αυτή των συγχωνεύσεων και των εξαγορών να είναι πρωτοπόρος στις σύγχρονες εξελίξεις. Η βιβλιογραφία τις συνδέει άμεσα και έμμεσα με φαινόμενα όπως αυτό της παραγωγικότητας και της οικονομικής ανάπτυξης. Ωστόσο, για την ανάληψη μιας άμεσης ξένης επένδυσης σημαντικό ρόλο παίζουν οι προσδιοριστικοί της παράγοντες(π.χ. το μέγεθος και ο ρυθμός ανάπτυξης της αγοράς, το κόστος εργασίας, οι υποδομές στη χώρα υποδοχής, η φορολογία κ.λ.π.).Η μεταβολή δε αυτών των παραγόντων διαφοροποιούν την απόδοση των άμεσων ξένων επενδύσεων σε βάθος χρόνου και μεταστρέφουν τη ροή των ΞΑΕ από μια χώρα σε μια άλλη.

Όσον αφορά τις βαλκανικές χώρες έχουν σημειώσει σημαντική πρόοδο στην προσπάθειά τους να γίνουν μια λειτουργική οικονομία της αγοράς, αν και δεν είναι ακόμα ικανές να αντιμετωπίσουν τις ανταγωνιστικές πιέσεις και τις δυνάμεις αγοράς εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης . Ο όγκος των επενδυμένων κεφαλαίων σε αυτές τις χώρες είναι πολύ περιορισμένος και υπάρχει έλλειψη δυτικού επενδυτικού ενδιαφέροντος. Με δεδομένη αυτή την κατάσταση, οι Έλληνες επιχειρηματίες έχουν βρει έδαφος για να πραγματοποιήσουν αρκετά μεγάλες επενδύσεις σε σχέση με τα οικονομικά μεγέθη της Ελλάδας.

Στην Ελλάδα ενώ από το 1950 έγιναν πολλές προσπάθειες για προσέλκυση ΞΑΕ, αυτές δεν είχαν πάντα τα αναμενόμενα αποτελέσματα . Γενικά οι μεγαλύτερες αυξήσεις εισροών και εκροών ΞΑΕ στην Ελλάδα πραγματοποιήθηκαν κατά τη δεκαετία του 70 και του 90. Τα τελευταία χρόνια οι περισσότερες εισροές και εκροές προέρχονται από τα υπόλοιπα κράτη – μέλη της ΕΕ ενώ πολλές εισροές ΞΑΕ πραγματοποιούνται στις χώρες των Βαλκανίων. Ωστόσο, η οικονομική κατάσταση της Ελλάδας σήμερα, με την οικονομική κρίση σε έξαρση και την ένταξή της στο υποστηρικτικό πλαίσιο του ΔΝΤ, της ΕΕ και της ΕΚΤ οδηγεί τους επενδυτές να είναι επιφυλακτικοί στο ενδεχόμενο να επενδύσουν στη χώρα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 Ξένες Άμεσες Επενδύσεις

1.1.Ορισμός και Τυπολογία των Ξένων Άμεσων Επενδύσεων

Σύμφωνα με τον ορισμό του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου ως Ξένη Άμεση Επένδυση (ΞΑΕ) ορίζεται η μακροχρόνια επένδυση με την οποία αποκτάται σημαντικό μερίδιο μιας επιχείρησης,(είτε πλειοψηφικό είτε μειοψηφικό), η οποία ονομάζεται θυγατρική, από μία εταιρεία του εξωτερικού που ονομάζεται μητρική¹.

Κατά κανόνα, η σχέση άμεσης ξένης επένδυσης διαμορφώνεται από την στιγμή που ένας επενδυτής αποκτά τουλάχιστον 10% του μετοχικού κεφαλαίου μίας επιχείρησης σε άλλη χώρα .

Επομένως, η άμεση επένδυση αφορά:

- στην δημιουργία στο εξωτερικό μίας αυτόνομης ή μίας θυγατρικής μονάδας.
- στην απόκτηση 10% ή παραπάνω του μετοχικού κεφαλαίου μιας επιχείρησης.

Επίσης θεωρούνται ως ΞΑΕ τα μακροχρόνια δάνεια (πάνω από ένα χρόνο) ανάμεσα στις μητρικές και στις θυγατρικές και από το 1996 τα βραχυπρόθεσμα δάνεια ανάμεσα σε θυγατρικές και μητρικές καθώς και τα επαναεπενδύόμενα κέρδη.

Σχετικά με το όριο του 10% του μετοχικού κεφαλαίου, κάτω από αυτό το συμβατικό όριο η επένδυση δεν εντάσσεται στις ΞΑΕ επειδή θεωρείται ότι δεν υπακούει σε μία λογική παραγωγής αλλά τοποθέτησης και έτσι θεωρείται επένδυση χαρτοφυλακίου. Το όριο αυτό έχει επιλεγεί για να καταστεί δυνατή η κατάρτιση στατιστικών δεδομένων. (Ινστιτούτο εργασίας ΓΣΕΕ –ΑΔΕΔΥ,2005)

Ωστόσο, έχουν καταγραφεί διαφοροποιήσεις² στον ορισμό των ΞΑΕ οι οποίες συνδέονται με τον προσδιορισμό του ελάχιστου ποσοστού συμμετοχής του ξένου επενδυτή. Για παράδειγμα, στη Γαλλία ως ελάχιστο ποσοστό ορίζεται το 20% των δικαιωμάτων ψήφου σε μία επιχείρηση, ενώ στις ΗΠΑ το αντίστοιχο ποσοστό προσδιορίζεται στο 10%.

¹ Η μητρική εταιρεία που εμπλέκεται στη διαδικασία μιας ΞΑΕ ονομάζεται και πολυεθνική με την έννοια ότι έχει στην κατοχή της παραγωγικές μονάδες σε περισσότερες από μία χώρες. Βλ. Παπάζογλου Χ.Ε.(2001), «Περιφερειακή Οικονομική Ενοποίηση και Εισροή Ξένων Άμεσων Επενδύσεων : Η Ευρωπαϊκή Εμπειρία », Τράπεζα της Ελλάδος ,Οικονομικό Δελτίο 17, σελ : 47

² Βλ. Παλάσκας, Πεχλιβάνος, Στοφόρος (2004),«Η Ελλάδα στη διεθνή αγορά επενδύσεων» ,IOBE σελ : 13

Ένα άλλο σημείο που χρήζει περαιτέρω αναφοράς, συνδέεται με την ταξινόμηση των τύπων και των μορφών των ΞΑΕ. Οι τύποι των ΞΑΕ είναι οι ακόλουθοι: α) κάθετες (Vertical) και β) οριζόντιες (Horizontal).

Μια επένδυση ονομάζεται κάθετη όταν η πολυεθνική επιχείρηση εγκαθιστά σε μια τρίτη χώρα μέρος της παραγωγικής της δραστηριότητας ,π.χ. τη συναρμολόγηση των αντικειμένων και όχι την κατασκευή τους. Σ' αυτή την περίπτωση το management παραμένει στη χώρα προέλευσης της επένδυσης. Η κάθετη επένδυση γίνεται, διότι τα δύο μέρη σε μια συναλλαγή (προμηθευτής- αγοραστής) επιλέγουν να γνωρίζουν από πριν το κόστος συναλλαγής και έτσι να το εσωτερικοποιούν³. Οι λόγοι λοιπόν που ωθούν μια πολυεθνική επιχείρηση στην ανάληψη κάθετων άμεσων ξένων επενδύσεων έχουν να κάνουν με την εξασφάλιση φθηνότερων και καλύτερης ποιότητας πρώτων υλών (ενδιάμεσα αγαθά), με την προσπάθεια μεγιστοποίησης των πωλήσεων καθώς και με την προώθηση των εξαγωγών της πολυεθνικής της επιχείρησης από τις θυγατρικές της⁴. Επομένως, οι κάθετες επενδύσεις πραγματοποιούνται βάσει του κριτηρίου του ελαχίστου κόστους και αφορούν την περίπτωση εξαγοράς αλλοδαπού πελάτη ή προμηθευτή. Στην περίπτωση των επιχειρήσεων εντάσεως εργασίας, επομένως, το φθινό εργατικό κόστος αποτελεί το σημαντικότερο κριτήριο για την απόφαση ανάληψης της ΞΑΕ.

Από την άλλη πλευρά, μια επένδυση ονομάζεται οριζόντια όταν η πολυεθνική επιχείρηση εγκαθιστά σε μια τρίτη χώρα παρεμφερή παραγωγική δραστηριότητα αντιγράφοντας το παραγόμενο προϊόν. Π.χ. κατασκευή των αυτοκινήτων της μάρκας FORD και στις Η.Π.Α. και στην Ευρώπη. Σ' αυτή την περίπτωση η μεταφορά της παραγωγικής δραστηριότητας συνοδεύεται και με αντίστοιχη μεταφορά management στη χώρα υποδοχής. Οι οριζόντιες επενδύσεις πραγματοποιούνται προκειμένου να αποφευχθούν οι επιβαλλόμενοι δασμοί και οι ποσοτώσεις καθώς και εν γένει, όταν η κατασκευή του προϊόντος σε μια χώρα είναι πιο επικερδής από ότι η εξαγωγή του προϊόντος προς αυτήν και αφορούν εξαγορές ενός αλλοδαπού ανταγωνιστή. Όπως είναι φανερό ,η επέκταση των οριζόντιων άμεσων ξένων επενδύσεων εντείνει τον ανταγωνισμό στις ξένες αγορές ανάμεσα στις εγχώριες και τις θυγατρικές εταιρίες , με άμεσο αντίκτυπο τόσο στο μέγεθος των κερδών τους όσο και στην καταναλωτική

³ Η κάθετη ολοκληρωμένη επιχείρηση εσωτερικοποιεί την αγορά για ένα ενδιάμεσο προϊόν ,όπως η οριζόντια ολοκληρωμένη επιχείρηση κάνει για κάποια μη αποτιμώμενα στοιχεία της.(Williamson ,1985)

⁴ Η άποψη αυτή υποστηρίχθηκε κυρίως από το Dunning (1977)

συμπεριφορά (σε συνθήκες τέλει ανταγωνισμού αναμένεται πτώση των τιμών).Βεβαίως, κάτι τέτοιο δε θα συμβεί στην περίπτωση που υπάρχει συμπληρωματικότητα ανάμεσα στην παραγωγή εγχώριων και ξένων επιχειρήσεων⁵.

Επίσης, οι ΞΑΕ χωρίζονται ανάλογα με την κατεύθυνση της επένδυσης σε: α) εκροές (Outflows) κεφαλαίου και β) εισροές (Inflows) κεφαλαίου.

Οι πιο συνήθεις μορφές άμεσων ξένων επενδύσεων είναι οι εξής⁶ :

i) Θυγατρική αποκλειστικής ιδιοκτησίας (Wholly-Owned Subsidiary): Η μητρική εταιρεία ιδρύει μία νέα επιχείρηση στην οποία είναι αποκλειστικός μέτοχος. Η θυγατρική ενδέχεται να είναι μία νέα επιχείρηση (greenfield strategy) ή μία τοπική, η οποία εξαγοράστηκε (ecquisition strategy). Με τον τρόπο αυτό επιτυγχάνονται ορισμένα οφέλη, όπως η δημιουργία οικονομιών κλίμακας⁷, η διεύρυνση της αγοράς και του δικτύου διανομής των προϊόντων ενώ παράλληλα η μητρική επιχείρηση διατηρεί το διοικητικό έλεγχο της θυγατρικής κάτι που τη βοηθά στη διαμόρφωση και εφαρμογή των στρατηγικών της στην παγκόσμια αγορά. Αντίθετα, ως μειονεκτήματα του τρόπου δημιουργίας θυγατρικής αποκλειστικής ιδιοκτησίας, παρουσιάζονται η επιβάρυνση του κόστους και του κινδύνου που αναλαμβάνει η μητρική εταιρεία και της έλλειψης εξειδικευμένης γνώσης των συνθηκών που επικρατούν στην ξένη αγορά .(π.χ. όσον αφορά στις προτιμήσεις των καταναλωτών.

ii) Μερική εξαγορά (Partial Acquisition): Η μητρική, αποκτά μέρος από τις μετοχές μια τοπικής επιχείρησης με την οποία συνεργάζεται μέσω της μεταφοράς τεχνολογίας και τεχνογνωσίας κ .λ .π . Τα πλεονεκτήματα εδώ ταυτίζονται σχεδόν με αυτά της κοινοπραξίας. Αυτή η διαδικασία είναι ίσως η περισσότερο διαδεδομένη στη σύγχρονη εποχή, καθώς συνδυάζει πολλά πλεονεκτήματα χωρίς ιδιαίτερα μειονεκτήματα. (Κοκκίνου , Ψυχάρης, 2004).

⁵ Βλ. Markusen J.R., Venables A.J.(1998) «Multinational Firms and the New Trade Theory »,Journal of international Economics,46.p.p.183-203.

⁶ Για παράδειγμα ,ο Dunning (1993) κατηγοριοποιεί τις ΞΑΕ ως προς α) την αναζήτηση πλουτοπαραγωγικών πόρων , β)την αναζήτηση αποτελεσματικότητας –αποδοτικότητας , γ)την αναζήτηση αγορών και δ) την αναζήτηση στρατηγικών πόρων ή ικανοτήτων.

⁷ Με τον όρο «οικονομίες κλίμακας» αναφέρεται η μείωση ανά μονάδα κόστους παραγωγής το οποίο προκύπτει από την αύξηση της παραγωγής.

iii)Κοινοπραξία(Join Venture): Πραγματοποιείται συνεργασία μίας ή περισσότερων αλλοδαπών επιχειρήσεων με μία ή περισσότερες τοπικές επιχειρήσεις, με αποτέλεσμα τη δημιουργία μια νέας⁸.Τα πλεονεκτήματα αυτού του είδους ΞΑΕ αναφέρονται τα οικονομικά κίνητρα που δίνονται στις κοινοπραξίες (φορολογία κτλ, επιδοτήσεις), καθώς και οι οικονομίες κλίμακας που επιτυγχάνονται, με αποτέλεσμα την προώθηση της καινοτομίας. Επίσης, η επιχείρηση αποκτά έναν εταίρο ο οποίος έχει διασυνδέσεις και γνωρίζει το περιβάλλον και τα πολιτισμικά χαρακτηριστικά της χώρας ενώ παράλληλα μειώνεται ο ανταγωνισμός μεταξύ των εταίρων βοηθώντας στην αντιμετώπιση του κοινού κινδύνου καθώς και στην αποτροπή εισόδου νέου ανταγωνιστή στην αγορά . Ως μειονεκτήματα, παρουσιάζονται η δυσκολία στρατηγικού σχεδιασμού και η δυσκολία ταύτισης των απόψεων μεταξύ των εταίρων, γεγονότα που ενδέχεται να οδηγήσουν ακόμα και τη διάλυση των εταιρειών.

Οι άμεσες ξένες επενδύσεις μπορούν να γίνουν και με τη μορφή ιδιωτικοποιήσεων. Σε αυτήν την περίπτωση εταιρίες μεγάλου μεγέθους από το εξωτερικό αγοράζουν ένα μέρος ή το πλειοψηφικό πακέτο των μετοχών των κρατικών επιχειρήσεων μιας οικονομίας .Με αυτό τον τρόπο η συγκεκριμένη οικονομία πουλά μια δημόσια επιχείρηση που ενδεχομένως δεν είχε κέρδη από αυτή και επίσης ωφελείται από ότι μπορεί να προσφέρει μια ξένη επένδυση.

Προκειμένου όμως να πραγματοποιηθεί μια άμεση επένδυση προϋποθέτει την ταυτόχρονη συνδρομή τριών βασικών παραγόντων : την ύπαρξη σαφούς ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος που χαρακτηρίζει συγκεκριμένη πολυεθνική εταιρεία σε σύγκριση με άλλες επιχειρήσεις , την ύπαρξη γεωγραφικού πλεονεκτήματος που συνδέεται με την χώρα υποδοχής της άμεσης επένδυσης και τέλος την διαπίστωση ,εκ μέρους της επενδύτριας εταιρίας ότι η αποτελεσματική αξιοποίηση των δύο παραπάνω παραγόντων εξασφαλίζεται με την άμεση επένδυση αντί με εναλλακτικές μορφές εμπορικών συναλλαγών, όπως π.χ. οι εξαγωγές.(Παπάζογλου,2001)

⁸ Βλ. Παλάσκας, Πεχλιβάνος, Στοφόρος (2004),«Η Ελλάδα στη διεθνή αγορά επενδύσεων »,IOBE σελ : 14

1.2 Κίνητρα για τις ΞΑΕ

Μια επιχείρηση στην προσπάθειά της να πραγματοποιήσει μια επένδυση σε μία ξένη χώρα λαμβάνει υπόψη της κάποια κίνητρα. Τα κίνητρα αυτά μπορούν να κατηγοριοποιηθούν ως εξής :

1. Κίνητρα που αφορούν τους κυνηγούς της αγοράς και προκύπτουν από την ίδια την αγορά.
2. Κίνητρα που αφορούν τους κυνηγούς της αγοράς από στρατηγική άποψη όμως.
3. Κίνητρα που αφορούν τους κυνηγούς των συντελεστών παραγωγής (από άποψη κόστους και ύπαρξης - εκμετάλλευσης αυτών).
4. Κίνητρα που αφορούν τους κυνηγούς αποδοτικότητας.
5. Κίνητρα που αφορούν τους κυνηγούς της τοποθεσίας - γεωγραφικής θέσης μιας χώρας.
6. Κίνητρα που προκύπτουν από την εκμετάλλευση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της ίδιας της εταιρείας.
7. Χρηματοοικονομικά κίνητρα που προσφέρονται από την κυβέρνηση μιας χώρας.
8. Κίνητρα που προκύπτουν από το πολιτικό περιβάλλον.

Παρακάτω γίνεται αναλυτικότερη παρουσίαση των κινήτρων.

1. ΚΥΝΗΓΟΙ ΑΓΟΡΑΣ

- Ένας από τους σημαντικότερους παράγοντες που μια πολυεθνική επιχείρηση λαμβάνει υπόψη στη διαδικασία λήψης αποφάσεως επένδυσης είναι το υπάρχον μέγεθος της αγοράς στη χώρα υποδοχής .
- Οι προοπτικές για ανάπτυξη της αγοράς, αποτελούν επίσης σημαντικό παράγοντα.
- Για την επίτευξη κέρδους οι πολυεθνικές επιχειρήσεις αναζητούν συνεχώς νέες αγορές για επέκταση της επιχειρηματικής τους δραστηριότητας.

2. ΚΥΝΗΓΟΙ ΑΓΟΡΑΣ, ΑΠΟ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΑΠΟΨΗ

- Η έλλειψη τοπικού ανταγωνισμού σε μια χώρα υποδοχής είναι για τις πολυεθνικές επιχειρήσεις πρόκληση για εκμετάλλευσή της.
- Σύμφωνα με τη θεωρία των κύκλων παραγωγής προϊόντων όταν χάνει ένα προϊόν το μερίδιο αγοράς στην έδρα της επιχείρησης η επιχείρηση αναζητά άλλες αγορές για την εισαγωγή του εν λόγω προϊόντος.
- Εάν η ζήτηση του προϊόντος μειώθηκε, η επιχείρηση εγκαταλείπει την εγχώρια αγορά προκειμένου να επιβιώσει.
- Για λόγους μάρκετινγκ και ισχυροποίησης της φήμης στο εσωτερικό της χώρας.
- Όταν συνειδητοποιεί η επιχείρηση ότι η τοπική αγορά είναι κορεσμένη και ταυτόχρονα για το προϊόν της υπάρχει τοπική ανάγκη και προτίμηση σε μια ξένη αγορά τότε οδηγείται στην πραγματοποίηση ΞΑΕ στην αγορά αυτή.
- Όταν μπαίνει ένας ανταγωνιστής σε μια ξένη αγορά, η επιχείρηση τον ακολουθεί προκειμένου να τον αποτρέψει στην απόκτηση σημαντικού μεριδίου από την αγορά.
- Μια επιχείρηση μπορεί να αποφασίσει να αναλάβει ΞΑΕ σε μια αγορά όπου καμία ξένη ή εγχώρια επιχείρηση δεν έχει αναλάβει προκειμένου να αποκομίσει τα πλεονεκτήματα του ηγέτη . (Μπιτζένης ,2003)

3. ΚΥΝΗΓΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΩΝ

- Μια επιχείρηση αναζητά σε άλλες χώρες είτε πλουτοπαραγωγικούς παράγοντες μη διαθέσιμους στη μητρική χώρα ή τρόπους ελαχιστοποίησης του κόστους απόκτησης τους, ή συντελεστές παραγωγής σε καλύτερη ποιότητα και σε μικρότερο κόστος.
- Οι επιχειρήσεις αναζητούν στις χώρες υποδοχής βέλτιστους παράγοντες απαραίτητους για τη λειτουργία τους όπως :
 1. Εκπαιδευμένο εργατικό δυναμικό κατά προτίμηση χαμηλού κόστους.
 2. Διαθεσιμότητα φυσικών πόρων και επάρκεια εργατικού δυναμικού.
 3. Χαμηλό κόστος πρώτων υλών.
 4. Χαμηλό κόστος απόκτησης γης.

4. ΚΥΝΗΓΟΙ ΑΠΟΔΟΤΙΚΟΤΗΤΑΣ⁹

- Είναι συνήθως σε επιχειρήσεις που μεταφέρουν εύκολα τα πλεονεκτήματά τους σε μια ξένη χώρα όπως τεχνολογία, τεχνογνωσία κ.λ.π. προκειμένου να επιτευχθούν οικονομίες κλίμακος.
- Επίσης είναι επιχειρήσεις που εγκαθιδρύουν ξένες θυγατρικές είτε μέσω πολλαπλής πρόσβασης, (πολλές περιοχές παραγωγής σε πολλές διαφορετικές χώρες) ή μέσω συμμετοχής σε πολλές επιχειρήσεις προκειμένου να επιτύχουν διαφοροποίηση του κινδύνου για τη δημιουργία εναλλακτικών λύσεων σε περίπτωση δυσκολιών της μητρικής επιχείρησης.
- Οι κυνηγοί αποδοτικότητας αναζητούν διοικητική επιδεξιότητα, νέα και προηγμένη τεχνολογία, ευνοϊκότερη συναλλαγματική ισοτιμία, μεγιστοποίηση της αποδοτικότητας του κόστους και του επιχειρηματικού πνεύματος.

5. ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΤΟΠΟΘΕΣΙΑ ΚΥΝΗΓΟΙ

- Το κλίμα μιας χώρας μπορεί να προσελκύσει επιχειρήσεις που μπορεί να το εκμεταλλευτούν όπως αλυσίδες ξενοδοχείων, επιχειρήσεις γεωργικής καλλιέργειας. Επιπρόσθετα εξετάζονται από τις πολυεθνικές επιχειρήσεις οι εγκαταστάσεις υποδομής καθώς και το δίκτυο μεταφορών και επικοινωνιών.
- Το άνοιγμα της χώρας (π.χ. πρώην κομμουνιστικές χώρες). Οι χώρες αυτές άνοιξαν τα σύνορά τους για να σταθεροποιήσουν τις οικονομίες τους.
- Η γεωγραφική εγγύτητα παίζει σημαντικό ρόλο στην επιλογή ΞΑΕ δεδομένου ότι σε μια τέτοια περίπτωση υπάρχουν χαμηλές δαπάνες μεταφορών.
- Η οικονομική, κοινωνική, νομισματική και πολιτική σταθερότητα είναι ένας από τους σημαντικούς παράγοντες που εξετάζονται από τις πολυεθνικές επιχειρήσεις που πραγματοποιούν ΞΑΕ.

⁹ Βλ. Μπιτζένης (2003) « Η δυναμική των Βαλκανικών αγορών και η μετάβαση των χωρών της Ανατολικής Ευρώπης στην οικονομία της αγοράς ». Τόμος Α, εκδόσεις Σταμούλη σελ :168

6. ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΩΝ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ

- Επιχειρήσεις προηγμένης τεχνολογίας που κατέχουν ισχυρό εμπορικό σήμα, καινοτομία προϊόντων και τεχνογνωσία είναι πιθανόν να αισθανθούν την ανάγκη για την εκμετάλλευση αυτών των πλεονεκτημάτων στο εξωτερικό.

7. ΚΥΝΗΓΟΙ ΤΩΝ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΙΝΗΤΡΩΝ¹⁰

- Αν και έχει αποδειχθεί ότι η φορολογική πολιτική αποτελεί δευτερεύοντα παράγοντα για την προσέλκυση ΞΑΕ εντούτοις είναι πρωταρχικός για μικρού μεγέθους επιχειρήσεις που γειτνιάζουν με την αγορά υποδοχής.
- Ο κίνδυνος από τις κυμαινόμενες συναλλαγματικές ισοτιμίες είναι λογικό να οδηγήσει τις επιχειρήσεις σε πραγματοποίηση ΞΑΕ για να μειώσουν έτσι τους κινδύνους από τις απότομες αλλαγές της συναλλαγματικής ισοτιμίας των χωρών υποδοχής.
- Οι επιδοτήσεις και επιχορηγήσεις που παρέχονται είτε από τη χώρα υποδοχής, είτε από τη χώρα προέλευσης για την ενθάρρυνση της επέκτασης των επιχειρήσεων της σε άλλες χώρες αποτελούν κίνητρο για τις ΞΑΕ.

8. ΠΟΛΙΤΙΚΟΙ ΛΟΓΟΙ

- Και η ημεδαπή και οι χώρες υποδοχής μπορούν να έχουν πολιτικούς λόγους για να υποστηρίξουν ή να αποθαρρύνουν τις ΞΑΕ .Η χώρα υποδοχής μπορεί να θέλει να υποστηρίξει την οικονομική της ανάπτυξη, να μειώσει την ανεργία και να μειώσει τα ελλείμματα της. Η χώρα της μητρικής εταιρείας αποσκοπεί στην εισροή χρημάτων από τα αναμενόμενα κέρδη της επένδυσης στην ξένη χώρα καθώς και στην ενίσχυση συνεργασίας με την εν λόγω χώρα. (Μπιτζένης ,2003)

¹⁰ Βλ. Μπιτζένης (2003) «Η δυναμική των Βαλκανικών αγορών και η μετάβαση των χωρών της Ανατολικής Ευρώπης στην οικονομία της αγοράς »Τόμος Α ,εκδόσεις Σταμούλη σελ :170

1.3 ΑΝΤΙΚΙΝΗΤΡΑ ΓΙΑ ΤΙΣ ΞΑΕ

Τα σημαντικότερα αντικίνητρα για την ανάληψη ΞΑΕ είναι:

1. Αν η χώρα πάσχει από μακροοικονομική αστάθεια (πληθωρισμός) και η συναλλαγματική της ισοτιμία είναι πτωτική, και αν πάσχει επίσης από πολιτική ή κοινωνική αστάθεια (π.χ. υψηλό επίπεδο ανέργων) τότε ο κίνδυνος σ' αυτή τη χώρα είναι αυξημένος.
2. Αν στην υπό εξέταση χώρα υπάρχει έλλειψη από διευθυντικές δεξιότητες ή έλλειψη φυσικών πόρων ή αυτά υπάρχουν με υψηλό κόστος τότε η επιχείρηση δεν θα επενδύσει σ' αυτή τη χώρα.
3. Αν η χώρα έχει μεγάλο ποσοστό εγκληματικότητας και το κράτος δεν μπορεί να προστατεύσει τους επενδυτές από τις παράνομες ενέργειες ή από το οργανωμένο έγκλημα, η επιχείρηση δεν αισθάνεται ασφαλής να επενδύσει σ' αυτή τη χώρα.
4. Αν το τραπεζικό σύστημα, η χρηματιστηριακή αγορά ή γενικότερα οι υπηρεσίες συναλλαγής δεν είναι αποτελεσματικές τότε το κόστος συναλλαγής είναι πολύ υψηλό .
5. Όταν η χώρα στερείται επιχορηγήσεων και ευνοϊκών φορολογικών πολιτικών, τότε δεν προσφέρει κίνητρα για προσέλκυση ΞΑΕ.
6. Ένα άλλο εμπόδιο που είναι έντονο στις λιγότερο αναπτυγμένες χώρες είναι η γραφειοκρατία.
7. Το χαμηλό κατά κεφαλήν εισόδημα και η χαμηλή τάση για κατανάλωση αποθαρρύνει επίσης την επιχείρηση από την επένδυση.
8. Αποθαρρυντικά στοιχεία είναι επίσης το χαμηλό επίπεδο ανάπτυξης της τεχνολογίας και το χαμηλό επίπεδο υποδομής.

1.4. Οι επιπτώσεις των ΞΑΕ στη Χώρα Υποδοχής

Οι ΞΑΕ επηρεάζουν σημαντικά την αποδέκτρια χώρα και άμεσα και έμμεσα. Τα αποτελέσματα των ΞΑΕ στην αποδέκτρια χώρα μπορούν να είναι είτε θετικά είτε αρνητικά, ανάλογα με τον τρόπο που αντιμετωπίζονται από την τοπική κυβέρνηση και τον εκάστοτε οικονομικό κλάδο. Παρακάτω παρουσιάζονται μερικές από τις επιπτώσεις.

- Συμβάλλει, ενδεχομένως, στην βραχυχρόνια ή και μακροχρόνια βελτίωση του ισοζυγίου πληρωμών της Χώρας υποδοχής. Οι ΞΑΕ παρέχουν τη σημαντική οικονομική ενίσχυση και οι κύριες εισροές κεφαλαίων μπορούν να χρησιμοποιηθούν για κάλυψη του ελλείμματος του ισοζυγίου πληρωμών ή της πληρωμής του διεθνούς χρέους.(Αθανασόπουλος 2005, Μπιτζένης 2003)
- Διευκολύνει την εισαγωγή νέας τεχνολογίας στην Χώρα υποδοχής της επένδυσης. Αυτή η μεταφορά επιτυγχάνεται με διάφορους τρόπους όπως: εισαγωγή από την Χώρα προέλευσης της νέας μεθόδου παραγωγής ή του νέου ολοκληρωμένου προϊόντος ή της νέας μεθοδολογίας (σχεδιασμού, διοίκησης κ.τ.λ.),εκχώρηση δικαιωμάτων διάθεσης κατ' αποκλειστικότητα νέων προϊόντων στην αγορά της Χώρας υποδοχής κ.ά. .(Αθανασόπουλος ,2005)
- Αυξάνει τον ανταγωνισμό .Οι τοπικές εταιρείες λόγω του ανταγωνισμού θα πρέπει να εφαρμόσουν τις αποδοτικότερες μεθόδους. Μία πολυεθνική επιχείρηση μπορεί να επηρεάσει την ποιότητα των αγαθών και των υπηρεσιών και έτσι να επηρεάσει τους τοπικούς παραγωγούς ώστε να ακολουθήσουν βελτιωμένες λειτουργίες, όπως καλύτερο χρόνο παράδοσης, έλεγχο αποθεμάτων, καλύτερα δίκτυα ανεφοδιασμού κλπ. Η αποδέκτρια χώρα κερδίζει από τη δημιουργία των «εξωτερικών οικονομιών», εντούτοις υπάρχει και η αρνητική πλευρά του αυξανόμενου ανταγωνισμού. Η υψηλά ανεπτυγμένη πολυεθνική επιχείρηση μπορεί να οδηγήσει στην αποβολή των τοπικών εταιρειών που είναι μικρές και αδύνατες, εάν αποτύχουν να διατηρηθούν στην αγορά λόγω του ανταγωνισμού με τη πολυεθνική επιχείρηση .
- Χαμηλότερες τιμές των προϊόντων που οφείλονται στον αυξανόμενο ανταγωνισμό - τοπική παραγωγή. (Μπιτζένης ,2003)
- Τονώνει τον παραγωγικό ιστό κυρίως μέσω δημιουργίας επιχειρήσεων, εξαιτίας στις σχέσεις της ΞΑΕ με τοπικούς προμηθευτές ή διανομείς -πωλητές¹¹.
- Υποβοηθά την αξιοποίηση και εκπαίδευση του εγχωρίου Εργατικού Δυναμικού και στην ανάπτυξη των διοικητικών ικανοτήτων των τοπικών στελεχών. Οι πολυεθνικές επιχειρήσεις οργανώνονται πολύ αποτελεσματικά, έτσι η κατάρτιση που παρέχουν στους τοπικούς διευθυντές και διοικητικό προσωπικό είναι υψηλής προστιθέμενης

¹¹ Βλ. Ινστιτούτο εργασίας ΓΣΕΕ –ΑΔΕΔΥ(2005).Η ελληνική οικονομία και η απασχόληση. Ετήσια Έκθεση 2005,σελ : 249

αξίας. Οι διευθυντές που εργάζονται αρχικά για ένα υποκατάστημα πολυεθνικής επιχείρησης μπορούν αργότερα να γίνουν διαθέσιμοι για ολόκληρη την οικονομία. Η είσοδος των ξένων εταιρειών επηρεάζει τη δομή της οικονομίας και την απόδοση των τοπικών εταιρειών. Άλλες επιχειρήσεις της ίδιας βιομηχανίας μπορούν «να κλέψουν» τις διευθυντικές τεχνικές από τη πολυεθνική βελτιώνοντας με αυτόν τον τρόπο τη δική τους οργανωτική δομή. (Αθανασόπουλος 2005, Μπιτζένης 2003)

- Η αποδέκτρια χώρα κερδίζει από το εισόδημα της φορολογίας των ξένων κερδών.
- Οι ΞΑΕ αυξάνουν τους μισθούς. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα μεγάλου αριθμού εμπειρικών ερευνών, οι ξένες επιχειρήσεις προσφέρουν στη χώρα υποδοχής υψηλότερους μισθούς από τις εγχώριες επιχειρήσεις. Υπάρχουν διάφορες εξηγήσεις που έχουν δοθεί σχετικά με την αύξηση των μισθών όπως:
 1. Οι ξένες επιχειρήσεις μπορεί να είναι αναγκασμένες να προσφέρουν υψηλότερους μισθούς λόγω κανονισμών της χώρας υποδοχής ή λόγω πιέσεων που δέχονται από τη χώρα προέλευσής τους.
 2. Οι ξένες επιχειρήσεις επειδή δεν έχουν καλή γνώση των τοπικών αγορών εργασίας προσφέρουν υψηλότερους μισθούς για να προσελκύσουν “καλύτερους” εργαζομένους για να ανταγωνιστούν τις εγχώριες επιχειρήσεις που έχουν γνώση αυτών των αγορών.
 3. Οι ξένες επιχειρήσεις μπορεί να πληρώνουν επιπλέον για να μειώσουν την κινητικότητα της εργασίας. Αυτό μπορεί να συμβαίνει λόγω του ότι διαθέτουν ορισμένο τύπο τεχνολογίας που δεν επιθυμούν να διαρρεύσει γρήγορα στους εγχώριους ανταγωνιστές τους, κάτι που μπορεί να συμβεί μέσω της μετακίνησης των εργαζομένων.

Η θετική επίδραση των ξένων επιχειρήσεων στους μισθούς της χώρας υποδοχής μπορεί να προέρχεται απλά από τους υψηλότερους μισθούς που, αυτές προσφέρουν, ακόμη και στην περίπτωση που αυτοί είτε δεν τους επηρεάζουν καθόλου ή τους επηρεάζουν αρνητικά ή θα μπορούσε να προέρχεται από την επίδραση των ξένων επιχειρήσεων στην αγορά εργασίας καθώς η αύξηση της ζήτησης για εργασία οδηγεί σε αύξηση των μισθών όταν η αγορά εργασίας είναι ανταγωνιστική ακόμη και όταν δεν υπάρχουν διαφορές ανάμεσα στους μισθούς ξένων και εγχώριων επιχειρήσεων. (Cheng, Kwan, 2000)

- Προωθεί την περιφερειακή ανάπτυξη της Χώρας υποδοχής, εφ' όσον βεβαίως η εγκαθίδρυση και η εγκατάσταση της ξένης επένδυσης θα γίνεται στις περιοχές της Χώρας, που «υστερούν» οικονομικώς¹².
- Οι ΞΑΕ έχουν επίσης μια επίδραση στο συνολικό ακαθάριστο προϊόν της χώρας δεδομένου ότι η παραγωγή αυξάνεται ή εάν θεωρήσουμε δεδομένη την παραγωγή των υπάρχουσών επιχειρήσεων, το ποσοστό παραγωγικότητας μπορεί να αυξηθεί. (Μπιτζένης, 2003)
- Εισάγει μαζί της νέα συστήματα διαχείρισης και νέες εμπειρίες στον εμπορικό τομέα.
- Αν και οι πολυεθνικές εταιρίες μπορεί να παρέχουν στη χώρα νέες θέσεις απασχόλησης, μπορούν να έχουν μια αρνητική επίδραση στο ποσοστό απασχόλησης αν τείνουν να επενδύουν σε επιχειρήσεις εντάσεως κεφαλαιουχικού εξοπλισμού. Η επίδραση στο ποσοστό απασχόλησης εν τούτοις μπορεί να είναι θετική εάν η ΞΑΕ, παραδείγματος χάριν, στοχεύει στην εκμετάλλευση του χαμηλού κόστους εργασίας στη χώρα. Επίσης αρνητικό αντίκτυπο μπορεί να έχει αν η πολυεθνική έχει εξαγοράσει μέσα από ένα πρόγραμμα ιδιωτικοποίησης μία πρώην κρατική εταιρεία και προβαίνει σε μείωση εργατικού δυναμικού για να γίνει πιο ανταγωνιστική. (Μπιτζένης, 2003)

Έτσι, κάτω από διάφορες μορφές και ποικίλες βεβαίως προϋποθέσεις η άμεση ξένη επένδυση διαδραματίζει στην εποχή μας ένα ρόλο ιδιαίτερος σημαντικό για την γενικότερη ανάπτυξη, όχι μόνο της Χώρας υποδοχής, αλλά και της Χώρας προέλευσης ή και της ευρύτερης γεωγραφικής περιοχής της μιας ή της άλλης εμπλεκόμενης Χώρας. (Αθανασόπουλος, 2005)

¹² Βλ. Αθανασόπουλος Κ., (2005). Οι Ελληνικές ιδιωτικές επενδύσεις σε χώρες των Βαλκανίων Αλβανία, Βοσνία-Ερζεγοβίνη, Βουλγαρία, Κροατία, Π.Γ.Δ.Μ., Σερβία-Μαυροβούνιο, Ρουμανία και το Ελληνικό σχέδιο οικονομικής ανασυγκρότησης των Βαλκανίων σελ: 36

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 ΟΙ ΑΜΕΣΕΣ ΞΕΝΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

2.1.Το Θεσμικό Επενδυτικό Πλαίσιο στην Ελλάδα

Το νομοθετικό πλαίσιο προσέλκυσης και προστασίας του ξένου κεφαλαίου βασίστηκε στο άρθρο 112 του Συντάγματος του 1952 το οποίο προέβλεπε ότι ο νόμος που θα ρύθμιζε με ευνοϊκό τρόπο την προστασία του κεφαλαίου που εισάγεται στη χώρα με σκοπό την επένδυση δε θα μπορούσε να ανακληθεί ή να τροποποιηθεί.

Η πρώτη συνειδητή προσπάθεια της Ελλάδας να προσελκύσει ξένες επενδύσεις πραγματοποιήθηκε με την υιοθέτηση του νόμου 2687/53. Σύμφωνα με το νόμο αυτό, παραχωρούνταν επιπλέον κίνητρα για την επιλογή της χώρας ως υποδοχέα ξένων άμεσων επενδύσεων. Χαρακτηριστικά αναφέρονται: η απαλλαγή από φόρους και δασμούς των εισαγωγών κεφαλαιουχικού εξοπλισμού, ανταλλακτικών, πρώτων και ενδιάμεσων υλών για διάστημα δέκα ετών από την έναρξη της επένδυσης καθώς και το δικαίωμα απασχόλησης ξένου προσωπικού σε ανώτερες διοικητικές και τεχνικές θέσεις. (Κυρκιλής,2002)

Επίσης σύμφωνα με τον νόμο 2687/53¹³ δεν επιβάλλονταν εξαγωγικοί δασμοί και γινόταν επανεξαγωγή των κεφαλαίων και των κερδών η οποία άρχιζε μετά από το πρώτο έτος, παρέχονταν συνάλλαγμα ύψους 10 % ετησίως επί του κεφαλαίου και άλλα 10 % ετησίως αν πρόκειται για τόκους κεφαλαίων προερχόμενων από δάνεια του εξωτερικού ή 12 % εάν πρόκειται για την εξαγωγή κερδών.(Μπενάς ,1978)

Τη περίοδο του 1960 έως 1980, δόθηκαν σημαντικά κίνητρα για την ενίσχυση των ΞΑΕ , με την θεσμοθέτηση μία σειράς νόμων. Ο 89/67 και ο 378/68 σχετίζονταν με την εγκατάσταση στον ελλαδικό χώρο αλλοδαπών επιχειρήσεων εμπορικού και βιομηχανικού χαρακτήρα, ενώ οι νόμοι 27/75 και 814/78 έδιναν κίνητρα για τις offshore δράσεις ξένων εταιρειών που δραστηριοποιούνταν στην Ελλάδα.(Παλάσκας, Πεχλιβάνος, Στοφόρος ,2004)

Πιο συγκεκριμένα ,ο 89/67¹⁴ προέβλεπε ότι από τη στιγμή που οι εμποροβιομηχανικές εταιρείες έπαιρναν την άδεια εγκατάστασης απολάμβαναν δασμολογικές, φορολογικές και λοιπές διευκολύνσεις. Παράλληλα προέβλεπε ότι οι εταιρείες που είχαν εγκατασταθεί στην Ελλάδα απαλλάσσονταν από την υποχρέωση

¹³ Βλ. Μπενάς (1978) Η εισβολή του ξένου κεφαλαίου στην Ελλάδα σελ : 13 και σελ : 46-49

¹⁴ Βλ. Σταμπόγλης Δ.(2008), Ξένες επενδύσεις στην Ελλάδα , εκδόσεις economia publishing σελ : 23

καταβολής φόρων, τέλους χαρτοσήμου, εισφοράς, φόρου κύκλου εργασιών και φόρου πολυτελείας . Ο 378/68 προέβλεπε ουσιαστικά την επέκταση των προνομίων του 89/1967 στις αλλοδαπές ναυτιλιακές επιχειρήσεις παντός τύπου. Τα πλοία υπό ξένη σημαία (άρθρο 1), πάσης κατηγορίας πρακτορευμένα ή διαχειριζόμενα ή αντιπροσωπευόμενα ασχέτως της μορφής που θα λειτουργούσαν, απαλλάσσονταν του φόρου εισοδήματος και κάθε τέλους, φόρου, δασμού εισφοράς ή κράτησης. Στο ίδιο άρθρο προβλεπόταν ότι οι ίδιες απαλλαγές ίσχυαν και για τους πλοιοκτήτες και εφοπλιστές . Οι ανωτέρω νόμοι (2687/53, 89/67 και 378/68) δεν απέδωσαν τα αναμενόμενα αποτελέσματα ενώ πολεμήθηκαν από πάσης πλευράς, με χαρακτηρισμούς όπως νόμοι αποικιακού χαρακτήρα.(Σταμπόγλης,2008)

Στη συνέχεια η ελληνική Πολιτεία προχώρησε στη θέσπιση των αναπτυξιακών νόμων 1262/82, 1892/90 ,2601/98 καθώς και τον επενδυτικό νόμο 3299/2004.

Ο νόμος 3299/2004 συμβάλλει στη δημιουργία ευνοϊκών συνθηκών επένδυσης . Περιλαμβάνει φορολογικές απαλλαγές ,επιχορηγήσεις, επιδοτήσεις χρηματοδοτικών μισθώσεων καθώς και επιδοτήσεις του κόστους της δημιουργουμένης, από το επενδυτικό σχέδιο, απασχόλησης. Για τις νέες επενδύσεις προβλέπονται επιδοτήσεις για τη δημιουργία επιχειρήσεων σε βιομηχανικές περιοχές, αυξημένες κατά 5%. Όσον αφορά τα είδη επενδύσεων ο νόμος στοχεύει στην ενίσχυση της περιφερειακής ανάπτυξης, ενώ παράλληλα ενθαρρύνει τις επενδύσεις στους τομείς της έρευνας και τεχνολογίας. Σημαντικότερα επενδυτικά κίνητρα προβλέπονται στον τομέα τουρισμού και εμπορίου.

Ωστόσο, η ισχύς του Νόμου 3299/2004 έχει ανασταλεί από τις 29/1/2010. Ο νέος Επενδυτικός Νόμος για την Ενίσχυση Ιδιωτικών Επενδύσεων για την Οικονομική Ανάπτυξη, την Επιχειρηματικότητα και την Περιφερειακή Συνοχή, ψηφίστηκε από την Ελληνική Βουλή τον Φεβρουάριο του 2011, και πρόκειται να τεθεί σε εφαρμογή μετά την ολοκλήρωση των σχετικών Προεδρικών Διαταγμάτων και Υπουργικών Αποφάσεων, που βρίσκονται σε εξέλιξη.

Ο νέος νόμος 3908/11¹⁵ προβλέπει τρεις γενικές και τέσσερις ειδικές κατηγορίες επενδυτικών σχεδίων, που αντιστοιχούν σε διαφορετικά καθεστώτα επενδύσεων. Τα γενικά καθεστώτα επενδύσεων ενισχύουν ανταγωνιστικά και βιώσιμα επενδυτικά σχέδια

¹⁵ Βλ. παράρτημα σελ. 93

με τεκμηριωμένες προοπτικές κερδοφορίας, στηρίζουν τις επενδύσεις στην τεχνολογική ανάπτυξη και την καινοτομία και προωθούν την περιφερειακή συνοχή και την πράσινη ανάπτυξη. Τα ειδικά καθεστάτα επενδύσεων αντιμετωπίζουν ειδικότερες προκλήσεις της αναπτυξιακής διαδικασίας και αντιστοιχούν σε τομείς στους οποίους δίνεται ιδιαίτερη έμφαση. Αφορούν τη νεανική επιχειρηματικότητα, τα μεγάλα επενδυτικά σχέδια, τα ολοκληρωμένα επιχειρηματικά σχέδια για τον τεχνολογικό και οργανωτικό εκσυγχρονισμό των επιχειρήσεων καθώς και τις επενδύσεις συνέργειας και δικτύωσης.

Τα παραπάνω καθεστάτα συνδυάζουν μια σειρά από μέσα ενίσχυσης όπως:

- i. Φοροαπαλλαγές επί των κερδών προ φόρων, έξι χρόνια για υφιστάμενες επιχειρήσεις και οχτώ χρόνια για νέες επιχειρήσεις.
- ii. Στοχευμένες επιχορηγήσεις κεφαλαίου.
- iii. Επιδοτήσεις σε χρηματοδοτικές μισθώσεις (leasing) ανάλογα με την αναπτυξιακή στόχευση του καθενός.
- iv. Παράλληλα, ενεργοποιείται το ΕΤΕΑΝ για την άμεση εξασφάλιση ρευστότητας στην αγορά με τη χορήγηση ευνοϊκών και χαμηλότοκων δανείων στις επιχειρήσεις που θα επενδύσουν.

Μεταξύ άλλων, στο νομοσχέδιο προβλέπονται οι ακόλουθες ρυθμίσεις:

1. Θα υπάρχει ετήσιος και συγκεκριμένος Προϋπολογισμός ενίσχυσης επενδύσεων που θα καθορίζει το ποσοστό που αναλογεί στις διάφορες κατηγορίες επενδυτικών σχεδίων, τις κατηγορίες οικονομικών δραστηριοτήτων που είναι επιλέξιμες, και την κατανομή των ενισχύσεων στις περιφέρειες.
2. Οι φοροαπαλλαγές θα είναι πάντοτε τριπλάσιες από το άθροισμα επιχορηγήσεων και επιδοτήσεων.
3. Οι ημερομηνίες υποβολής των επενδυτικών σχεδίων είναι κάθε Απρίλιο και Οκτώβριο. Η λήξη της προθεσμίας υποβολής θα συμπίπτει με την τελευταία ημέρα του αντίστοιχου μήνα.
4. Θα ακολουθεί αξιολόγηση, αρχική έγκριση, δανειακή σύμβαση, τελική σύμβαση και υλοποίηση της επένδυσης.

2.2. Τα Σημαντικότερα Κίνητρα και Εμπόδια για ΞΑΕ στην Ελλάδα

Το θεσμικό πλαίσιο των επενδύσεων όσον αφορά τις κρατικές ενισχύσεις (νέος επενδυτικός νόμος, ΕΣΠΑ) και η ύπαρξη των ΣΔΙΤ θα αποτελέσουν σημαντικά κίνητρα για τους ξένους επενδυτές κατά το 2011.

Σημαντικό είναι όμως το γεγονός, ότι το επενδυτικό περιβάλλον της Ελλάδας διαθέτει ελκυστικά χαρακτηριστικά όπως :

Πολιτικό Περιβάλλον P	<ul style="list-style-type: none">- Μακροχρόνια πολιτική σταθερότητα- Ευρωπαϊκό θεσμικό πλαίσιο συνδυαζόμενο με πληθώρα ευκαιριών αναπτυξιακής δυναμικής- Γεωπολιτική και στρατηγική σημασία της χώρας στην Ανατολική Λεκάνη της Μεσογείου και στη Μέση Ανατολή
Οικονομικό Περιβάλλον E	<ul style="list-style-type: none">- Ιστορικό προσέλκυσης μεγάλων ξένων επενδύσεων- Νομισματική σταθερότητα (ΕΥΡΩ) έναντι αναπτυσσόμενων γειτονικών χωρών- Ισχυρό τραπεζικό σύστημα στην Ελλάδα, με μερίδιο αγοράς μεγαλύτερο από 20% στις χώρες της ευρύτερης περιοχής- Σημαντικά Επενδυτικά Κίνητρα- Υποστήριξη ΣΔΙΤ
Κοινωνικό Περιβάλλον S	<ul style="list-style-type: none">- Εργατικό δυναμικό υψηλού επιπέδου- Ύπαρξη σημαντικής εγχώριας αγοράς προϊόντων και υπηρεσιών- Ενεργός συμμετοχή των γυναικών στην παραγωγική διαδικασία (ίσες ευκαιρίες)- Ασφαλής χώρα- Καλές συνθήκες διαβίωσης
Τεχνολογικό Περιβάλλον T	<ul style="list-style-type: none">- Σταθερά αυξανόμενες επενδύσεις σε τομείς τεχνολογικής αιχμής, όπως π.χ. στον τηλεπικοινωνιακό τομέα- Διάδοση τεχνολογιών (Ανάμεσα στις πρώτες χώρες της Ευρώπης στη χρήση κινητού τηλεφώνου)- Πρωτοποριακή τεχνολογία χρησιμοποιούμενη από το Ελληνικό τραπεζικό σύστημα

Από την άλλη πλευρά, τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι υποψήφιοι ξένοι επενδυτές είναι πολλά και διάφορα. Καταρχήν, η μικρή εσωτερική αγορά σε συνδυασμό με τη σχετικά δύσκολη γεωγραφικά πρόσβαση στην ευρωπαϊκή αγορά αλλά και η απουσία χωροταξικού σχεδιασμού αποτέλεσε αποτρεπτικό παράγοντα για τους ξένους επενδυτές.

Επιπλέον βασικές αδυναμίες για την ανταγωνιστικότητα της χώρας, αποτελούν η έλλειψη διαφάνειας, η διαφθορά και η γραφειοκρατία. Η γραφειοκρατία αυξάνει κατά μεγάλο βαθμό το κόστος μίας επένδυσης τόσο από πλευράς χρημάτων όσο και από πλευράς χρόνου. Οι αδικαιολόγητες καθυστερήσεις σε στάδια αδειών ή εκταμιεύσεων λειτουργούν αποτρεπτικά ενώ παράλληλα δημιουργούν άσχημη εικόνα για τη χώρα. (Παπάζογλου, 2001).

Για παράδειγμα, οι απαιτούμενες διαθέσιμες ημέρες ενός επενδυτή για την ίδρυση μιας εταιρείας κυμαίνονται από 60 ως 120 ημέρες, όταν στη Σουηδία απαιτούνται 25, στη Φινλανδία 23, στην Ιρλανδία 15, στην Ολλανδία 10 και στη Βρετανία μόνο επτά.

Άλλο παράδειγμα: στην Ελλάδα, οι απαιτούμενες άδειες για την ίδρυση μιας εταιρείας φτάνουν τις επτά, όταν στην Γερμανία, στην Ολλανδία, στη Φινλανδία, στη Δανία αρκούν τρεις και στη Βρετανία αρκούν δύο. (Σταμπόγλης, 2008)

Σύμφωνα με την έκθεση «Doing Business 2011» της Παγκόσμιας Τράπεζας, η Ελλάδα υποχώρησε δώδεκα θέσεις στην κατάταξη για τη διευκόλυνση της επιχειρηματικότητας. Η χώρα μας κατατάσσεται στην 109η θέση¹⁶, από την 97η την προηγούμενη χρονιά, ανάμεσα στις 183 χώρες που αξιολογούνται. Η Ελλάδα, φέτος, με τη θέση 109 βρίσκεται κάτω ακόμα από την Γουατεμάλα, την Αιθιοπία, την Παραγουάη, το Μπανγκλαντές και την Υεμένη. Στην κατάταξη μεταξύ των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης η Ελλάδα καταλαμβάνει την τελευταία θέση με μεγάλη διαφορά από την Ιταλία. Την πρώτη θέση από πλευράς ευκολίας να ανοίξει κάποιος τη δική του επιχείρηση στην Ευρωπαϊκή Ένωση καταλαμβάνει το Ηνωμένο Βασίλειο και ακολουθεί η Δανία, η Ιρλανδία και η Φινλανδία. Η Κύπρος βρίσκεται περίπου στη μέση της ευρωπαϊκής κατάταξης καταλαμβάνοντας την 15η θέση μεταξύ των κρατών- μελών της Ε.Ε. (World Bank,2010)

Όσον αφορά την διαφθορά, για το 2007 η χώρα μας βρίσκονταν στην τέταρτη χειρότερη θέση στην Ευρωπαϊκή Ένωση μετά την Πολωνία, τη Βουλγαρία και τη Ρουμανία σύμφωνα με τον δείκτη διαφθοράς της Διεθνούς Διαφάνειας (Transparency International - IT). (Στυλόπουλος,2008)

Ένα ακόμη εμπόδιο προσέλκυσης ΞΑΕ στη Ελλάδα, σχετίζεται με τη φορολογία. Το ασταθές και ασαφές φορολογικό σύστημα που εφαρμόζεται στα πλαίσια της χώρας, αποτελεί τροχοπέδη για ξένες επενδύσεις καθώς οι επενδυτές προτιμούν χώρες με σαφώς μικρότερους φορολογικούς συντελεστές και δασμολογικά κριτήρια.

Σημαντικό κατασταλτικό παράγοντα για την εισροή αλλοδαπών επενδύσεων στη χώρα, αποτελεί το επίπεδο εξέλιξης στην Έρευνα και Τεχνολογία, τομείς στους οποίους η Ελλάδα εμφανίζει τις χαμηλότερες επιδόσεις. Η χώρα βρίσκεται στις τελευταίες θέσεις νέων τεχνολογιών και καινοτομίας, ενώ τα κονδύλια για εκπαίδευση και χρήση τεχνολογίας που απορροφώνται είναι πολύ μικρά. (Παπάζογλου, 2001).

Επιπλέον, οι πολιτικές των κινήτρων που εφαρμόστηκαν στην βάση κυρίως χρηματοοικονομικών και φορολογικών κινήτρων (επιδοτήσεις, χαμηλότοκα δάνεια,

¹⁶ Βλ. παράρτημα σελ.92

φοροαπαλλαγές), δεν απέδωσαν, δεδομένου ότι τελικά με βάση την διεθνή εμπειρία τα κίνητρα αυτά δεν επηρεάζουν παρά μόνο οριακά, την προσέλωση των ΞΑΕ.

Ακόμη, η Ελλάδα δεν διαθέτει φτηνό κόστος εργασίας εάν και αυτό, τα τελευταία είκοσι χρόνια έχει μειωθεί κατά 25% και είναι το μικρότερο μεταξύ των χωρών της ΕΕ-15, σε σύγκριση με τις Βαλκανικές χώρες, ώστε να προσεγγίσει επενδύσεις σε κλάδους εντάσεως εργασίας. (Ινστιτούτο εργασίας ΓΣΕΕ –ΑΔΕΔΥ,2005)

Επίσης σημαντικά εμπόδια¹⁷ αναφορικά με την προσέλωση ξένων επενδυτών αποτελούν και η πολυνομία και, σε ορισμένες περιπτώσεις, ασάφεια του θεσμικού πλαισίου, η εκτέλεση των μεγάλων έργων υποδομής η οποία αν και εξελίσσεται ικανοποιητικά εξακολουθεί να χαρακτηρίζεται από σημαντική καθυστέρηση σε σχέση με άλλες χώρες καθώς και οι αντιδράσεις των τοπικών κοινωνιών, όταν πρόκειται να γίνει μια μεγάλη ξένη επένδυση.

Τέλος, ειδικότεροι λόγοι για την έλλειψη ΞΑΕ στην Ελλάδα αποτελούν: το πρόβλημα της γλώσσας, δεδομένου ότι η γλώσσα μας, εφόσον δεν βασίζεται στο λατινικό αλφάβητο, ενέχει δυσκολίες στην εκμάθησή της από τους ξένους, ο εκτεταμένος κρατικός παρεμβατισμός, η περιορισμένη διείσδυση νέων τεχνολογιών, η χαμηλή παραγωγικότητα του εγχώριου εργατικού δυναμικού καθώς και η έλλειψη επιστημονικού και εξειδικευμένου ανθρώπινου δυναμικού σε περιφερειακό επίπεδο.(Στυλόπουλος,2008)

2.3. Η πορεία των άμεσων ξένων επενδύσεων στην Ελλάδα

Η δεκαετία του 1950

Από το 1954 έως το 1962 η είσοδος ΞΑΕ στη χώρα ήταν περιορισμένη και η επίδρασή τους στην εκβιομηχάνιση μάλλον περιθωριακή. Την ίδια περίοδο η συμμετοχή των ΞΑΕ στις συνολικές ακαθάριστες επενδύσεις παγίου κεφαλαίου ήταν κατά μέσο όρο 5,8%. Η οικονομική πολιτική της δεκαετίας του 1950 ήταν προσανατολισμένη κυρίως προς την υποκατάσταση εισαγωγών και την προστασία της εγχώριας παραγωγής. Οι ΞΑΕ γίνονταν αποδεκτές μόνο εάν είχαν ξεκάθαρα εξαγωγικό προσανατολισμό ή εάν κατευθύνονταν σε τομείς χωρίς εγχώρια παραγωγική παρουσία. Αυτό είχε διπλό αποτέλεσμα: Πρώτον, την περίοδο αυτή η κύρια τάση ήταν για ΞΑΕ, ιδιαίτερα

¹⁷ Βλ. Σταμπόγλης Δ.(2008), «Ξένες επενδύσεις στην Ελλάδα»,εκδόσεις economia publishing σελ : 69-70

αμερικανικών επιχειρήσεων στην Ευρώπη, οριζόντιου τύπου ενώ η ελληνική αγορά ήταν χαμηλού ενδιαφέροντος λόγω χαμηλού επιπέδου ανάπτυξης. Δεύτερον όποιες ΞΑΕ ήρθαν στη χώρα, κατευθύνθηκαν κυρίως σε ενδιάμεσους μεταποιητικούς κλάδους της βαριάς βιομηχανίας, όπου το ελληνικό κεφάλαιο ήταν ανύπαρκτο. Το 75% των ΞΑΕ στη μεταποίηση συγκεντρώθηκε στους τομείς των μεταφορικών μέσων, των βασικών μετάλλων, των χημικών και πλαστικών – ελαστικών. Το υπόλοιπο 15% διοχετεύθηκε προς τους τομείς της κλωστοϋφαντουργίας, του καπνού και του χαρτιού. Εντούτοις ο τομέας των Μηχανών δέχτηκε μόνο το 0,18% του συνόλου των ΞΑΕ στη μεταποίηση. (Κυρκιλής,2002)

Πίνακας 1 Ακαθάριστες επενδύσεις παγίου κεφαλαίου και ΞΑΕ στη μεταποίηση την περίοδο 1954-1962 στην Ελλάδα, σε χιλιάδες δολάρια ΗΠΑ

ΕΤΟΣ	Σύνολο ακαθάριστων επενδύσεων παγίου κεφαλαίου (1)	ΑΞΕ	(2)/(1) %
1954	30,9	1,5	4,8
1955	34,9	1,2	3,4
1956	46,1	1,4	3,0
1957	56,3	3,0	5,3
1958	66,9	5,4	8,0
1959	67,8	2,7	4,0
1960	68,0	5,8	8,5
1961	86,3	6,2	7,2
1962	114,0	8,8	7,7

Πηγή : Κυρκιλής

Οι δεκαετίες του 1960 και 1970

Η οικονομική κρίση του '59 ώθησε προς μια αναδιάρθρωση της οικονομικής πολιτικής με στόχο την προώθηση των εξαγωγών. Κάτι τέτοιο έγινε πραγματικότητα μέσω της παροχής κινήτρων για μεταποιητικές επενδύσεις εξαγωγικού προσανατολισμού και με τη συμφωνία σύνδεσης, με προοπτική την πλήρη ένταξη στην ευρωπαϊκή αγορά η οποία προέβλεπε τη σταδιακή κατάργηση των εμποδίων εμπορίου.

Η δεκαετία 1961-70 χαρακτηρίστηκε από ετήσιο ρυθμό ανάπτυξης των επενδύσεων στη μεταποίηση σε ποσοστό 14%. Οι συνολικές εισροές ΞΑΕ αυξήθηκαν σημαντικά σε σχέση με την προηγούμενη δεκαετία αν και παρουσίασαν σημαντικές διακυμάνσεις. Την

περίοδο 1962–1967 ακολουθούν αύξουσα πορεία την οποία όμως διαδέχεται μια καθοδική τάση μεταξύ 1968-1972 .Στη συνέχεια σημειώνεται μια δυναμική μεγέθυνση των εισροών ΞΑΕ, οι οποίες όσον αφορά τη μεταποίηση μεγιστοποιούνται το 1975 για όλη την περίοδο 1963-81 προσεγγίζοντας το ποσό των 126,9 εκατομμυρίων δολαρίων ΗΠΑ. Από το 1976 και μετά ακολουθούν μια μάλλον πτωτική πορεία με εξαίρεση το 1980.

Πίνακας 2 Ετήσιες εισροές ΞΑΕ (Ν. 2687/53) στην Ελλάδα, 1954-1975, σε χιλιάδες δολάρια ΗΠΑ

Έτος	Σύνολο Εισροών ΞΑΕ (1)	Εισροές ΞΑΕ στη Μεταποίηση (2)	(2)/(1) %
1954	2.235	1.504	67,3
1955	1.896	1.192	91,9
1956	2.458	1.369	55,3
1957	3.932	2.969	75,5
1958	8.184	5.376	65,7
1959	4.401	2.706	61,5
1960	5.776	5.774	96,6
1961	7.345	6.193	84,3
1962	12.853	8.776	68,3
1963	30.699	28.139	91,7
1964	43.732	39.744	90,9
1965	72.211	61.319	84,9
1966	48.438	42.385	87,5
1967	62.804	25.876	41,2
1968	29.647	28.140	94,7
1969	20.746	11.233	54,1
1970	40.186	37.316	92,8
1971	43.816	31.284	71,4
1972	27.284	20.146	75,8
1973	133.508	95.778	71,7
1974	254.382	97.293	38,2
1975	146.404	126.933	86,7
1976	μ.δ.	36.557	
1977	μ.δ.	35.528	
1978	μ.δ.	41.880	
1979	μ.δ.	21.987	
1980	μ.δ.	174.710	
1981	μ.δ.	65.122	

Σημείωση: μ.δ. σημαίνει μη διαθέσιμο στοιχείο.

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος.

Πίνακας 3 Διάρθρωση των επενδύσεων του 2687/53 κατά τομείς δραστηριότητας την εικοσαετία 1953-1973

ΤΟΜΕΙΣ	ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΣΕ ΕΚΑΤ. \$	%
Μεταποίηση	638,30	80,00
Ναυτιλιακές επιχειρήσεις	7,30	1,00
Μεταλλεία	21,10	3,00
Τουριστικές επιχειρήσεις	20,60	3,00
Αεροπορικές	78,20	10,00
Αλιευτικές	1,20	0,00
Κτηνοτροφικές	1,50	0,00
Διάφορες	28,80	3,00
ΣΥΝΟΛΟ	797,00	100,00

Πηγή : (Στομπόγλης , 2008)

Σύμφωνα με τον παραπάνω πίνακα, την εικοσαετία 1953-1973 επενδύθηκαν 797 εκατ. δολ. με βάση το Νόμο 2687/53 .Στο διάστημα αυτό οι ξένοι επενδυτές εκδήλωσαν ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τον τομέα της μεταποίησης ο οποίος απορρόφησε το 80% των επενδύσεων, ενώ ο επόμενος (αερομεταφορών) το 10% του συνόλου των επενδύσεων. Για τους άλλους κλάδους, οι ξένοι επενδυτές εκδήλωσαν ελάχιστο ενδιαφέρον, αφού ο μεταλλευτικός τομέας, για παράδειγμα, απορρόφησε μόλις το 3 % του συνόλου των επενδύσεων. (Στομπόγλης , 2008)

Η κατανομή των ΞΑΕ στη μεταποίηση παρουσιάζει μια ισχυρή συγκέντρωση σε τρεις κλάδους. Οι τομείς των χημικών, του πετρελαίου και των βασικών μετάλλων δέχονται περίπου το 65% του αποθέματος των ΞΑΕ την περίοδο 1954-81 και εάν σε αυτό το ποσοστό προστεθούν οι τομείς των ηλεκτρικών μηχανών και των μεταφορικών μέσων, ο βαθμός συγκέντρωσης ξεπερνάει το 80%. Γενικά , σημειώνονται ανακατατάξεις στο εσωτερικό των τομέων συγκέντρωσης των ΞΑΕ. Ο κλάδος του πετρελαίου αυξάνει τη συμμετοχή του από το 17,5 % τη δεκαετία του 1950 στο πολύ

υψηλό ποσοστό του 40,4% την περίοδο 1974-81, ενώ αντίθετα τα χημικά υφίστανται απώλεια μεριδίου, το οποίο πέφτει από το 22,0% την περίοδο 1963-73 στο 4,4% την επόμενη περίοδο. Τα Τρόφιμα και τα Ποτά αυξάνουν το μερίδιό τους από 0,8% και 1,0% την περίοδο 1963-73 σε πάνω από 4,0% κατ' έτος μετά το 1974 ενώ η απουσία ενδιαφέροντος για τον τομέα των Μηχανών που διαπιστώθηκε τη δεκαετία του 1950 εξακολουθεί να ισχύει και όλη την επόμενη, έως το 1981, περίοδο.

Πίνακας 4 Διατομεακή ποσοστιαία κατανομή των ΞΑΕ (Ν.Δ. 2687/53) στην ελληνική μεταποίηση, 1954-1981 (επί τοις εκατό)

	1954-1981	1954-1962	1963-1973	1974-1981
Τομείς				
Τρόφιμα	2,90	1,62	0,86	4,45
Ποτά	2,73	0,17	1,01	4,08
Καπνός	0,40	3,44	0,43	0,09
Υφαντουργικά	3,22	3,33	2,93	3,42
Ενδύματα-Υποδήματα	0,47	0,26	0,38	0,55
Ξύλο-Φελλός	0,62	1,24	0,82	0,42
Έπιπλα	0,04	–	0,06	0,02
Χαρτί	1,30	7,82	1,12	0,70
Εκτυπώσεις-Εκδόσεις	0,02	0,14	0,02	–
Δέρμα	0,04	–	0,06	0,03
Ελαστικά-α/αστικά	2,32	8,16	3,78	1,10
Χημικά	11,47	9,86	22,01	4,38
Πετρέλαιο	31,85	17,51	21,54	40,43
Μη Μεταλλικά Ορυκτά	3,06	2,65	5,02	1,64
Βασικά Μέταλλα	22,75	13,90	23,74	22,90
Μεταλλικά Προϊόντα	1,94	1,88	1,60	2,10
Μηχανές	0,36	0,18	0,36	0,38
Ηλεκτρικές Μηχανές	6,89	3,39	6,91	6,92
Μεταφορικά Μέσα	7,39	24,40	6,99	6,24
Διάφορα	0,16	0,02	0,23	0,12
Σύνολο	100,0 (1.051,93)	100,0 (63,86)	100,0 (415,33)	100,0 (600,9)

Σημείωση: Τα νούμερα σε παρένθεση είναι απόλυτα μεγέθη σε εκατομμύρια δολάρια ΗΠΑ.

Πηγή: Τράπεζα Ελλάδος.

Οι ΗΠΑ αποτελούσαν τη βασική χώρα προέλευσης ΞΑΕ για την Ελλάδα κατά την περίοδο του 1953 – 1973, καθώς είχε το 30% του συνόλου των εισροών. Δεύτερη ήταν η Γαλλία με 25%.Μεταξύ 1970 και 1975,σημειώθηκε μια στροφή των χωρών

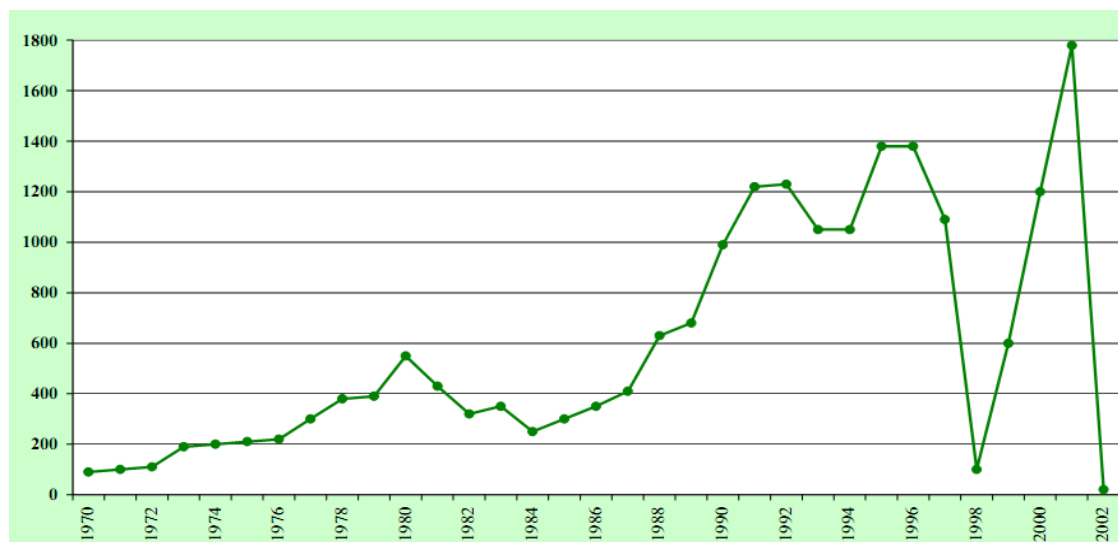
προέλευσης, υπέρ των χωρών μελών της ΕΟΚ. Τα πάγια κεφάλαια που προέρχονταν από την ΕΟΚ αυξήθηκαν κατά 105% ,από τις ΗΠΑ αυξήθηκαν κατά 62% ενώ τα γερμανικά πάγια κεφάλαια αυξήθηκαν κατά 306%. Η ταχεία αυτή αύξηση της ευρωπαϊκής συμμετοχής οφείλεται στην είσοδο νέων επιχειρήσεων αλλά και στη μεγέθυνση θυγατρικών ευρωπαϊκής προέλευσης εγκατεστημένων πριν το 1970 και οι οποίες χρηματοδοτούν αυτή την επέκτασή τους με εισροές κεφαλαίων από το εξωτερικό.

Οι ΞΑΕ μετά το 1981

Μετά το 1981 δυσχεραίνεται η στατιστική παρακολούθηση των ΞΑΕ στην Ελλάδα, διότι η Τράπεζα της Ελλάδας κάνοντας χρήση του Ν.Δ.2687/53, σταμάτησε την καταγραφή κεφαλαίων που εισάγουν οι επιχειρήσεις, το μεγαλύτερο μέρος των οποίων χρηματοδοτούν ΞΑΕ.

Η πηγή που χρησιμοποιείται στη στατιστική ανάλυση της περιόδου αυτής είναι η ετήσια έκδοση «World Investment Report» του United Nations Conference of Trade and Development (UNCTAD) που θεωρείται η πλέον αξιόπιστη διεθνώς στην καταγραφή των εισροών και εκροών ΞΑΕ κατά οικονομία. Το πρόβλημα που παρουσιάζει είναι ότι η καταγραφή των στοιχείων παραμένει στο συνολικό επίπεδο χωρίς να υπάρχει η δυνατότητα διακλαδικής ανάλυσης. (Κυρκιλής,2002)

Διάγραμμα 1 Εισροές ΞΑΕ στην Ελλάδα (εκατ.δολ.,1970-2002)

Πηγή :UNCTAD

Στις αρχές της δεκαετίας του 1980 οι εισροές των ΞΑΕ στην Ελλάδα υποχωρούν κάτι το οποίο σχετίζεται με τη στάση της τότε κυβέρνησης, η οποία ήταν αρνητική προς τους ξένους επενδυτές. Την περίοδο όμως 1985–1988, η κυβέρνηση άλλαξε επενδυτική πολιτική και με την παρότρυνση της ΕΟΚ υιοθέτησε πολιτικές που απελευθέρωναν το τραπεζικό σύστημα, μείωσαν τον πληθωρισμό και το δημοσιονομικό έλλειμμα συμβάλλοντας με τον τρόπο αυτό στην αύξηση των ΞΑΕ κατά 27,4% ετησίως. Μάλιστα το 1988 οι ΞΑΕ σημείωσαν τις μέγιστες επιδόσεις τους για την τρέχουσα δεκαετία. Συνολικά κατά τη δεκαετία του 80, η ετήσια μεταβολή των εισροών του ΞΑΕ προσέγγισε περίπου το 9,1%.

Το 1990, η αλλαγή της κυβέρνησης οδήγησε στη βελτίωση των εισροών των ΞΑΕ κατά 40,8% σε σχέση με το προηγούμενο έτος κάτι το οποίο οφείλεται στις προσδοκίες ότι η νέα κυβέρνηση θα ακολουθούσε φιλελεύθερη πολιτική προχωρώντας σε εκτεταμένες αποκρατικοποιήσεις.

Ωστόσο η εισροή ξένων επενδύσεων κατά τη δεκαετία του 1990, με εξαίρεση τα δυο πρώτα χρόνια, παρουσιάζει πτωτική τάση έως το 1998 όπου και υποχώρησε απότομα σε ένα από τα χαμηλότερα επίπεδα της περιόδου 1970-1990, ενώ τη διετία 1999-2000 επανέκαμψε με αύξηση 91%, κάτι το οποίο συνεχίστηκε και το 2001. Το αρνητικό όμως διεθνές κλίμα σε ό,τι αφορά στις ΞΑΕ επηρέασε και την Ελλάδα και έτσι κατά το 2002 καταγράφηκε μεγάλη μείωση των εισροών ίση με 96,9%, και το μέγεθός τους ήταν 50 εκ. δολ. που αποτελεί το χαμηλότερο ιστορικά επίπεδο ΞΑΕ για την Ελλάδα. (Παλάσκας, Πεχλιβάνος, Στοφόρος, 2004)

Η εξέλιξη και το μέγεθος των εισροών ΞΑΕ σε διεθνές επίπεδο καθορίζεται από τις εκτεταμένες συγχωνεύσεις και εξαγορές που πραγματοποιήθηκαν το τελευταίο μισό της δεκαετίας του '90, στην οποία όμως η ελληνική συμμετοχή είναι πολύ μικρή κάτι το οποίο οφείλεται στο ότι το πρόγραμμα ιδιωτικοποιήσεων δεν ενθάρρυνε την προσέλκυση των στρατηγικών επενδυτών.

Πίνακας 5 Εξαγορές και Συγχωνεύσεις –Εισροές (εκατ. δολ.)

	ΟΟΣΑ	Ελλάδα	Μερίδιο Ελλάδας στον ΟΟΣΑ (%)
1995	162.968	54	0,03
1996	219.363	1.075	0,49
1997	337.919	2	0,00
1998	622.784	3.788	0,61
1999	889.078	7.052	0,79
2000	1.292.015	1.389	0,11
2001	646.042	1.255	0,19

Πηγή : ΟΟΣΑ 2002

Ο παρακάτω πίνακας δείχνει τις εισροές ξένων άμεσων επενδύσεων στην Ελλάδα από το 1970-2004.

Πίνακας 6 Εισροές Ξένων Άμεσων Επενδύσεων στην Ελλάδα 1970 - 2004
(σε εκατομμύρια δολάρια ΗΠΑ)

Έτος	Σύνολο Εισροών ΞΑΕ	ποσοστιαία μεταβολή %	Έτος	Σύνολο Εισροών ΞΑΕ	ποσοστιαία μεταβολή %
1970	76,2		1987	391,1	27,9
1971	83,6	9,7	1988	599,2	53,2
1972	90,2	7,9	1989	639,4	6,7
1973	145,1	60,9	1990	900,5	40,8
1974	189,3	30,5	1991	1135,0	26,0
1975	199,1	5,2	1992	1144,0	0,8
1976	211,2	11,1	1993	977,0	-14,6
1977	273,4	23,6	1994	981,0	0,4
1978	325,3	19,0	1995	1053,0	7,3
1979	364,2	12,0	1996	1058,0	0,5
1980	502,4	37,9	1997	984,0	-7,0
1981	409,8	-18,4	1998	85,0	-91,4
1982	304,1	-25,8	1999	571,0	571,8
1983	313,4	3,1	2000	1089,0	90,7
1984	246,1	-21,5	2001	1589,0	45,9
1985	289,6	17,7	2002	50,0	-96,9
1986	305,9	5,6	2003	661,0	322,0
			2004	1351,0	192,0

Πηγή: Mardas and Varsakelis, (1996), Τράπεζα της Ελλάδας (Εκθέσεις Διοικητή), UNCTAD (διάφορα τεύχη)

Σύμφωνα με την Παγκόσμια Έκθεση 2006 της UNCTAD η Ελλάδα καταλαμβάνει την 23η θέση μεταξύ των 25 χωρών-μελών της Ε.Ε. από πλευράς προσέλκυσης Ξένων Άμεσων Επενδύσεων (ΞΑΕ), Και το χειρότερο: Από την 118η θέση που κατέχει το 2004 σε παγκόσμια κλίμακα διολίσθησε στην 121η θέση το 2005. Το έτος αυτό, εισέρρευσαν στη χώρα μας 607 εκατ. δολ ΞΑΕ έναντι των 2.100 εκατ. ευρώ που είχαν εισρεύσει το 2004.

Το 2006 οι ακαθάριστες εισροές των ΞΑΕ ξεπέρασαν τα 6,29 δισεκατομμύρια Ευρώ, σημειώνοντας 100% αύξηση σε σύγκριση με το έτος 2005. Αντίστοιχα, οι καθαρές εισροές ανήλθαν σε 4,27 δισεκατομμύρια Ευρώ από 487 εκατομμύρια το 2005, αντιπροσωπεύοντας 10πλάσια αύξηση. Αν και οι καθαρές εισροές ΞΑΕ το έτος 2007 σημείωσαν μείωση, οι ακαθάριστες εισροές διατηρήθηκαν σε υψηλά επίπεδα. Κατά το 2008 η εισροή ΞΑΕ αυξήθηκε φθάνοντας τα 6,07 δισεκατομμύρια Ευρώ (ακαθάριστη εισροή) και τα 3,07 δισεκατομμύρια Ευρώ (καθαρή εισροή) αντίστοιχα.

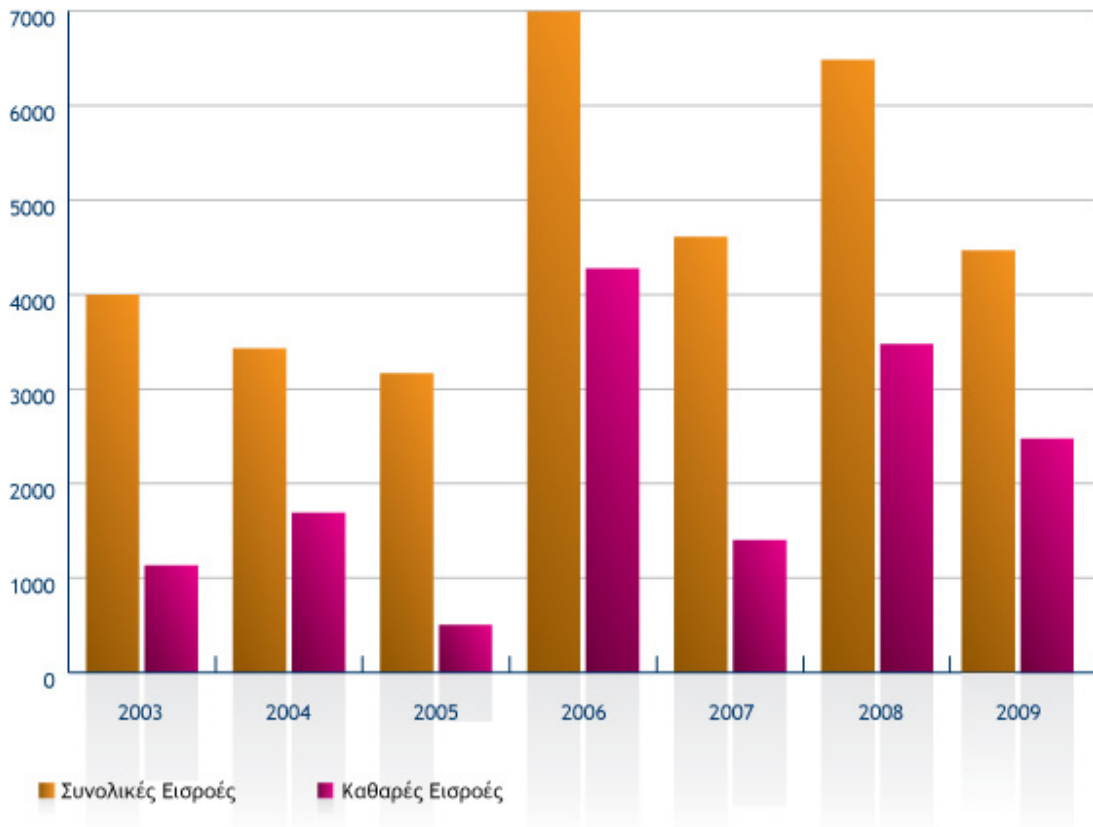
Το 2008 το 60% των ακαθάριστων εισροών ΞΑΕ διατέθηκε στην ίδρυση νέων επιχειρήσεων, σε εξαγορές και αυξήσεις μετοχικού κεφαλαίου ενώ το 5% από τις συνολικές ακαθάριστες εισροές ΞΑΕ αντιπροσωπεύουν επανεπένδυση κερδών.

Η εισροή κεφαλαίων με μορφή δανείων, που ανήλθε στο 31,5% των συνολικών εισροών ΞΑΕ κατά το ίδιο έτος, υποδηλώνει την εμπιστοσύνη των ξένων επενδυτών ως προς τον επενδυτικό χώρο της Ελλάδος.

Κατά την περίοδο 2003-2009 οι συνολικές εισροές ΞΑΕ ανήλθαν σε 32,9 δισεκατομμύρια Ευρώ, ενώ οι καθαρές εισροές διαμορφώθηκαν σε υψηλά επίπεδα ξεπερνώντας τα 14,6 δισεκατομμύρια Ευρώ. Αντίστοιχα, οι εκροές κεφαλαίων από ξένους επενδυτές εγκατεστημένους στην Ελλάδα ανήλθαν σε 18,3 δισεκατομμύρια Ευρώ. Ένα σημαντικό ποσοστό από της εκροές αυτές δαπανήθηκε από της μητρικές εταιρείες στην Ελλάδα ως κεφάλαιο επέκτασης ή/και κίνησης σε θυγατρικές εταιρείες που αυτές διατηρούν στη Νοτιοανατολική Ευρώπη.

Εισροές ΞΑΕ στην Ελλάδα

Διάγραμμα 2 Οι εισροές ΞΑΕ στην Ελλάδα κατά την περίοδο 2003-2009 (σε εκατομμύρια Ευρώ)

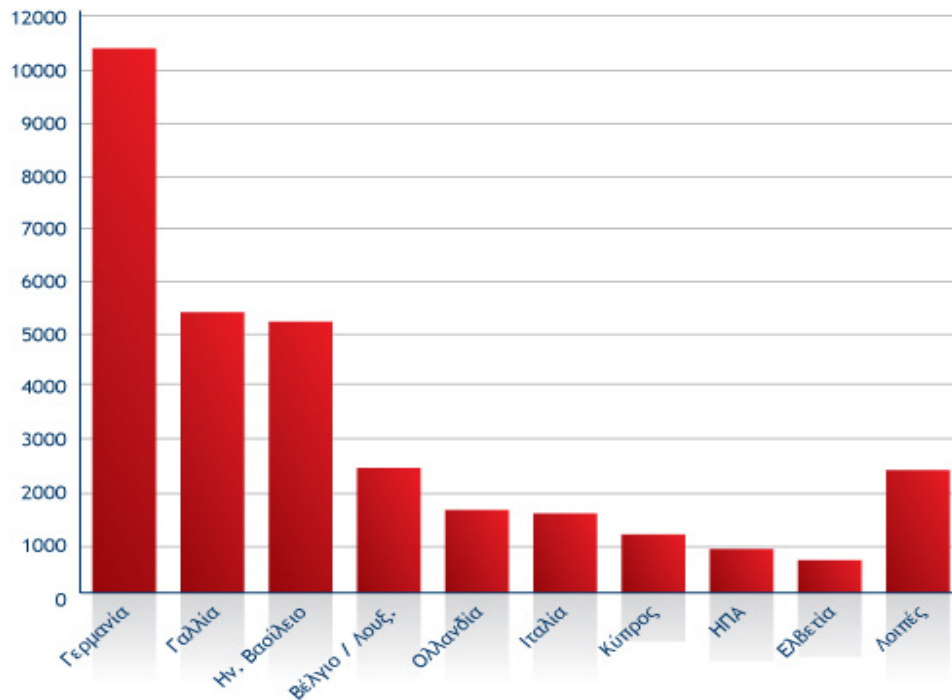
Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος 2010, αναθεωρημένα στοιχεία για τα έτη 2006-2008

Η εξέλιξη των εισροών ΞΑΕ στην Ελλάδα χαρακτηρίζεται από σημαντικές διακυμάνσεις, με αποτέλεσμα να μην καταγράφονται σαφείς ανοδικές ή καθοδικές τάσεις, όπου όμως είναι ξεκάθαρη η αύξηση του όγκου της μετά το έτος 2005. Ωστόσο, οι ακαθάριστες εισροές κεφαλαίου¹⁸ παρουσιάζουν μικρότερες διακυμάνσεις από τις καθαρές εισροές και είναι σημαντικά αυξημένες σε όγκο τα τελευταία 3 χρόνια. Οι ξένοι επενδυτές επιδεικνύουν επομένως μια σχετικά πιο σταθερή στάση όσον αφορά της εισροές κεφαλαίων στη χώρα, ενώ αντιθέτως οι εκροές κεφαλαίων από ξένες

¹⁸ Οι ακαθάριστες εισροές κεφαλαίου δείχνουν και τις πραγματικές επιδόσεις ως προς την προσέλκυση ΞΑΕ της χώρας

επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα (όπως οι αποπληρωμές δανείων ή η επένδυση στο εξωτερικό) εμφανίζουν διαχρονικά μεγαλύτερες διακυμάνσεις.

Διάγραμμα 3 Ακαθάριστες εισροές ΞΑΕ ανά χώρα προέλευσης κεφαλαίων κατά την περίοδο 2003-2009 (σε εκατομμύρια Ευρώ)

Αξία : 32.902 εκατομμύρια Ευρώ

Πηγή : Τράπεζα της Ελλάδος 2010

Η κατανομή των ακαθάριστων εισροών ΞΑΕ στην Ελλάδα ανά χώρα προέλευσης κατά την τελευταία εξαετία καταδεικνύει τη σπουδαιότητα των χωρών της ΕΕ στο επενδυτικό γίγνεσθαι της Ελλάδος. Στην κατηγορία αυτή ανήκουν χώρες όπως Γαλλία, Γερμανία, Ηνωμένο Βασίλειο, Ολλανδία, Ιταλία, Βέλγιο και Λουξεμβούργο.

Διάγραμμα 4 Ακαθάριστες εισροές ΞΑΕ ανά τομέα οικονομικής δραστηριότητας κατά την περίοδο 2003-2009

Συνολική αξία: 32.902 εκατομμύρια Ευρώ

Πηγή : Τράπεζα της Ελλάδος 2010

Την περίοδο 2003-2009 οι ΞΑΕ στην Ελλάδα επικεντρώνονται κυρίως στον τομέα των υπηρεσιών λόγω της ραγδαίας ανάπτυξης του χρηματοπιστωτικού συστήματος της χώρας καθώς και του εμπορίου. Ωστόσο το ποσοστό του δευτερογενούς τομέα είναι σχετικά χαμηλό σε σύγκριση με της δυνατότητες της χώρας.

Διάγραμμα 5 Διάρθρωση των ακαθάριστων εισροών ΞΑΕ στην μεταποίηση κατά την περίοδο 2003-2009

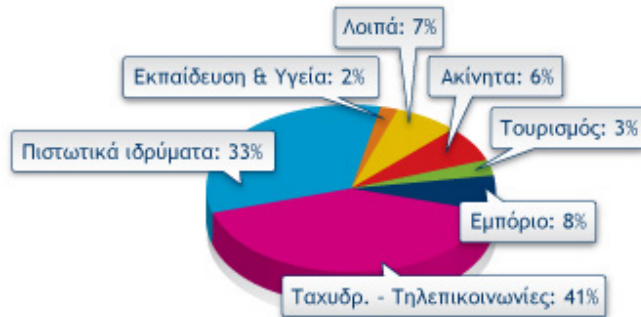

Συνολική Αξία: 7.544,4 εκατομμύρια Ευρώ

Πηγή : Τράπεζα της Ελλάδος 2010

Οι βιομηχανικοί τομείς τους οποίους οι ξένοι επενδυτές εστίασαν κατά κύριο λόγο την προσοχή τους κατά τα έτη 2003-2009 είναι τα χημικά (εξαιρουμένης της πετροχημικής βιομηχανίας), τα μηχανήματα, τα τρόφιμα & ποτά και τα μεταλλικά προϊόντα.

Διάγραμμα 6 Διάρθρωση των ακαθάριστων εισροών ΞΑΕ στον τομέα των υπηρεσιών κατά την περίοδο 2003-2009

Συνολική αξία: 23710,2 εκατομμύρια Ευρώ

Πηγή : Τράπεζα της Ελλάδος 2010

Στον τομέα των υπηρεσιών, το ενδιαφέρον των ξένων επενδυτών την περίοδο 2003-2009 στράφηκε κυρίως της τηλεπικοινωνίες, στα πιστωτικά ιδρύματα (επενδύσεις στον τραπεζικό τομέα), στο εμπόριο και τον τουρισμό. Επίσης υπάρχει αξιοσημείωτο ενδιαφέρον με αυξανόμενες τάσεις για τους τομείς της εκπαίδευσης και της υγείας. Το χαμηλό ποσοστό, της τάξεως του 6% των ξένων επενδύσεων, επικεντρώθηκε στην λιγότερο παραγωγική κατηγορία «ακίνητα», ενώ η συντριπτική πλειονότητα των ξένων κεφαλαίων κατευθύνθηκε σε παραγωγικές δραστηριότητες υψηλής προστιθέμενης αξίας.

Όσον αφορά στις εκροές ΞΑΕ στην Ελλάδα το μεγαλύτερο μέρος των εκροών ΞΑΕ κατευθύνεται κυρίως προς τις χώρες της Βαλκανικής αλλά και στις χώρες της Β. Αφρικής και τις ΗΠΑ. Οι διεθνείς δραστηριότητες των ελληνικών πολυεθνικών επεκτείνονται σε πάνω από 30 βιομηχανικούς κλάδους εκτός των ναυτιλιακών επιχειρήσεων. Τέτοιοι κλάδοι είναι ο τραπεζικός και χρηματοοικονομικός. Το ιδιοκτησιακό καθεστώς των θυγατρικών εταιρειών είναι ότι ανήκουν πλήρως στην ελληνική μητρική επιχείρηση στις χώρες της ΕΕ ενώ στα Βαλκάνια υπάρχει πλειοψηφική ιδιοκτησία, η οποία αντικατοπτρίζει την ανάγκη σύμπραξης με κάποιο τοπικό εταίρο ο οποίος έχει γνώση της τοπικής αγοράς. (Λιαργκόβας, 2007)

Πίνακας 7 Εκροές ΞΑΕ της Ελλάδας εκατ. δολ. (1990-2002)

	Εκροές ΞΑΕ	Αποθέματα Εκροών ΞΑΕ	Αποθέματα ΞΑΕ ως % ΑΕΠ
1990	11	2.948	4,0
1995	42	3.004	3,0
2000	2.102	5.861	5,0
2001	607	6.371	5,0
2002	655	7.026	5,0

Πηγή :UNCTAD 2003

Στον παρακάτω πίνακα απεικονίζονται οι μεγαλύτερες ξένες πολυεθνικές που δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα.

Πίνακας 8 Οι μεγαλύτερες ξένες πολυεθνικές στην Ελλάδα

Όνομα	Χώρα Προέλευσης	Κλάδος
1. Athenian Brewery	Ολλανδία	Αναψυκτικά -Ποτά
2. Loumidis SA	Ελβετία	Τρόφιμα- Αναψυκτικά
3. Unilever Hellas	Βρετανία/Ολλανδία	Διάφορα
4. Procter &Gamble Hellas	Αμερική	Διάφορα
5. Hellenic Steel Company SA	Ιταλία	Μέταλλα
6. Nestle SA	Ελβετία	Τρόφιμα- Αναψυκτικά
7. Sony Hellas SA	Ιαπωνία	Ηλεκτρικά/Ηλεκτρονικά
8. Reemtsma Hellas SA	Γερμανία	Καπνοβιομηχανία
9. Siemens SA	Γερμανία	Ηλεκτρικά/Ηλεκτρονικά
10. Johnson &Johnson Hellas SA	Αμερική	Χημικά
11. Goodyear Hellas SA	Αμερική	Λάστιχα (Έκλεισε)
12. Colgate Palmolive Hellas SA	Αμερική	Φαρμακοβιομηχανία
13. Hellas Can Packaging Manufactures SA	Ολλανδία	Μέταλλα
14. Ivi SA	Ολλανδία	Αναψυκτικά
15. Alcatel Cables Hellas SA	Γαλλία	Ηλεκτρικά/Ηλεκτρονικά
16. Shell Hellas SA	Ολλανδία/Ελβετία	Εμπόριο
17. Mobil Oil Hellas SA	Ολλανδία	Εμπόριο
18. Vassilopoulos Alfa Beta Gastronomia Delicatessen SA	Ολλανδία	Εμπόριο
19. Vodafone SA	Βρετανία	Τηλεπικοινωνίες
20. Makro Cash and Carry Wholesale SA	Ολλανδία	Εμπόριο
21. IKEA	Σουηδία	Εμπόριο

22. Heracles General Cement Company SA	Λουξεμβούργο	Τσιμέντα (Lafarge από Γαλλία)
23. Stet Hellas Telecommunications SA	Ιταλία	Τηλεπικοινωνίες
24. Carrefour (Continent SA)	Γαλλία	Εμπόριο
25. Toyota Hellas SA	Ιαπωνία	Εμπόριο
26. Kosmocar SA	Ελβετία	Εμπόριο (Skoda)
27. Fiat Auto Hellas SA	Ιταλία	Εμπόριο
28. Philips Hellas SA	Ολλανδία	Ηλεκτρικά/Ηλεκτρονικά
29. Lion Hellas SA	Ιρλανδία	Εμπόριο (Peugeot)
30. Halyps Bulding Materials SA	Ιταλία	Τσιμέντα
31. Dia Hellas SA	Γαλλία	Εμπόριο(Carrefour)
32. Champion (Marinopoulos)	Γαλλία	Εμπόριο (Carrefour)
33. Marks &Spenser	Βρετανία	Εμπόριο
34. TVX Hellas	Καναδάς	Εξόρυξη Χρυσού (έκλεισε)
Τράπεζες όπως :		
35. ABN Amro Bank		
36. Algemene Bank		
37. American Express Bank		
38. Arab Bank PLC		
39. Banca Commerciante		
40. Bank of America		
41. Bank of Cyprus		
42. Banque Nationale De Paris		
43. Black Sea Trade &Development Bank		
44. Citibank		
45. Cedit Agricole Indosuez		
46. Dresder Bank Ag		
47. European Investment Bank		
48. HSBC		
49. ING Bank		
50. Sociate General Group		
Ξενοδοχεία όπως Hilton , Intercontinental, Mediterranean, Hyatt		
Κινηματογράφοι όπως Assos Odeon , Village Center κ.τ.λ.		
Φαρμακοβιομηχανίες όπως Bayer, Myers&Squib, Pfizer κ.τ.λ.		

Πηγή : Μπιτζένης ,2003

Παρακάτω παρατίθενται απόψεις σχετικά με τις άμεσες ξένες επενδύσεις στην Ελλάδα.

Ο Steve Martin από την General Electric Energy ανέφερε «Στην Ελλάδα ήρθαμε το 2000, ενόψει των επερχόμενων Ολυμπιακών Αγώνων και από τότε απολαμβάνουμε εισόδημα που ξεπερνάει τα \$500 εκατομμύρια. Πιστεύουμε ότι η Ελλάδα είναι ένας θαυμάσιος τόπος για επενδύσεις. Ο ρυθμός ανάπτυξής μας εδώ είναι υψηλότερος σε

σύγκριση με άλλες χώρες της Ανατολικής Μεσογείου και στόχος μας είναι να επεκτείνουμε το εύρος των δραστηριοτήτων μας ακόμη περισσότερο.»

Ο Guido Kerkhoff ,μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου της Deutsche Telekom στην Νότια και Ανατολική Ευρώπη τον Μάιο του 2009 ανέφερε ότι *«Η επένδυση της Deutsche Telekom στον ΟΤΕ ισχυροποίησε σημαντικά τη θέση μας στην περιοχή της Νότιας και Ανατολικής Ευρώπης και μας προσφέρει την ιδανική ευκαιρία για περαιτέρω ανάπτυξη. Ο ΟΤΕ, ο οποίος έχει αποκτήσει τα τελευταία χρόνια σημαντική τεχνογνωσία στην περιοχή, συγκεντρώνει το 17% του κύκλου εργασιών μας και το 20% του EBITDA. Κατέχουμε πλέον μια ισχυρή θέση στην αγορά και σε συνδυασμό με την εμπειρία της Deutsche Telekom σε άλλες αγορές, μπορούμε να ορίσουμε σημαντικές οικονομίες κλίμακας, καλύτερες πρακτικές και να προσφέρουμε απρόσκοπτες και ποιοτικές υπηρεσίες σε όλους τους πολύτιμους πελάτες μας.»*

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 ΟΙ ΑΜΕΣΕΣ ΞΕΝΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΣΤΑ ΒΑΛΚΑΝΙΑ

Οι βαλκανικές χώρες έχουν σημειώσει σημαντική πρόοδο στην προσπάθειά τους να γίνουν μια λειτουργική οικονομία της αγοράς. Ο όγκος των επενδυμένων κεφαλαίων σε αυτές τις χώρες είναι πολύ περιορισμένος και υπάρχει έλλειψη δυτικού επενδυτικού ενδιαφέροντος. Αυτό οφείλεται στην πολιτική και κοινωνική αστάθεια των Βαλκανικών χωρών, τη γεωγραφική και πολιτισμική τους απόσταση από τη Δύση, καθώς και τη δυσχερή οικονομική θέση που βρίσκονται οι χώρες αυτές σε σχέση με τις χώρες της Κεντρικής Ευρώπης.

Με δεδομένη αυτή την κατάσταση, οι Έλληνες επιχειρηματίες πραγματοποιούν αρκετά μεγάλες επενδύσεις σε σχέση με τα οικονομικά μεγέθη της Ελλάδας. Παρόλα αυτά 25 περίπου ελληνικές πολυεθνικές έχουν επενδύσει το 80% των συνολικών ελληνικών εκροών ΞΑΕ σε ολόκληρη τη βαλκανική περιοχή. Συγχρόνως, περίπου 3.000-3.500 ενεργές ελληνικές επιχειρήσεις από τις 8.000-10.000 εγγεγραμμένες πρόσφεραν και προσφέρουν δραστηριότητες προστιθέμενης αξίας στις βαλκανικές οικονομίες, όπως νέες θέσεις εργασίας, προϊόντα καλύτερης ποιότητας, ευρύτερη ποικιλία των προϊόντων και αύξηση της παραγωγής. (Μπιτζένης,2003)

3.1 ΛΟΓΟΙ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΟΠΟΙΟΥΣ ΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ ΕΠΕΝΔΥΟΥΝ ΣΤΑ ΒΑΛΚΑΝΙΑ

Οι μεγάλες ελληνικές επιχειρήσεις επενδύουν σε περισσότερες από μια χώρα στη βαλκανική περιοχή, δεδομένου ότι βρήκαν περισσότερες ευκαιρίες και κίνητρα (όχι μόνο τη γεωγραφική εγγύτητα και το χαμηλό κόστος εργασίας, οι οποίοι είναι παράγοντες που συνεχίζουν να αποτελούν τους βασικούς λόγους για τις επενδύσεις που παραγοντοποιούν οι μικρές επιχειρήσεις).

Υπάρχουν πολλοί λόγοι¹⁹ για τους οποίους η Ελλάδα είναι ένας τόσο σημαντικός επενδυτής στα Βαλκάνια. Πιο συγκεκριμένα, επειδή:

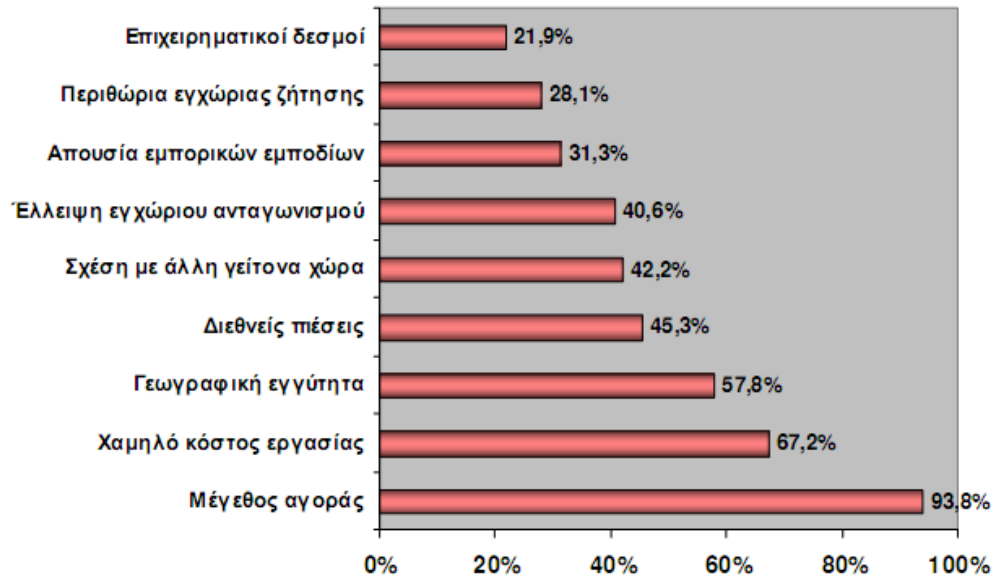
- Τα Βαλκάνια προσφέρουν στην Ελλάδα μια εντελώς νέα αγορά (κυνηγοί αγοράς).
- Η νέα αγορά των Βαλκανίων βρίσκεται πολύ κοντά στην Ελλάδα (γεωγραφική εγγύτητα).
- Στην αγορά των Βαλκανίων υπάρχει μια έλλειψη τοπικού ανταγωνισμού (στρατηγικοί κυνηγοί αγοράς).
- Τα Βαλκάνια προσφέρουν φτηνό εργατικό κόστος, έτσι οι μεταφερόμενες επιχειρήσεις συμβάλλουν στην αύξηση της ανεργίας στην Ελλάδα και ιδιαίτερα στη Βόρεια Ελλάδα.
- Η ύπαρξη πολύ ευνοϊκών εμπορικών συμφωνιών (φορολογικές απαλλαγές, έλλειψη ποσοστώσεων και δασμολογίων κλπ.) μεταξύ της Βουλγαρίας και άλλων κοντινών χωρών (κυνηγοί ευνοϊκών νόμων επένδυσης).
- Η γραφειοκρατία, η δωροδοκία, ο υψηλός κίνδυνος, η διαφθορά που χαρακτηρίζουν την οικονομία των Βαλκανίων αποτελούν αποθαρρυντικούς παράγοντες για τους Δυτικούς επενδυτές, ενώ οι Έλληνες ένιωσαν εξοικειωμένοι με αυτή την πραγματικότητα που την είχαν ζήσει και στην Ελλάδα κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 1980 και τη ζουν εν μέρει μέχρι και σήμερα.
- Τα Βαλκάνια, και ιδίως η Βουλγαρία, παρέχουν μια ζωτική σύνδεση μεταξύ της Ελλάδας και των Ανατολικών χωρών (στρατηγικός λόγος).

¹⁹ Βλ. Μπιτζένης (2003) «Η δυναμική των Βαλκανικών αγορών και η μετάβαση των χωρών της Ανατολικής Ευρώπης στην οικονομία της αγοράς» τόμος Β σελ : 124-128

- Ο έντονος ανταγωνισμός στην Ελλάδα ώθησε πολλές επιχειρήσεις να κινηθούν προς τις ξένες αγορές των Βαλκανίων. Αυτές οι επιχειρήσεις ήταν συνήθως μικρές στο μέγεθος.
- Μερικές ελληνικές επιχειρήσεις, κυρίως μικρές, προκειμένου να μην πτωχεύσουν «μετακόμισαν» στα Βαλκάνια ελπίζοντας ότι θα επιβιώσουν σε μια νέα αγορά κυρίως λόγω του χαμηλού κόστους της εργασίας και της ενέργειας και της έλλειψης τοπικού ανταγωνισμού. Επιπλέον, ελπίζουν ότι θα εξάγουν αυτά τα προϊόντα πίσω στην Ελλάδα (ένας τρόπος επιβίωσης).
- Στα Βαλκάνια υπάρχει έλλειψη ενδιαφέροντος από την πλευρά των Δυτικών επενδυτών (κυνηγοί αγοράς) λόγω της αστάθειας στο οικονομικό περιβάλλον , του χαμηλού κατά κεφαλήν εισοδήματος και της γεωγραφικής απόστασης .
- Οι νόμοι στις Βαλκανικές χώρες έχουν δώσει τα κίνητρα (όπως η φορολογική απαλλαγή από τα κέρδη) για την καθιέρωση των προγραμμάτων ΞΑΕ.
- Η παρουσία χιλιάδων σπουδαστών στα πανεπιστήμια κυρίως της Σερβίας, της Βουλγαρίας και της Ρουμανίας προσέλκυσε τους Έλληνες επιχειρηματίες για να επενδύσουν ειδικά στους κλάδους της ψυχαγωγίας, των εστιατορίων και της βιομηχανίας τροφίμων.
- Ιστορικοί δεσμοί, πολιτιστική εγγύτητα και κοινή θρησκεία. Το γεγονός ότι οι Βαλκάνιοι ταξιδεύουν συχνά στην Ελλάδα έχει θετικές επιπτώσεις δεδομένου ότι γίνονται πιο οικείοι με τα ελληνικά εμπορικά σήματα, ονόματα και προϊόντα.
- Τέλος, η πώληση κρατικών επιχειρήσεων μέσω της ιδιωτικοποίησης ή της δημιουργίας κοινών (κοινοπραξιών) επιχειρήσεων οδήγησε μεγάλες ελληνικές επιχειρήσεις (Τιτάν, η Intracom, η Δέλτα, η Goodys, η Νίκας, η Χαρτοποιία Θράκης και άλλες) να μπουν στην αγορά και να αποκτήσουν ένα μεγάλο μέρος αυτής .Αυτή η συμμετοχή των ελληνικών επιχειρήσεων στη βαλκανική αγορά θα δώσει ώθηση στην ισχύ τους και στη θέση τους στην παγκόσμια αγορά και θα αυξήσει το παγκόσμιο μερίδιο αγοράς (πιέσεις από τον ανταγωνισμό). (Μπιτζένης ,2003)

Τα βασικά κίνητρα και εμπόδια, όπως καταγράφηκαν σε έρευνα του Πανεπιστημίου Μακεδονίας για τις ελληνικές επενδύσεις στα Βαλκάνια απεικονίζονται στα παρακάτω διαγράμματα.

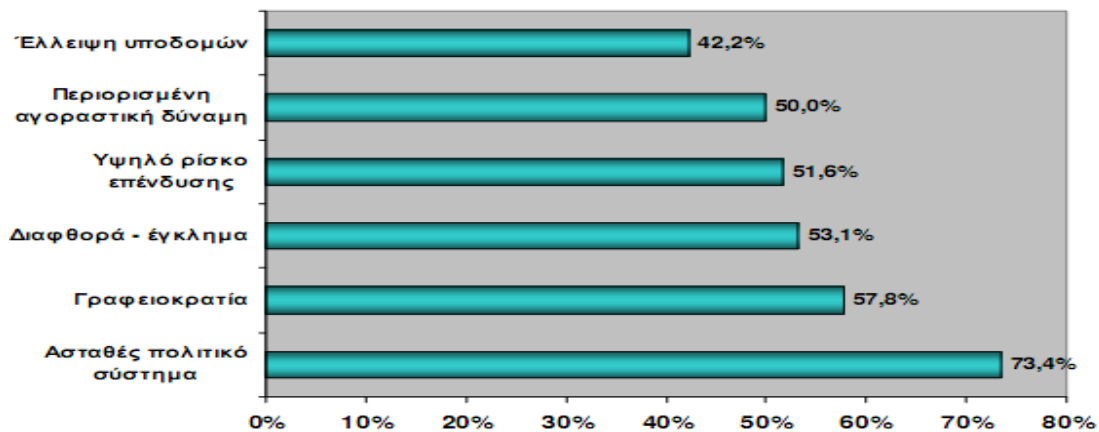
Διάγραμμα 7 Τα βασικά κίνητρα ελληνικών επιχειρήσεων για ΞΑΕ στα Βαλκάνια

Πηγή : Κωστόπουλος Τρ., 2001

Οι κυριότεροι παράγοντες που παρεμποδίζουν την εδραίωση υγιούς επιχειρηματικού περιβάλλοντος, για την προσέλκυση άμεσων ξένων επενδύσεων στην περιοχή των δυτικών Βαλκανίων, εντοπίζονται στο ασταθές πολιτικό σύστημα, στην γραφειοκρατία και στην εκτεταμένη διαφθορά.

Διάγραμμα 8 Τα βασικά εμπόδια ελληνικών επιχειρήσεων για ΞΑΕ στα Βαλκάνια

Πηγή : Κωστόπουλος Τρ., 2001

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3.2

ΟΙ ΑΜΕΣΕΣ ΞΕΝΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ

3.2.1. Το Θεσμικό Επενδυτικό Πλαίσιο στην Βουλγαρία

Το Διάταγμα Ν535/1980 αποτέλεσε το πρώτο σημαντικό ρυθμιστικό πλαίσιο των ξένων επενδυτικών δραστηριοτήτων στην Βουλγαρική επικράτεια, υπό το καθεστώς του υπαρκτού σοσιαλισμού. Απέβλεπε στην ενθάρρυνση της οικονομικής συνεργασίας μεταξύ Βουλγαρικών νομικών προσώπων και αλλοδαπών φυσικών και νομικών προσώπων διαμέσου της δημιουργίας ευνοϊκών πιστωτικών, οικονομικών, νομικών, τελωνειακών κι άλλων συνθηκών, για την οργάνωση αμοιβαίας ωφέλιμης επιχειρηματικής δραστηριότητας. Στη συνέχεια, η Βουλγαρική κυβέρνηση με τα διατάγματα Ν12/1982 (για την δημιουργία μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων) και Ν33/1985 (για την βελτίωση των συνθηκών λειτουργίας τους) προσπάθησε να συγκροτήσει την απαραίτητη υποστηρικτική εγχώρια βιομηχανία.

Ωστόσο τ' αποτελέσματα εφαρμογής του Διατάγματος 535/1980 δεν ήταν τόσο ευνοϊκά όσο αναμενόταν. Ο τρόπος εξεύρεσης ξένων επενδυτών για την συγκρότηση μεικτών επιχειρήσεων δεν γινόταν με την χρήση κριτήριων αγοράς, ούτε συνήθως εκπονούνταν μελέτες σκοπιμότητας για την πραγματοποίηση κοινών επιχειρηματικών. Γι αυτό στο μεταγενέστερο Διάταγμα 31/1987 προβλέφθηκε ρύθμιση για να γίνεται η επιλογή των εταίρων με την χρήση σύνθετων οικονομικών και τεχνικών μελετών. Ωστόσο και πάλι οι οργανωτικές και διοικητικές αδυναμίες των Βουλγαρικών εταιρειών, καθώς και η έλλειψη γνώσης για την λειτουργία τους υπό συνθήκες οικονομίας της αγοράς, αποτέλεσαν εμπόδιο στην εξεύρεση του κατάλληλου τύπου οικονομικής συνεργασίας με ξένες εταιρείες.

Η πιο σημαντική νομική μεταρρύθμιση που αφορούσε τις ξένες επενδύσεις υπό το καθεστώς του υπαρκτού σοσιαλισμού στην Βουλγαρία ήταν αυτή του Διατάγματος Ν56 της 24ης Φεβρουαρίου 1989 που αντικατέστησε το Διάταγμα 535/1980.

Τα κίνητρα προσέλκυσης των αλλοδαπών κεφαλαίων ήταν σαφώς διαφοροποιημένα από αυτά των Διαταγμάτων 535/1980 και 31/1987. Πιο συγκεκριμένα τα κέρδη που προέρχονταν από οικονομική δράση στις ζώνες ελεύθερου εμπορίου, απαλλάσσονταν από την υποχρέωση καταβολής φόρων μόνο για τα πρώτα πέντε έτη λειτουργίας των επιχειρήσεων, ενώ μετά τη παρέλευση αυτού του χρονικού διαστήματος φορολογούνταν

με ποσοστό 20 %. Επίσης, φορολογική απαλλαγή πέντε χρόνων προβλέπονταν και για τα κέρδη των εταιρειών μ' αλλοδαπή συμμετοχή, εφόσον αυτές δραστηριοποιούνταν σε τομείς υψηλής τεχνολογίας. Στο Διάταγμα 56/1989 υπήρχε επίσης η δυνατότητα απαλλαγής από την καταβολή δασμών για εισαγωγή πρώτων υλών και εξοπλισμού που προορίζονταν για παραγωγή προϊόντων προς εξαγωγή.

Ωστόσο η πρώτη σημαντική προσπάθεια προσέλκυσης αλλοδαπών κεφαλαίων στην Βουλγαρική επικράτεια μετά την κατάρρευση του καθεστώτος του υπαρκτού σοσιαλισμού έγινε με τον νόμο για την επιχειρηματική δραστηριότητα αλλοδαπών προσώπων και την προστασία των ξένων επενδύσεων (Φ.Ε.Κ. 8/18.1.1992). Στον νόμο 8/1992 δόθηκε ιδιαίτερη βαρύτητα στην δημιουργία σταθερού επενδυτικού κλίματος, την θέσπιση της ρήτρας σταθεροποιήσεως²⁰ των πλεονεκτημάτων και των ευνοϊκών ρυθμίσεων του νόμου, την δυνατότητα επαναπατρισμού των κερδών, την αυστηρότητα των όρων υπό τους οποίους γινόταν οι απαλλοτριώσεις αλλά και την παροχή εγγυήσεων υπέρ των αλλοδαπών επενδυτών για απαιτήσεις²¹ που ενδεχομένως έχουν έναντι τρίτων. Ωστόσο σημαντική είναι η απουσία δασμολογικών και φορολογικών κινήτρων που δεν δρα ευεργετικά στην προσέλκυση αλλοδαπών επενδυτών ειδικά σε τομείς έντασης χρήσης κεφαλαίου και τεχνολογίας καθώς και η απουσία συγκεκριμένου φορέα που θα αναλάβει την ενημέρωση και προσέλκυση αλλοδαπών εταιρειών.

Παρά την προσπάθεια ωστόσο του Βουλγαρικού κράτους ν' αυξήσει την εισροή αλλοδαπών κεφαλαίων στην επικράτειά του τ' αποτελέσματα ήταν δυστυχώς εξαιρετικά περιορισμένα. Ίσως αυτός ήταν ο κύριος λόγος που προσανατόλισε την Βουλγαρική Κυβέρνηση στην ψήφιση νέου επενδυτικού νόμου, στα τέλη του 1997.

20 Η ρήτρα σταθερότητας επιχειρεί να διασφαλίσει τον αλλοδαπό επενδυτή έναντι δυσμενών μελλοντικών νομοθετικών ρυθμίσεων. Η προστασία από την επιβολή πρόσθετων μελλοντικών περιορισμών σε αλλοδαπές οικονομικές δραστηριότητες είναι σημαντική για όλες τις χώρες της οικονομικής μετάβασης καθώς ο υψηλός βαθμός πολιτικού κινδύνου και οι συχνές νομοθετικές αλλαγές μπορούν λειτουργήσουν αποτρεπτικά στην εισροή ξένων κεφαλαίων.

²¹ Οι απαιτήσεις αλλοδαπών προσώπων είναι δυνατόν να εξασφαλίζονται με ενέχυρο ή υποθήκη. Το ενέχυρο είναι ισχυρό ακόμη κι αν η ενεχυριαζόμενη περιουσία βρίσκεται στην κατοχή του οφειλέτη και χρησιμοποιείται απ' αυτόν υπό την προϋπόθεση γραπτού συμβολαίου. Για την εγγραφή της υποθήκης, ο νόμος δεν απαιτεί παροχή αδείας από κάποιο κρατικό όργανο της Βουλγαρίας.

Ο νέος επενδυτικός νόμος του 1997 δίνει ιδιαίτερη σημασία στα λεγόμενα επενδυτικά προγράμματα προτεραιότητας τα οποία μπορούν ν' αναληφθούν από μεμονωμένες εμπορικές εταιρίες, ή με βάση συμφωνίες συνεργασίας δύο ή περισσότερων εμπορικών εταιριών και θ' απαλλάσσονται από την καταβολή των προβλεπομένων φόρων υπέρ του κρατικού προϋπολογισμού σε ποσοστό 50 % για χρονικό διάστημα δέκα συνεχών ετών. Επίσης σημαντική είναι η κατάργηση του ορίου των πενήντα χιλιάδων δολλαρίων, ως απαραίτητης προϋπόθεσης για την ένταξη των αλλοδαπών επενδύσεων στις ρυθμίσεις του νόμου. Έτσι ευνοείται μ' αυτόν τον τρόπο η πρόσβαση μικρού μεγέθους αλλοδαπών οικονομικών δραστηριοτήτων.

Προκειμένου να βελτιωθεί η διαδικασία απόκτησης άδειας παραμονής στην Βουλγαρία από τους αλλοδαπούς επενδυτές, προωθήθηκε μεταγενέστερη ρύθμιση με τον Νόμο περί Αλλοδαπών στην Δημοκρατία της Βουλγαρίας που προβλέπει χορήγηση άδειας μόνιμης διαμονής στους αλλοδαπούς πολίτες που έχουν επενδύσει πάνω από 250.000 δολάρια Η.Π.Α. στην Βουλγαρία. (Χαζάκης, 2000)

Την 1 Ιανουαρίου του 2007 τέθηκαν σε ισχύ φορολογικές μεταρρυθμίσεις οι οποίες είχαν ως στόχο την ενίσχυση της επιχειρηματικότητας και την εξασφάλιση ενός διαφανούς και λειτουργικού φορολογικού συστήματος. Επιπλέον, καταργείται η προοδευτική φορολογική κλίμακα στα φυσικά πρόσωπα και αντικαθίσταται από ενιαίο συντελεστή 10%, ο οποίος επίσης ισχύει και για την φορολόγηση των εταιριών. Επίσης οι επιχειρήσεις, που έχουν επενδύσει σε υποβαθμισμένες περιοχές (όπου η ανεργία, κατά το προηγούμενο έτος, ήταν σημαντικά μεγαλύτερη του μέσου όρου στην χώρα), μπορούν να επωφεληθούν από ορισμένες φορολογικές διευκολύνσεις. Ειδικότερα :

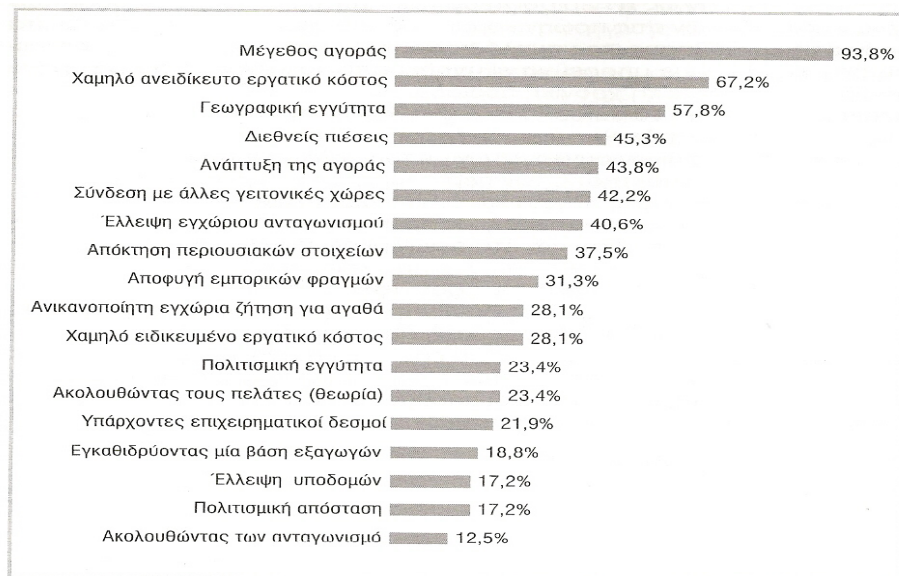
- Απαλλαγή μέχρι και 100% του εταιρικού φόρου (10%) για βιομηχανικές μονάδες, εγκατεστημένες σε περιοχές με ανεργία μεγαλύτερη κατά 35% τουλάχιστον του μέσου όρου. Η εν λόγω απαλλαγή ισχύει για μία πενταετία ανεξάρτητα από τη εξέλιξη της ανεργίας.
- Μείωση του εταιρικού φόρου μέχρι το 10% επί της αξίας των πάγιων επενδύσεων με την προϋπόθεση ότι η επένδυση πραγματοποιείται σε περιοχή με ανεργία μεγαλύτερη κατά 50% του εθνικού μέσου όρου. (Πρεσβεία της Ελλάδος στη Σόφια, 2010)

3.2.2. Τα Σημαντικότερα Κίνητρα και Εμπόδια για ΞΑΕ στη Βουλγαρία

Σύμφωνα με έρευνα του κ. Μπιτζένη τα πιο σημαντικά κίνητρα για ΞΑΕ στη Βουλγαρία το 2002 ήταν :

μέγεθος αγοράς (94%), χαμηλό κόστος εργασίας ανειδίκευτων εργατών (67%), γεωγραφική εγγύτητα (58%), διεθνείς πιέσεις από ανταγωνισμό/παγκοσμιοποίηση (45%), προοπτική για μεγέθυνση της αγοράς (44%), σύνδεσμος με άλλες γειτονικές χώρες (42%) και έλλειψη από εγχώριο ανταγωνισμό (40%).

Διάγραμμα 9 Τα πιο σημαντικά κίνητρα για FDI στη Βουλγαρία

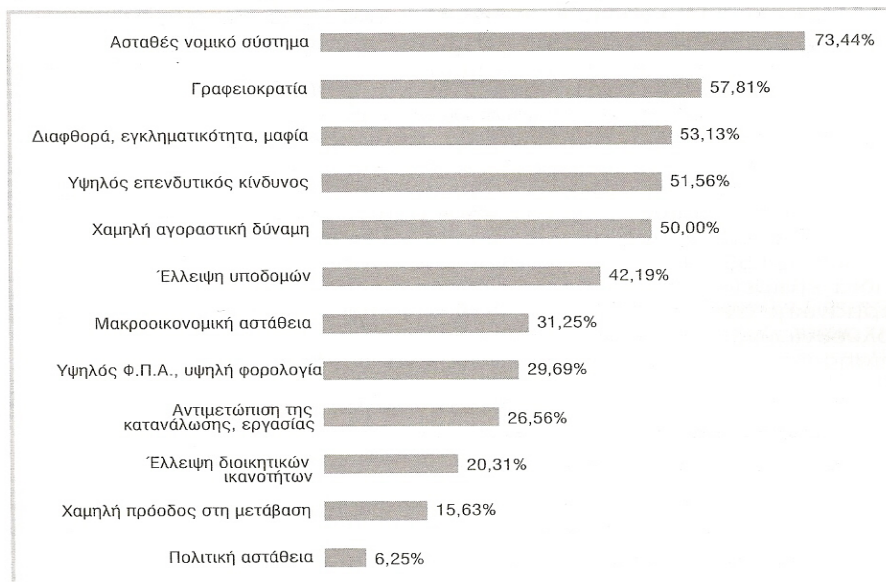

Πηγή : Μπιτζένης , 2003

Αντίθετα, το μεγαλύτερο εμπόδιο το οποίο οι επενδυτές είχαν να αντιμετωπίσουν στο εσωτερικό της αγοράς της Βουλγαρίας υπήρξε το ασταθές νομικό σύστημα της Βουλγαρίας (74%), ακολουθούμενο από τη γραφειοκρατία (58%), διαφθορά, εγκληματικότητα και μαφία (53%) και τον υψηλό επενδυτικό κίνδυνο (52%).

(Μπιτζένη,2003)

Διάγραμμα 10 Τα σημαντικότερα αντικίνητρα για εισροές FDI στη Βουλγαρία

Πηγή : Μπιτζένης ,2003

3.2.3. Η πορεία των άμεσων ξένων επενδύσεων στην Βουλγαρία

Η ροή των άμεσων ξένων επενδύσεων από το 1992-1994, αν ληφθούν υπόψη οι οικονομικές δυνατότητες της Βουλγαρίας ήταν μέτρια (34,4 εκατομμύρια δολάρια ΗΠΑ το 1992, 102,4 εκατομμύρια δολάρια το 1993 και 210,9 εκατομμύρια δολάρια το 1994), ενώ επιδεινώθηκε περαιτέρω το 1995 (μόλις 162,9 εκατομμύρια δολάρια Η.Π.Α.). Το 1996 υπήρξε βελτίωση των εισροών επενδυτικών κεφαλαίων (256,4 εκατομμύρια δολάρια ΗΠΑ), όπως και το 1997 (636,2 εκατομμύρια δολάρια ΗΠΑ), ενώ το πρώτο εννεάμηνο του 1998 οι εισροές διαμορφώθηκαν στα 302,6 εκατομμύρια δολάρια. (Χαζάκης,2000)

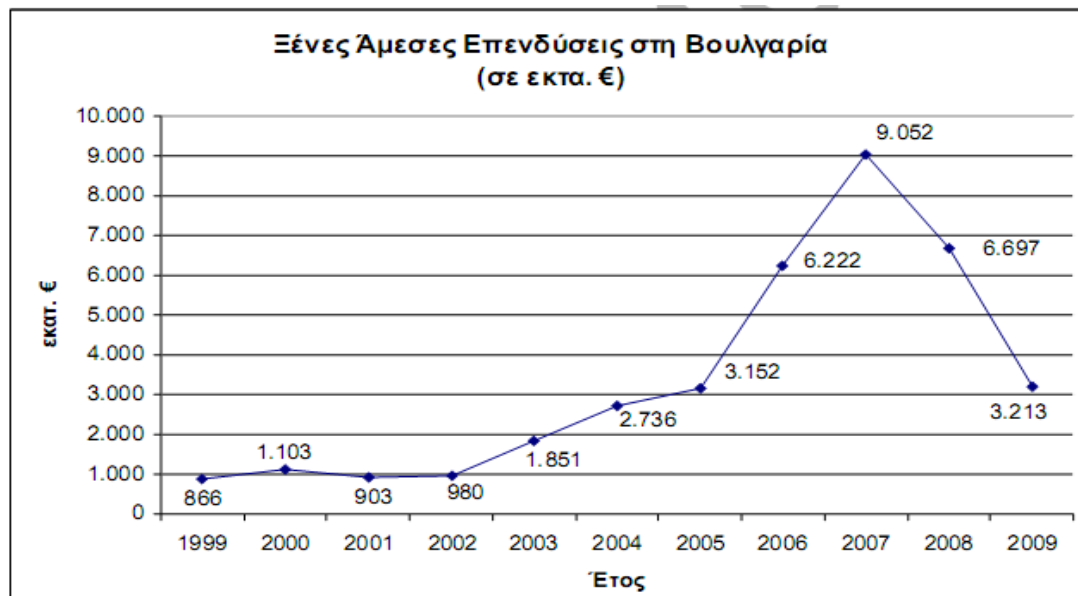
Πίνακας 9 Εισροές Άμεσων Ξένων Επενδύσεων κατά έτη στην Βουλγαρία (1992-1998)

Έτος	Ποσότητα σε εκατομ. δολάρια ΗΠΑ		Ποσοστό επί της συνολικής ποσότητας	Πλήθος
	Σύνολο	από τα οποία για ιδιωτικοποίηση		
1992	34,4		2,02	69
1993	102,4	22,0	6,00	604
1994	210,9	134,2	12,37	2276
1995	162,6	26,0	9,53	1932
1996	256,4	76,4	15,03	3308
1997	636,2	421,4	37,30	1889
1998	302,6	135,6	17,74	120
Σύνολο	1705,5	815,6	100,00	10198

Πηγή: Χαζάκης, 2000
Τα στοιχεία αφορούν την περίοδο 1/1/98-30/9/98

Η συμβολή της διαδικασίας των ιδιωτικοποιήσεων στην προσέλκυση αλλοδαπών κεφαλαίων είναι αδιαμφισβήτητη .

Διάγραμμα 11 Απεικόνιση των ξένων επενδύσεων στην Βουλγαρία 1999- 2009 (σε εκατ. €)

Πηγή : Πρεσβεία της Ελλάδος στη Σόφια

Κατά την περίοδο των τελευταίων 12 ετών, το ύψος των συνολικών ξένων επενδύσεων στην Βουλγαρία εκτιμάται σε € 36,8 δισεκ. Σύμφωνα με το ανωτέρω γράφημα, από το 2002 έως το 2007 οι εισροές επενδυτικών κεφαλαίων παρουσίασαν συνεχή άνοδο ,ενώ μόνο κατά την τελευταία πριν την κρίση τριετία η Βουλγαρία προσέλκυσε επενδυτικά κεφάλαια από το εξωτερικό αξίας € 22 δισεκ. περίπου. Το 2009 καθώς και το πρώτο εξάμηνο του 2010 ,καταγράφονται περιπτώσεις αποεπενδύσεων κυρίως από Αυστρία και Γερμανία. (Πρεσβεία της Ελλάδος στη Σόφια ,2010)

Το 2010 οι άμεσες ξένες επενδύσεις στην Βουλγαρία μειώθηκαν κατά 58% σε ετήσια βάση αντιστοιχώντας σε 1,35 δις ευρώ. Η σημαντική αυτή πτώση ερμηνεύεται ως ένδειξη μη ανάκαμψης ακόμα της οικονομίας και συνακόλουθης απροθυμίας από πλευράς ξένων εταιρειών να επενδύσουν στη χώρα.

Ο πίνακας που ακολουθεί παρουσιάζει τους επιμέρους τομείς των ΞΑΕ ,την εξέλιξη τους κατά την τελευταία τετραετία .

Πίνακας 10 Άμεσες ξένες επενδύσεις στη Βουλγαρία 2006- 2009 κατά τομέα

Αξία εκατ.€

Τομέας	2006	2007	2008	2009
Χρηματοπιστωτικός	827,5	2.175,1	1633,8	736,6
Αγορά ακινήτων	1.800,5	2.597,9	1.984,2	653,2
Παραγωγή, Μεταποίηση	1.078,6	1.057,9	619,0	587,1
Μεταφορές, επικοινωνίες	448,4	255,8	-274,6	300,9
Ηλεκτρική ενέργεια	352,4	280,1	237,6	257,1
Χονδρεμπόριο, λιανεμπόριο, επισκευές	966,0	1.313,1	1.343,3	243,7
Κατασκευές	501,0	815,1	602,5	195,8
Ξενοδοχεία και Εστιατόρια	103,2	167,6	93,5	48,1
Γεωργία ,δασοκομία	27,8	71,8	67,4	10,9
Άλλες Υπηρεσίες	65,3	90,5	53,8	-19,3
Λοιπά	51,1	226,9	336,0	198,3
Σύνολο	6.221,6	9.051,8	6.696,5	3.212,5

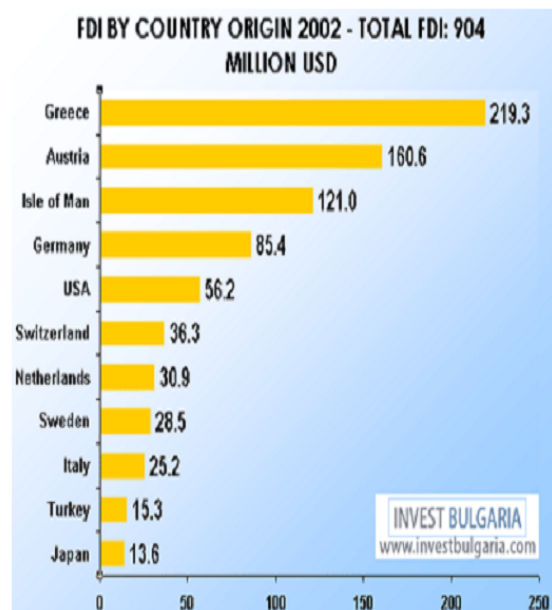
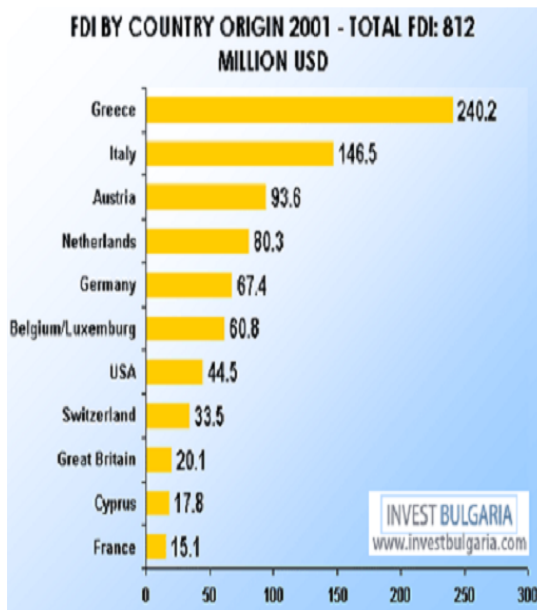
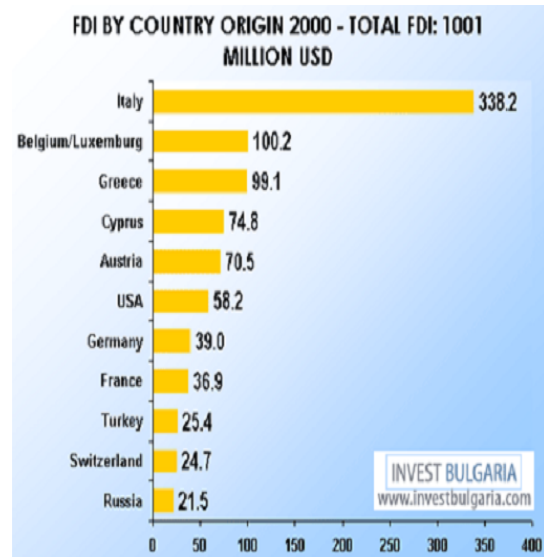
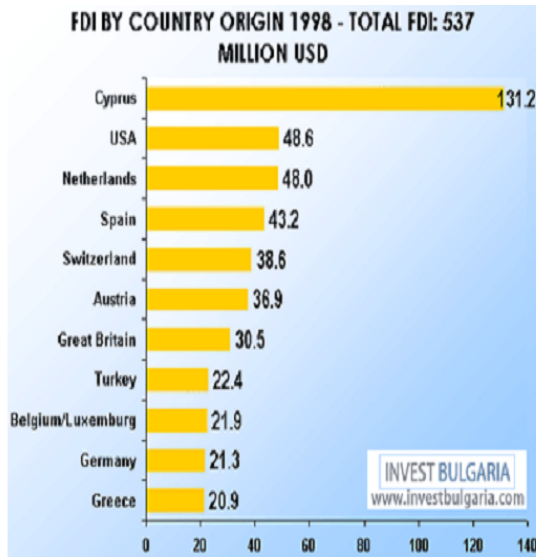
Πηγή : Εθνική Τράπεζα της Βουλγαρίας(BNB)

Σύμφωνα με στοιχεία της Εθνικής Τράπεζας της Βουλγαρίας , κατά το πρώτο εξάμηνο του 2010 ,οι εισροές ξένων επενδυτικών κεφαλαίων κεφαλαίων ανήλθαν σε € 358,5 εκατ., μειωμένες κατά 78% σε σχέση με το αντίστοιχο εξάμηνο του 2008 (€ 1.616,7 εκατ.).Οι δε καταγραφείσες εκροές κεφαλαίων προερχόμενες κατά το μεγαλύτερο μέρος από Αυστρία (€ 718,1 εκατ.),Ολλανδικές Αντίλλες (€ 102,5 εκατ.) και Ηνωμ. Βασίλειο (€ 82,4 εκατ.),ήταν σε αξία κατά € 21,7 εκατ. υψηλότερες των εισροών.

Αξιίζει να σημειωθεί ότι η Βουλγαρία²² κατέλαβε την 51η θέση σε σύνολο 183 κρατών στην Έκθεση Doing Business 2011 που συντάσσεται από την International Financial Corporation (IFC) και την Παγκόσμια Τράπεζα. Σύμφωνα με την Έκθεση, στη Βουλγαρία σημειώθηκαν δύο θετικές μεταρρυθμίσεις υπέρ των επιχειρήσεων, η μείωση της συμμετοχής των εργοδοτών σε εισφορές κοινωνικής ασφάλισης και η μείωση του ελάχιστου απαιτούμενου κεφαλαίου για την έναρξη επιχειρηματικής δραστηριότητας από 5.000 λέβα σε 2 λέβα. Επίσης, αναφέρεται στην Έκθεση, ότι η Βουλγαρία καταλαμβάνει την έβδομη θέση ως προς το βαθμό ευκολίας εξασφάλισης πίστωσης για έναρξη επιχείρησης. Σημαντική υστέρηση ωστόσο καταγράφεται στη διαδικασία έκδοσης οικοδομικών αδειών. (World Bank ,2010)

Στην Βουλγαρία το ποια χώρα είναι ο νούμερο ένα επενδυτής έχει αλλάξει αρκετές φορές .Αυτές οι αλλαγές οφείλονται σε μεμονωμένη καινούργια επένδυση μεγάλου μεγέθους .Στο παρελθόν ,οι δύο κυρίαρχες επενδύσεις από τις Βελγικές TNCs ,Solvay και Union Miniere έφεραν στιγμιαία το Βέλγιο στην πρώτη θέση, θέση στην οποία έχει βρεθεί και η Ελλάδα ,ενώ ανά περιόδους και η Γερμανία ,η Ιταλία, η Ουγγαρία και η Κύπρος.

²² Βλ. World Bank (2010) .Doing business 2011, σελ :4

Πηγή :www.investbulgaria.com

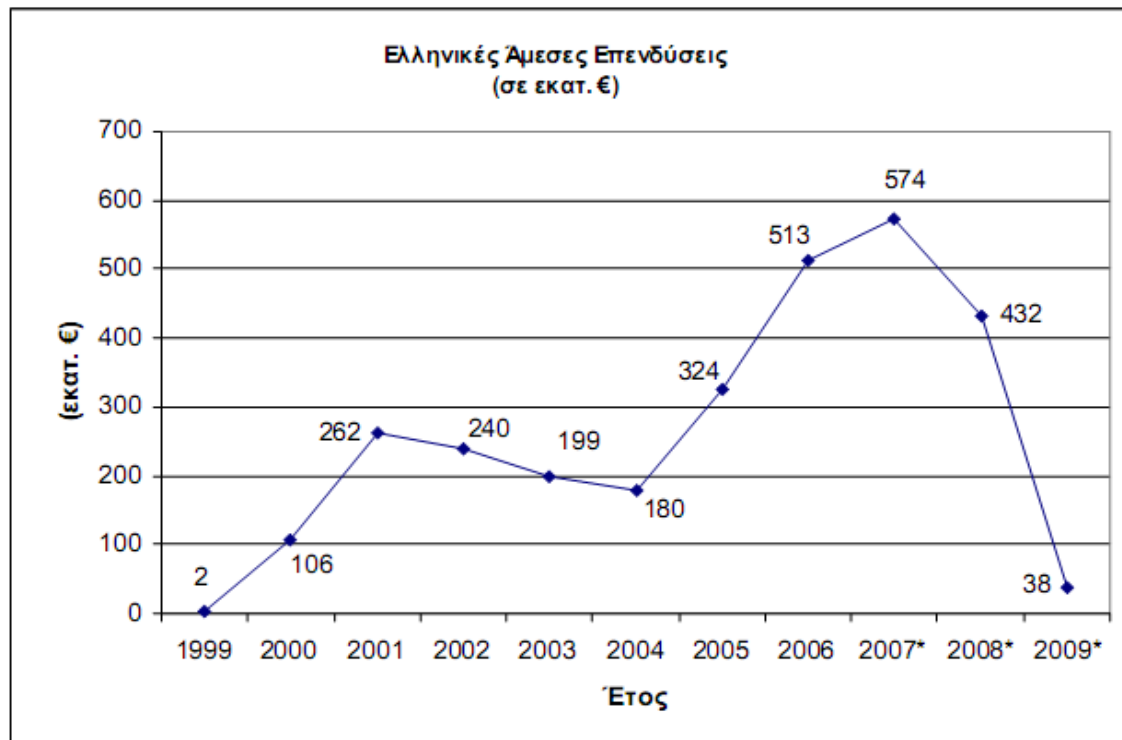
3.2.4.Οι ελληνικές επενδύσεις στην Βουλγαρία

Το ενδιαφέρον των Ελληνικών επιχειρήσεων για την Βουλγαρική αγορά αναπτύχθηκε στα τέλη του 1989.

Οι ελληνικές επενδύσεις στη Βουλγαρία, συνολικά, για το διάστημα 1992 ως 2006 υπερέβησαν κατά πολύ το 1,5 δισ. ευρώ, καταλαμβάνοντας ποσοστό 10% στις συνολικές άμεσες ξένες επενδύσεις στη χώρα αυτή και την τρίτη θέση μετά την Αυστρία και την

Ολλανδία. Ειδικότερα, οι ελληνικές τράπεζες κατέχουν το 23,6% των συνολικών τραπεζικών κεφαλαίων. (Τσακίρη,2007)

Διάγραμμα 12 Απεικόνιση της εξέλιξης των ελληνικών επενδύσεων στην Βουλγαρία (σε εκατ. €)

Πηγή : Πρεσβεία της Ελλάδος στη Σόφια

Όπως προκύπτει από το ανωτέρω γράφημα ,η επενδυτική δραστηριότητα των ελληνικών επενδύσεων στην Βουλγαρία γνώρισε ώθηση από το 2000 και ύστερα από μια προσωρινή υποχώρηση κατά την διετία 2002-2004 ,έφθασε σε ύψος ρεκόρ το 2007 για να υποχωρήσει εκ νέου, το 2008 και 2009 υπό το κράτος της διεθνούς χρηματοπιστωτικής κρίσης . (Πρεσβεία της Ελλάδος στη Σόφια ,2010)

Στην πραγματικότητα η επενδυτική δραστηριότητα των ελληνικών επιχειρήσεων διαφέρει από τα επίσημα βουλγαρικά στοιχεία, καθώς σε αυτά δεν συμπεριλαμβάνονται επενδύσεις οι οποίες προέρχονται από διαθέσιμα κεφάλαια ή κέρδη ή είναι αποτέλεσμα τραπεζικού δανεισμού ή προέρχονται από τρίτη χώρα. (Τσακίρη,2007) Έτσι, κατά την

ελληνική εκτίμηση οι Έλληνες Επιχειρηματίες καταλαμβάνουν κατά την τελευταία δεκαετία την πρώτη θέση μεταξύ των ξένων επενδυτών στην Βουλγαρία (στοιχεία έτους 2003), ενώ κατά την Βουλγαρική την δεύτερη. Οι επιχειρήσεις Ελλήνων υπερβαίνουν τις 1.500 και απασχολούν 100.000 άτομα, ιδίως στην περιοχή της Νότιας Βουλγαρίας. (Αθανασόπουλος ,2005)

Επιπλέον θα πρέπει να αναφερθεί ότι η Ελληνική επιχειρηματική παρουσία έως τα τέλη του 1992 επιδίωκε την άμεση και υψηλή κερδοφορία (εστιαζόμενη στον τομέα του εμπορίου) και λάμβανε την μορφή μικρών εταιρειών. Η κύρια απασχόληση των μικρών αυτών εταιρειών αφορούσε την πώληση ειδών διατροφής, ένδυσης και υπόδησης, καθώς και την εισαγωγή στην Ελληνική αγορά ορισμένων βιομηχανικών προϊόντων χαμηλού κόστους. Το 1993 άρχισε να πραγματοποιείται μία ελαφρά διαφοροποίηση του τύπου των αναπτυσσόμενων οικονομικών δραστηριοτήτων, καθώς επιχειρήθηκε η προώθηση καταναλωτικών αγαθών διαρκείας, προϊόντων μεταποιητικής βιομηχανίας (κυρίως είδη διατροφής και ένδυσης), όπως και η δημιουργία κέντρων ψυχαγωγίας . Τέλος, από τις αρχές του 1994 παρατηρείται κατακόρυφη αύξηση της δραστηριοποίησης μεσαίου και μεγάλου μεγέθους Ελληνικών επιχειρήσεων που αποσκοπεί όχι απλώς στην εμπορία προϊόντων αλλά και στην παρασκευή ειδών διατροφής και καταναλωτικών αγαθών διαρκείας . (Χαζάκης,2000)

Επομένως, οι Έλληνες Επιχειρηματίες δραστηριοποιούνται κυρίως στους τομείς τροφίμων και ποτών, υπηρεσιών (Τράπεζες, Ασφάλειες, Υγείας), παραγωγής ενδυμάτων κ.ά.

Οι σημαντικότερες ελληνικές επενδύσεις²³ είναι :

ΟΤΕ/GLOBUL, 3E COCA COLA, ΔΕΛΤΑ, ΜΗΧΑΝΙΚΗ, INTERNATIONAL, ΣΑΡΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ, ΦΛΩΡΙΝΑ, ΠΑΠΑΣΤΡΑΤΟΣ, ΣΕΚΑΠ, ΒΙΟΧΑΛΚΟ, ΤΙΤΑΝ, κ.ά.

²³ Βλ. Αθανασόπουλος Κ.,(2005). Οι Ελληνικές ιδιωτικές επενδύσεις σε χώρες των Βαλκανίων Αλβανία, Βοσνία-Ερζεγοβίνη, Βουλγαρία, Κροατία, Π.Γ.Δ.Μ., Σερβία-Μαυροβούνιο, Ρουμανία και το Ελληνικό σχέδιο οικονομικής ανασυγκρότησης των Βαλκανίων σελ: 48.

Εξ άλλου, επισημαίνεται η έντονη παρουσία Ελληνικών Τραπεζών, όπως Εθνικής, Χίου (νυν Πειραιώς), Alpha Bank, Εμπορική, EUROBANK .

Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται οι μεγαλύτερες ελληνικές επενδύσεις στη Βουλγαρία

Πίνακας 11 Οι μεγαλύτερες ελληνικές επενδύσεις στη Βουλγαρία

	Πολυεθνική	Χώρα καταγωγής	Τομέας	Συνέταιρος στη Βουλγαρία	Έτος επένδυσης	\$	Κατάταξη στο ΒΦΙΑ*
1	NATIONAL BANK OF GREECE	Ελλάδα	τράπεζα	UNITED BULGARIAN BANK	2000	270.0	2
2	ALICO/CEH (EUROBANK 43%) Consortium	Κύπρος	Τράπεζα	POSTENSKA BANKA	98	24.08	12
3	DELTA	Ελλάδα	food industry	DELVI T, DELVI P VITALAKT	93-98	10.47	53
4	COMMERCIAL BANK OF GREECE	Ελλάδα	τράπεζα	INTER. COMMERCIAL BANK	95-99	10.2	57
5	THRACE PAPER MILL	Ελλάδα	paper prod.	KMH BELOVO	97	6.39	75
6	CHIPITA INTERNATIONAL	Ελλάδα	τροφίμων	CHIPITA-BULGARIA	95-97	5.55	80
7	TKM FRUIT AND JUICE *	Ελλάδα	τροφίμων	VITAMINA	96	8.55	63
8	HALKOR	Ελλάδα	Μεταλλουργεία	SÜHA MED	2000	5.0	88
9	INTRACOM	Ελλάδα	Telecom-muni-cation	BULFON	95-97	3.58	100
10	IONIAN BANK (Αλφα Τράπεζα)	Ελλάδα	Τράπεζα	IONIAN BANK	95	3.00	106
11	ILIAS EVSTRATIO KATSIYANIS	Ελλάδα		KOLIS	93	1.64	123
12	GEORGE TSAGARIS	Ελλάδα	Garments	PANGAEA	95-99	1.5	128
13	GOODYS	Ελλάδα	Restaurant	GOODYS	97	1.10	139
14	Various smaller Greek Investments	Ελλάδα	Various		93-98	19.00	
15	Hellenic Bottling Company (3E) + Athens Brewery	Ελλάδα	Τροφίμων – ποτών		93-98	78.4	8 ανήκει
16	Frigoglass S.A. + Yíoula S.A.	Ελλάδα	Υαλουργεία		97-99	55.9	12 ανήκει
	Σύνολο	Ελληνικών ενδιαφερό-των επενδύσεις		Σε εκατομμύρια δολάρια	1989-2000	504.36	1 ανήκει

ΒΦΙΑ : Κατάλογος με τις μεγαλύτερες επενδύσεις στη Βουλγαρία σε σχέση με τον όγκο του επενδυμένου κεφαλαίου, σε USD.

Πηγή : (Μπιτζένης, 2003)

Ο πίνακας που ακολουθεί παρουσιάζει την εξέλιξη και τη συμμετοχή των κυριότερων επιμέρους τομέων των ελληνικών επενδύσεων στο σύνολο των ελληνικών άμεσων επενδύσεων στη Βουλγαρία.

Πίνακας 12 Ελληνικές Άμεσες Επενδύσεις στην Βουλγαρία (κατά τομέα)

Αξία : εκατ. €

ΤΟΜΕΑΣ	2006	2007	2008	2009	1996-2009	Συμμετοχή %
Χρηματοπιστωτικός	203,3	468,1	260,0	-1,7	1.215,7	46,4
Ηλεκτρική ενέργεια	0,2	1,1	0,8	23,5	30,4	1,5
Αγορά ακινήτων	33,9	34,4	28,6	13,0	201,7	7,7
Παραγωγή, Μεταποίηση	28,9	10,2	5,3	7,8	338,0	12,9
Χονδρεμπόριο, λιανεμπόριο, επισκευές	78,8	43,1	80,8	40,7	410,4	15,7
Κατασκευές	3,2	7,5	5,2	0,5	42,1	1,6
Ξενοδοχεία και Εστιατόρια	0,5	0,9	0,2	0,2	6,5	0,3
Γεωργία ,δασοκομία	2,1	3,4	-1,2	0,2	9,4	0,4
Μεταφορές, επικοινωνίες	154,3	10,6	54,8	-52,7	617,3	23,6
Άλλες Υπηρεσίες	-0,1	-3,5	-4,5	-17,7	33,0	1,3
Λοιπά	7,4	-1,9	1,6	22,8	29,3	1,1
Σύνολο	512,7	574,2	431,5	37,7	2.620,5	100

Πηγή : Εθνική Τράπεζα της Βουλγαρίας(BNB)

Από τον ανωτέρω πίνακα προκύπτει ότι σε τρεις μόνον τομείς παρατηρείται αύξηση επενδυτικών εισροών κατά το 2009 : της ηλεκτρικής ενέργειας ,της μεταποίησης και οριακά, της γεωργίας, ενώ εκροές κεφαλαίων καταγράφονται στον χρηματοπιστωτικό τομέα και κυρίως των υπηρεσιών, ο οποίος, κατά την τελευταία τετραετία, εμφανίζει συνεχόμενες περιπτώσεις αποεπενδύσεων. Επίσης, παρατηρείται μία ευρεία διασπορά των ελληνικών επενδύσεων σε διάφορους τομείς ,με σημαντικότερο τον χρηματοπιστωτικό που αντιπροσωπεύει σχεδόν το ήμισυ των συνολικών ελληνικών επενδύσεων. (Πρεσβεία της Ελλάδος στη Σόφια ,2010)

Μεταξύ των προβλημάτων που αντιμετώπιζαν οι μικροί Έλληνες επενδυτές στην Βουλγαρική αγορά ήταν κι αυτό του κόστους ενοικίασης επαγγελματικής στέγης ή διαμερισμάτων, ειδικά στην Σόφια. Η μείωση της οικοδομικής δραστηριότητας στην Βουλγαρία από το 1988 και η έλλειψη κεφαλαίων για την ανακαίνιση των υπαρχόντων επαγγελματικών χώρων κατέστησαν επίπονη την προσπάθεια εξεύρεσης καταστημάτων κέντρο της Σόφιας. (Χαζάκης ,2000)

3.3.ΟΙ ΑΜΕΣΕΣ ΞΕΝΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΡΟΥΜΑΝΙΑ

3.3.1.Το Θεσμικό Επενδυτικό Πλαίσιο στην Ρουμανία

Η Ρουμανία επιχείρησε με το διάταγμα 424/1972 να ενισχύσει την πορεία διεθνοποίησης της οικονομίας της αλλά και των διεθνών εμπορικών της συναλλαγών. Με βάση το πρώτο άρθρο του Διατάγματος 424/1972 καθίσταται δυνατή η συγκρότηση μεικτών επιχειρήσεων μ' αλλοδαπή συμμετοχή στους τομείς της βιομηχανίας, της γεωργίας, των κατασκευών, του τουρισμού, των μεταφορών, της επιστημονικής και τεχνολογικής έρευνας. Ιδιαίτερα σημαντική είναι και η απουσία περιορισμών εθνικότητας στην στελέχωση του Διοικητικού Συμβουλίου της μεικτής επιχείρησης . Ωστόσο το τέταρτο άρθρο του Διατάγματος 424 περιόριζε την μέγιστη δυνατή συμμετοχή του ξένου εταίρου στο 49 %.

Στη συνέχεια το Διάταγμα 425 του 1972 προέβλεπε φόρο 30 % επί των ετησίων κερδών της επιχείρησης, ενώ επιβάλλονταν και πρόσθετος φόρος 10 % στα κέρδη εκείνα που μεταφέρονταν εκτός της Ρομανικής επικράτειας από τους αλλοδαπούς επενδυτές .

Μεταξύ των κινήτρων προσέλκυσης ξένων επενδύσεων περιλαμβάνονταν και η δυνατότητα πλήρους απαλλαγής της καταβολής φόρου επί των κερδών για ένα έτος καθώς και μείωση του φόρου επί των κερδών κατά το ήμισυ για τα επόμενα δύο έτη που ακολουθούν μ' απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου. Επιπρόσθετα προσφέρονταν απαλλαγή 20 % επί του φόρου των κερδών της μεικτής επιχείρησης, εάν τα κέρδη επανεπενδύονταν για τουλάχιστον πέντε χρόνια.

Ο επενδυτικός νόμος 35/3.4.1991 είχε ως στόχο να εξασφαλίσει στους ξένους επενδυτές σημαντικές εγγυήσεις και διευκολύνσεις που καθιστούν δυνατή την μεγιστοποίηση των οφελών που απορρέουν από την επιχειρηματική δράση στην Ρουμανία.

Με βάση τον επενδυτικό νόμο 35/1991 οι ξένες επενδύσεις πραγματοποιούνται σ' όλους τους τομείς (βιομηχανία, γεωργία, υποδομή, επικοινωνίες, εμπόριο, μεταφορές, τουρισμός, τραπεζικές και ασφαλιστικές εργασίες κ.ά.) υπό την προϋπόθεση όμως της τήρησης τριών όρων. Ειδικότερα οι επενδύσεις δεν πρέπει να παραβιάζουν τους κανόνες περί προστασίας του περιβάλλοντος, δεν πρέπει να προσβάλλουν την εθνική ασφάλεια κι άμυνα της χώρας και βεβαίως δεν πρέπει να βλάπτουν την δημόσια τάξη, υγεία και ηθική.

Σύμφωνα με τον Ρουμανικό επενδυτικό νόμο, οι ξένοι επενδυτές απαλλάσσονταν από την καταβολή φόρου επί των κερδών, για μία πενταετία από την έναρξη παραγωγικών δραστηριοτήτων στους τομείς της βιομηχανίας, της γεωργίας και των κατασκευών, για μία τριετία από την έναρξη επενδυτικής δράσης στους τομείς ανίχνευσης κι εκμετάλλευσης φυσικών πόρων, επικοινωνιών και μεταφορών και για μία διετία από την έναρξη δράσης στο εμπόριο, τον τουρισμό, τον τραπεζικό - ασφαλιστικό τομέα και τους λοιπούς τομείς παροχής υπηρεσιών .

Εκτός όμως των απαλλαγών , προβλέπονταν εκπτώσεις στον καταβαλλόμενο φόρο επί των κερδών μετά την λήξη της αρχικής περιόδου φοροαπαλλαγής. Πιο συγκεκριμένα παρέχονταν έκπτωση 50 % επί του οφειλομένου φόρου για τα κέρδη που επανεπενδύονταν στην επιχείρηση με σκοπό την τεχνολογική βελτίωση, την επέκταση των οικονομικών δραστηριοτήτων και την προστασία του περιβάλλοντος.

Στις ευνοϊκές αυτές φορολογικές ρυθμίσεις προστίθενται και οι Δασμολογικές διευκολύνσεις που παρέχουν απαλλαγή από την καταβολή τελωνειακών δασμών για όλα τα εισαγόμενα μηχανήματα, τον εξοπλισμό καθώς και απαλλαγή από την καταβολή τελωνειακών δασμών όλων των απαραίτητων για την επένδυση εισαγομένων πρώτων υλών και εξαρτημάτων για μία περίοδο δύο ετών .

Πέραν λοιπόν των διατάξεων του επενδυτικού νόμου 35/1991, φορολογικές ρυθμίσεις συναντώνται στους νόμους 66/1992, 71/1994, 73/1996, 134/1995 και στα κυβερνητικά διατάγματα 3/1992, 70/1994 και 40/1998. Οι νόμοι 66/1992 και 134/1995 αφορούν τις αλλοδαπές επενδύσεις στους τομείς της ανίχνευσης και εκμετάλλευσης πετρελαίου και αερίου. Περιλαμβάνουν ρυθμίσεις, για την εξαίρεση από την καταβολή δασμών εισαγωγής των στοιχείων παγίου κεφαλαίου και εξοπλισμού που είναι απαραίτητα για την ανίχνευση και την εκμετάλλευση του πετρελαίου και του φυσικού αερίου.

Ο νόμος 71/1994 αφορά επενδύσεις στον βιομηχανικό τομέα, άνω των πενήντα εκατομμύριων δολαρίων Η.Π.Α., όταν τουλάχιστον το 50 % των εσόδων της νέας επιχείρησης προέρχεται από εξαγωγές και εφόσον τουλάχιστον το 60 % της διαδικασίας παραγωγής του προϊόντος πραγματοποιείται στην Ρουμανία. Σ' αυτήν την περίπτωση ισχύει απαλλαγή από την καταβολή δασμών για επτά έτη, όλων των μηχανημάτων και του εξοπλισμού που εισάγονται στην Ρουμανία , απαλλαγή από την καταβολή δασμών

για επτά έτη, όλων των εισαγόμενων πρώτων υλών και ανταλλακτικών που προορίζονται για χρήση στην παραγωγική διαδικασία, καθώς και απαλλαγή καταβολής φόρου επί των κερδών για πέντε έτη από την ημερομηνία έναρξης κερδοφορίας της επιχείρησης.

Ο νόμος 12/1991 προέβλεπε τον υπολογισμό του φόρου σε μηνιαία βάση και είχε οριστεί η κλίμακα φορολόγησης επί των κερδών στο 30 % για κέρδη έως ένα εκατομμύριο λεί και στο 45 % για κέρδη άνω του ενός εκατομμυρίου λεί . Ωστόσο το κυβερνητικό Διάταγμα 70/1994 επέβαλλε γενικό φόρο επί των κερδών στο 38 % .

Σημαντική ήταν και η νομοθετική μεταρρύθμιση που εισήγαγε τον φόρο προστιθέμενης Αξίας στην Ρουμανία (Διάταγμα 3/1992). Ο συντελεστής του Φ.Π.Α. ανέρχονταν στο 18 %, ωστόσο από την 1 η Φεβρουαρίου 1998, αυξήθηκε σε 22 %, με την εξαίρεση ορισμένων βασικών προϊόντων για τα οποία προβλέπεται συντελεστής 11%.

Το διάταγμα 31/16.6.1997²⁴ εστιάζεται στα παρεχόμενα επενδυτικά κίνητρα που αποβλέπουν στην ενίσχυση όχι μόνο των μεγάλων αλλά και των μεσαίων οικονομικών πρωτοβουλιών αλλοδαπών επιχειρηματιών .Το διάταγμα αυτό ανέφερε ότι αν η συμμετοχή του ξένου επενδυτή υπέρβαινε τα 5 εκατομμύρια δολάρια Η.Π.Α. προβλέπονταν ότι ο φόρος επί των κερδών που καταβάλλουν οι εμπορικές εταιρίες να είναι 15% για τα πρώτα επτά χρόνια λειτουργίας τους καθώς και ότι οι πρώτες ύλες, τ' ανταλλακτικά και τα εξαρτήματα που εισάγονται για την πραγματοποίηση της παραγωγής, απαλλάσσονται κατά 50% για πέντε έτη ως προς τους αναλογούντες τελωνειακούς δασμούς. Επιπλέον εάν η συμμετοχή του ξένου επενδυτή είναι μικρότερη του ποσού των 350.000 δολλαρίων Η.Π.Α. τότε απαλλάσσονται πλήρως από την καταβολή των τελωνειακών δασμών οι μηχανές, εξοπλισμοί, εγκαταστάσεις, μεταφορικά μέσα κι άλλα αποσβέσιμα αγαθά που συνιστούν εισφορά σε είδος του επενδυτή στο εταιρικό κεφάλαιο.

Το διάταγμα 31/1997 δίδει την δυνατότητα στις περιπτώσεις όπου λαμβάνει χώρα νέα επένδυση να επιλέξει ο ενδιαφερόμενος μεταξύ ή της αφαίρεσης από τα κέρδη προ φόρου, των εξόδων που αφορούν τις αποσβέσεις, ακόμη και αν ο φορολογούμενος έχει ενταχθεί στο καθεστώς ταχείας απόσβεσης των παγίων περιουσιακών στοιχείων ή αφαίρεση από τα κέρδη προ φόρου ποσοστού 20 % της αξίας αγοράς του τεχνολογικού

²⁴ Βλ. Χαζάκης Κ.,(2000) .Εγχειρίδιο ξένων επενδύσεων στις Βαλκανικές χώρες ,οι περιπτώσεις της Βουλγαρίας και της Ρουμανίας .σελ : 406

εξοπλισμού που αγοράστηκε στο ίδιο έτος .Επιπλέον δίδεται η δυνατότητα αφαίρεσης από τα κέρδη προ φόρου, του συνόλου των διαφημιστικών δαπανών της εταιρείας καθώς και η δυνατότητα μεταφοράς των ζημιών στα επόμενα πέντε φορολογικά έτη. Επιπλέον προβλέπεται απαλλαγή από την καταβολή τελωνειακών δασμών για τον εισαγόμενο τεχνολογικό εξοπλισμό.

Είναι σαφές ότι το νομικό πλαίσιο που διέπει τις ξένες επενδύσεις ήταν αρκετά πολύπλοκο και βεβαίως υφίσταντο συχνές τροποποιήσεις ιδίως μετά το 1996. Έτσι το επείγον Διάταγμα 31/1997 αντικαταστήθηκε από το επείγον Διάταγμα 92/1997 τ' οποίο με την σειρά του τροποποιήθηκε το 1999. Δημιουργείται λοιπόν αναμφίβολα επενδυτική αβεβαιότητα , καθώς το Διάταγμα 92/1997 προέβλεπε την εφαρμογή των κινήτρων για πέντε χρόνια χωρίς οποιαδήποτε αλλαγή. Επιπλέον αρκετά από τα κίνητρα που υπήρχαν στο Διάταγμα 92/1997, προβλέπονταν και σε άλλα εκδοθέντα Διατάγματα όπως για παράδειγμα η φορολογική απαλλαγή των διαφημιστικών δαπανών των εταιρειών (Διάταγμα 83/1997), οι ειδικές προβλέψεις για την απόσβεση περιουσιακών στοιχείων (Διάταγμα 54/1997), η δυνατότητα μεταφοράς ζημιών της εταιρείας σε επόμενες χρήσεις (Διάταγμα 40/1998), έτσι ώστε η τυχόν αντικατάσταση του επενδυτικού νόμου από νέες διατάξεις, είχε ασάφειες και νομικά κενά. (Χαζάκης, 2000)

Το ειδικότερο θεσμικό πλαίσιο, το οποίο διέπει τις οικονομικές δραστηριότητες Ελλήνων Υπηκόων στην Ρουμανία, περιλαμβάνει τα ακόλουθα νομοθετήματα (Συμφωνίες) και βεβαίως την τοπική νομοθεσία, εάν αυτή δεν αντιβαίνει προς το περιεχόμενο των Διμερών Συμφωνιών:

Συμφωνίες:

- Οικονομικής, βιομηχανικής και τεχνικής συνεργασίας, Ν.564/1977 (έναρξη ισχύος 1 Ιανουαρίου 1977).
- Αποφυγής διπλής φορολογίας, η οποία υπογράφηκε την 17η Σεπτεμβρίου 1991 και ακυρώθηκε με τον Ν.2279 της 26ης Ιανουαρίου 1995.
- Προώθησης και αμοιβαίας προστασίας των επενδύσεων, Ν.2564/1998.
- Πενταετούς διάρκειας αναπτυξιακής συνεργασίας Ελλάδος - Ρουμανίας, Ν.3099/2003(Αθανασόπουλος,2005)

Με νόμο πλαίσιο που ψηφίστηκε από τη Ρουμανική Βουλή τον Ιούλιο του 2005, το δικαίωμα ιδιοκτησίας για τα αλλοδαπά φυσικά πρόσωπα επεκτάθηκε και στη γη.

Αλλοδαπά νομικά πρόσωπα δεν έχουν το δικαίωμα ιδιοκτησίας γης στη Ρουμανία. Νομικά πρόσωπα με έδρα τη Ρουμανία όμως έχουν αυτό το δικαίωμα, ακόμη και αν το κεφάλαιό τους είναι 100% ξένο.

Ο επενδυτικός νόμος (332/2001), η ισχύς του οποίου εξέπνευσε την 31η/12/2006, κάλυπτε όσες επενδύσεις είχαν πραγματοποιηθεί προ της 31ης/12/2006 στη Ρουμανία. Δεν εισήγαγε μεν πολλά κίνητρα, αλλά δημιούργησε πλαίσιο νομικής σταθερότητας. Κίνητρα δίνονταν ιδιαίτερα για επενδύσεις άνω του 1 εκ. δολ. με ιδιαίτερη βαρύτητα για την οικονομία. (Πασχάλης, 2007)

Σημειώνεται ωστόσο ότι τα περισσότερα από τα ανωτέρω προβλεπόμενα κίνητρα έχουν ήδη πάψει να ισχύουν, τελώντας υπό τους περιορισμούς που επιβάλει στη Ρουμανία η ένταξή της στην ΕΕ, με βάση την κοινοτική νομοθεσία περί ανταγωνισμού και κρατικών ενισχύσεων και βεβαίως δεδομένου ότι πολλές από τις προβλεπόμενες ενισχύσεις, λ.χ. για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, αντικαθίστανται σταδιακά με τις κοινοτικές χρηματοδοτήσεις που θα είναι διαθέσιμες υπό το πρόγραμμα ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητας. Γεγονός είναι πάντως ότι αυτή τη στιγμή υπάρχει νομοθετικό κενό όσον αφορά στην υποστήριξη της επενδυτικής δραστηριότητας στη Ρουμανία, το οποίο αναμένεται σύντομα να καλυφθεί.²⁵

3.3.2 Τα Σημαντικότερα Κίνητρα και Εμπόδια για ΞΑΕ στην Ρουμανία

Τα συγκριτικά πλεονεκτήματα της Ρουμανίας ως χώρας επιλογής μιας επένδυσης είναι :

- είναι η δεύτερη χώρα σε σημασία της Ανατ. Ευρώπης, από πλευράς έκτασης, πληθυσμού.
- διαθέτει πολλές πλουτοπαραγωγικές πηγές.
- κατά 60% είναι αυτάρκης στον τομέα ενέργειας.
- το χαμηλό εργατικό κόστος.

²⁵ Ήδη, προσχέδιο νέου επενδυτικού νομοσχεδίου έχει διαβιβαστεί στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, προκειμένου να διαπιστωθεί η συμβατότητά του με τη σχετική κοινοτική νομοθεσία.

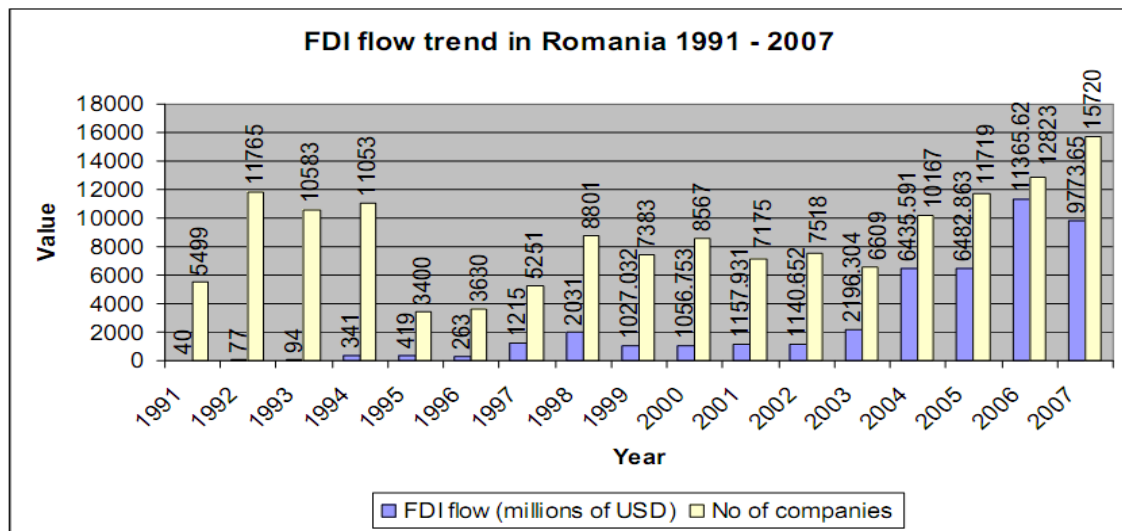
- η διάρθρωση του πληθυσμού αποτελείται στη πλειοψηφία από άτομα νέων ηλικιών όπως για παράδειγμα το 38% του πληθυσμού από άτομα ηλικίας 15-39 ετών.
- καθιερώθηκε από 1.1.2005 ενιαίος φορολογικός συντελεστής 16% για τη φορολογία εισοδημάτων και κερδών επιχειρήσεων .
- η εισαγωγή από την Ε.Ε. βιομηχανικών προϊόντων είναι άνευ δασμών.
- είναι ο φυσικός χώρος ανάπτυξης, επέκτασης και ενδυνάμωσης των επιχειρήσεων, όχι μόνο στην παραγωγή , αλλά στις υπηρεσίες και κανάλια διανομής.
- είναι μεγάλη αγορά, αφού έχει 22,7 εκατ. κατοίκους.
- είναι ελεύθερος ο επαναπατρισμός κεφαλαίων και κερδών
- η Ρουμανία είναι χώρα μέλος του ΝΑΤΟ, με πολλές εισροές κοινοτικής χρηματοδότησης για επενδύσεις σε διάφορους τομείς

Ωστόσο και στην περίπτωση της Ρουμανίας δε λείπουν τα προβλήματα στις δομές της οικονομίας και του κρατικού μηχανισμού, τα οποία αποθαρρύνουν την προσέλκυση άμεσων ξένων επενδύσεων. Συγκεκριμένα η γραφειοκρατία, η έλλειψη ξεκάθαρου νομικού πλαισίου, καθώς και οι συνεχείς αλλαγές νομοθεσίας αποτέλεσαν αποτρεπτικούς παράγοντες που περιόρισαν την εισδοχή κεφαλαίων στη ρουμανική αγορά.

3.3.3. Η πορεία των άμεσων ξένων επενδύσεων στην Ρουμανία

Οι ροές των άμεσων ξένων επενδύσεων στη Ρουμανία παρουσίασαν σημαντικές διακυμάνσεις από το 1990. Το πρώτο έτος με τις σημαντικότερες ροές ξένων επενδύσεων ήταν το 1992, σχεδόν διπλάσιες από το προηγούμενο χρόνο, οι οποίες οφείλονταν στην μικρή κλίμακα ιδιωτικοποίηση. Κατά τη διάρκεια των επόμενων τεσσάρων ετών οι ροές των άμεσων ξένων επενδύσεων συνέχισαν να αυξάνονται αλλά όχι όπως αναμένονταν, ακόμα κι αν τα προγράμματα σταθεροποίησης τέθηκαν σε εφαρμογή για να επιταχύνουν την διαδικασία της ιδιωτικοποίησης . (Luka ,2009)

Διάγραμμα 13 Ροές άμεσων ξένων επενδύσεων στην Ρουμανία 1991-2007

Πηγή : Unctad

Κατά τη διάρκεια του 1990-1996 οι χαμηλές εισροές των άμεσων ξένων επενδύσεων οφείλονται στο γεγονός ότι αυτή ήταν η περίοδος αμέσως μετά την εποχή του κομμουνισμού, όταν η ρουμανική κυβέρνηση είχε μόλις αρχίσει το μεταρρυθμιστικό της πρόγραμμα. Επίσης η περίοδος αυτή χαρακτηρίζεται από πολλές κοινωνικές και οικονομικές αλλαγές καθώς και από μια καθυστέρηση στην προώθηση του μηχανισμού αγοράς. Οι χαμηλές εισροές ξένων επενδύσεων επηρεάστηκαν επίσης από τη συνεχή μείωση του ΑΕΠ που μειώθηκε από 38 δισεκατομμύρια δολάρια το 1990 στα 19 δισεκατομμύρια το 1993, με αποτέλεσμα το κατά κεφαλήν ΑΕΠ να μειωθεί κατά 50%. Το έτος 1993 χαρακτήρισε την αρχή μιας θετικής τάσης του ΑΕΠ μέχρι το 1996 ενώ το 1994 οι ροές άμεσων ξένων επενδύσεων αυξήθηκαν 2.6 φορές σε σύγκριση με το προηγούμενο χρόνο. (Luka, 2009)

Μεταξύ των παραγόντων που επέδρασαν ενθαρρυντικά στην ανάληψη της αλλοδαπής επενδυτικής πρωτοβουλίας ήταν η υπογραφή της Συμφωνίας Σύνδεσης με την Ευρωπαϊκή Ένωση (Φεβρουάριος 1993), η εισαγωγή του Φόρου προστιθέμενης Αξίας (1993), το Κυβερνητικό διάταγμα ενθάρρυνσης ανάπτυξης των οικονομικών δραστηριοτήτων των μικρομεσαίων επιχειρήσεων. (Χαζάκης, 2000)

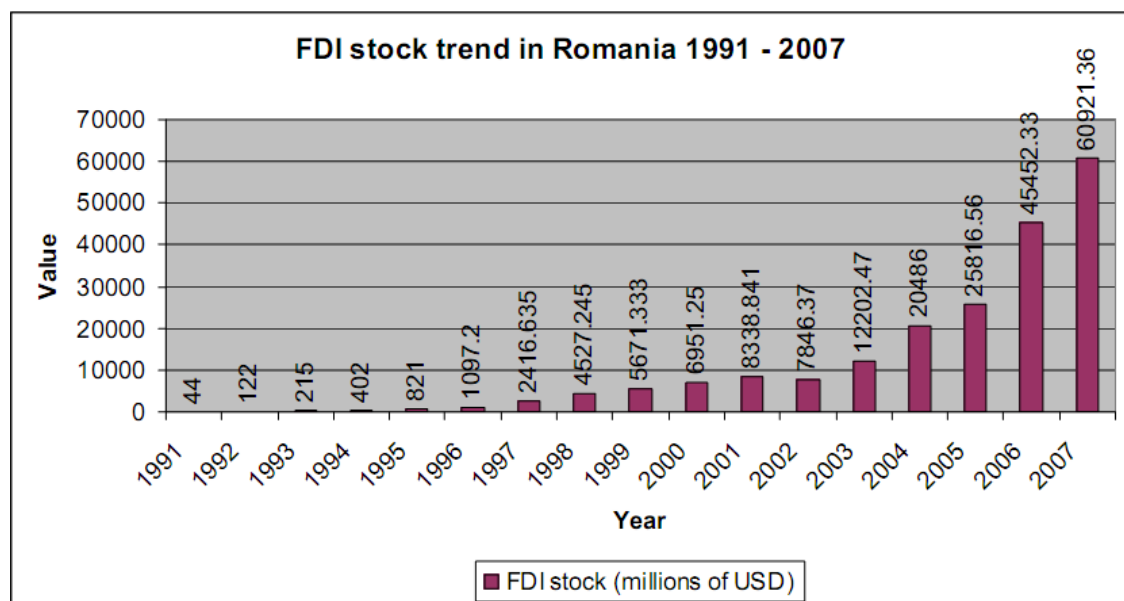
Τα έτη 1997 και 1998 έφεραν μια ιδιαίτερη αύξηση στις ροές των άμεσων ξένων επενδύσεων. Συγκεκριμένα το 1997 οι ροές των άμεσων ξένων επενδύσεων αυξήθηκαν 4.8 φορές συγκρίνοντας με το 1996 ενώ το έτος 1998 υπάρχει αύξηση σχεδόν 70% στις

ροές άμεσων ξένων επενδύσεων και ήταν οι υψηλότερες από το 1990 και μέχρι το 2004.(Luka,2009)

Η ανοδική πορεία των επενδυτικών εισροών το 1997 πρέπει να αποδοθεί και στις αποφασιστικές νομοθετικές παρεμβάσεις της Ρουμανικής κυβέρνησης στο πλαίσιο που διέπει τις ξένες επενδύσεις, αλλά και στην κατακόρυφη αύξηση των επενδύσεων που σχετίζονται με την διαδικασία της ιδιωτικοποίησης . (Χαζάκης,2000)

Η τεράστια αύξηση στις ροές ΞΑΕ συνέβαλε σε μια τεράστια άνοδο του αποθέματος ΞΑΕ το 1997 περίπου 120%. Το 1999, οι ροές ΞΑΕ μειώθηκαν σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος , φαινόμενο που μπορεί να εξηγηθεί από τον πόλεμο Κοσόβου που είχε επιπτώσεις στο εμπόριο της περιοχής και στην υποδομή των μεταφορών και έτσι η τοπική αγορά ήταν ένας από τους σημαντικότερους παράγοντες στην προσέλκυση των ξένων επενδυτών. Το έτος 2000 χαρακτηρίστηκε από ευνοϊκές προοπτικές για τους ξένους επενδυτές με την εφαρμογή των νέων μεταρρυθμίσεων σχετικά με τη βελτίωση του φορολογικού συστήματος και την επιτάχυνση ιδιωτικοποίησης. Κατά τη διάρκεια του επόμενου έτους οι ροές ΞΑΕ είναι σταθερές, αντιμετωπίζοντας μια μικρή μείωση το 2002 αλλά είχε μια σημαντική αύξηση το 2003 κατά 93%, αλλαγή που οφείλεται στην τροποποίηση από τη Εθνική Τράπεζα της Ρουμανίας της μεθοδολογίας του υπολογισμού των ροών ΞΑΕ, με τη συμπερίληψη του επανεπενδυμένου κέρδους και των δανείων .

Διάγραμμα 14 Απόθεμα ΞΑΕ στη Ρουμανία 1991-2007

Πηγή : Unctad

Το έτος 2004 χαρακτηρίστηκε από μια αύξηση για τις ροές ΞΑΕ κατά 193%, οι υψηλότερες από το 1990, αυξάνοντας το απόθεμα ΞΑΕ κατά 67% στα 20486 εκατομμύρια δολάρια. Αυτές οι ροές ΞΑΕ οφείλονταν κυρίως στη διαδικασία μαζικής ιδιωτικοποίησης. Οι υψηλές ροές ΞΑΕ το 2006 συνδέονται στενά με τη μαζική ιδιωτικοποίηση που πραγματοποιήθηκε αυτό το έτος . Ένας άλλος καθοριστικός παράγοντας για τις άμεσες ξένες επενδύσεις ήταν η βιώσιμη ανάπτυξη η οποία άρχισε το 2000 και είχε θετικά αποτελέσματα τόσο για την εθνική οικονομία, το ΑΕΠ αυξήθηκε κατά 7,9% όσο και για το βιοτικό επίπεδο των πολιτών, προκαλώντας τη μεγαλύτερη αύξηση στο κατά κεφαλή ΑΕΠ από το 1990 (8,38%).Το έτος 2006 είναι αξιοπρόσεχτο επίσης για τις εισροές ΞΑΕ που φθάνουν σε 9.27% του ΑΕΠ, το υψηλότερο ποσοστό από το 1990.Το έτος 2007, το πρώτο έτος ως μέλος στην Ευρωπαϊκή Ένωση για τη Ρουμανία, έφερε μια πτώση στις εισροές ΞΑΕ κατά 14%.Η μείωση ΞΑΕ μπορεί να εξηγηθεί από την μη καλή λειτουργία δικαστικού συστήματος και την δωροδοκία στο διοικητικό περιβάλλον. Ο δεύτερος παράγοντας που εξηγεί τις χαμηλές εισροές των άμεσων ξένων επενδύσεων είναι η αύξηση των μισθών που έφτασαν σε σημείο όπου η Ρουμανία δεν είναι ενοικιάσιμος πλέον προορισμός για επενδύσεις και έτσι πολλοί ξένοι επενδυτές προτιμούν μια επένδυση στις χώρες με τους χαμηλότερους μισθούς. Ο τρίτος παράγοντας που συνέβαλε στη μείωση ΞΑΕ ήταν η μειωμένη τάση στη διαδικασία ιδιωτικοποίησης το 2007. (Luka,2009)

Ο παρακάτω πίνακας δείχνει τις ροές ΞΑΕ στην Ρουμανία για τα έτη 2007-2009

Πίνακας 13 Ροές ΞΑΕ της Ρουμανίας για τα έτη 2007-2009 σε εκατ. δολ.

Έτη	Εισροές	Εκροές
2007	9921	279
2008	13909	274
2009	6329	218

Πηγή : UNTAD,2010

Όσον αφορά τις καθαρές επενδύσεις στη Ρουμανία (ξένες επενδύσεις συν εγχώριες επενδύσεις) σημείωσαν αξιοσημείωτη άνοδο από την έναρξη της περιόδου μετάβασης (πίνακας). Απ' αυτές, ξεχωρίζουν το τελευταίο έτος πριν ένταξη (2006) οι κατασκευές (10.943,7 δις λεί), το εμπόριο (10.001,5 δις λεί), καθώς και οι μεταφορές - επικοινωνία

(8686,5 δις λεί). Πάντως, εντύπωση προκαλεί το γεγονός πως οι καθαρές επενδύσεις στον τομέα των χρηματοοικονομικών υπηρεσιών βρίσκονται σε σχετικά χαμηλά επίπεδα (2011,1 δις λεί το 2006), κάτι που βρίσκεται σε αναντιστοιχία με το αυξημένο ενδιαφέρον που παρουσιάζουν οι ξένοι επενδυτές.

Πίνακας 14 Καθαρές επενδύσεις στη Ρουμανία ανά οικονομική δραστηριότητα (δις λεί)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Σύνολο	83948,1	12498,7	20419,5	27173,5	35651,2	44869,9	54566	72891
Γεωργία	5932,8	988	1297,7	3167,9	2093,7	2468,1	2122,3	3843,6
Βιομηχανία	37172,1	4939,4	8173,6	10463,4	13394	17992,4	17702,5	23728
Κατασκευές	5766,7	1067,3	1318,3	1774,3	3423,9	4154,7	7919,4	10943,7
Εμπόριο	6502,9	1387,4	2190,7	3023,1	4901,8	6180,6	7336,7	10001,5
Ξενοδοχεία, εστιατόρια	1185,8	109,8	274,6	331,5	481,5	750,4	936,6	1249,2
Μεταφορές, Επικοινωνία	14729,4	2306,7	4933,9	3713,4	4397,5	5462	5208,3	8686,5
Χρηματ/κές υπηρεσίες	3870,3	558,2	554,5	1058,5	1665	1414,3	1677,4	2011,1
Δημόσια ασφάλεια	4423,5	535,6	620,3	882	1168,3	1638,8	1516,3	3940,1
Εκπαίδευση	588,3	8,3	71,8	229,9	196,3	184,7	174,3	960,6
Υγεία-Κοιν. Υπηρεσίες	456,8	17,5	30,2	252,2	286,7	326,7	1130,8	458,6
Λοιπές	3319,5	580,5	953,9	2277,3	3642,6	4297,2	8841,4	7068,1

Πηγή : Κεντρική Τράπεζα Ρουμανίας

Όσον αφορά στο απόθεμα των ΞΑΕ, αυτό ανήλθε στα 34,512 δις ευρώ για την ίδια περίοδο, με τις «εταιρικές συμμετοχές» να αποτελούν το 78% του συνολικού αποθέματος (27,016 δις ευρώ) και τα «λοιπά κεφάλαια» το 22% (7,496 δις ευρώ)²⁶. Ο ακόλουθος πίνακας αναλύει τους τομείς δραστηριότητας στους οποίους αναφέρεται το απόθεμα των ΞΑΕ μέχρι και το τελευταίο έτος της προενταξιακής περιόδου .

²⁶ Στη μέθοδο υπολογισμού, η Κεντρική Τράπεζα συμπεριλαμβάνει όχι μόνο τα κατατεθειμένα ονομαστικά κεφάλαια, αλλά και τα επανεπενδυθέντα κέρδη, καθώς και τις πιστώσεις που οι αλλοδαπές μητρικές εταιρείες χορηγούν στις ρουμανικές θυγατρικές τους.

Πίνακας 15 Απόθεμα ΞΑΕ της Ρουμανικής οικονομίας (δισ ευρώ) -2006

	Αξία	% των συνολικών ΞΑΕ	Νέα Επένδυση (Greenfield) %	Εξαγορές & Συγχωνεύσεις %
Βιομηχανία	15,155	44,0	32,4	67,6
Χρηματοπιστωτικός τομέας	7,678	22,2	38,1	61,9
Χονδρικό και λιανικό εμπόριο	4,209	12,2	90,7	9,3
Τηλεπικοινωνίες	2,831	8,2	58,4	41,6
Κατασκευές και διαχείριση ακινήτων	2,200	6,4	72,5	27,5
Άλλες δραστηριότητες	2,439	7,0	74,5	25,5
ΣΥΝΟΛΟ	34,512	100,0	48,5	51,5

Πηγή : National Bank of Romania

Από τον παραπάνω πίνακα προκύπτει πως το μεγαλύτερο απόθεμα των επενδύσεων κατευθύνεται στη βιομηχανία (15,155 δισ ευρώ και 44% του συνόλου). Έπεται ο χρηματοπιστωτικός τομέας (4,209 δισ ευρώ και 12,2%), ενώ με μονοψήφια ποσοστά ακολουθούν οι υπόλοιποι τομείς της οικονομικής δραστηριότητας (τηλεπικοινωνίες - 8,2%, κατασκευές και διαχείριση ακινήτων - 6,4%, άλλες δραστηριότητες - 7%). Επίσης, αξιοσημείωτο είναι το γεγονός πως οι επενδύσεις στη βιομηχανία και το χρηματοπιστωτικό τομέα προέρχονται σε μεγάλο ποσοστό από εξαγορές και συγχωνεύσεις (67,6% για τον πρώτο και 61,9% για το δεύτερο), κάτι που δεν παρατηρείται στους υπόλοιπους τομείς.

Μετά απ' αυτή τη διαπίστωση, παρατίθεται πίνακας των Ξένων Άμεσων Επενδύσεων στη Ρουμανία κατά χώρα προέλευσης και κατά έτος από το 1994 έως το 2001.

Πίνακας 16 Ξένες Άμεσες επενδύσεις στη Ρουμανία κατά χώρα προέλευσης και κατά έτος (1994-2001), σε εκατομμύρια \$ ΗΠΑ

		1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
1	Ολλανδία	79,6	116,6	177	500,8	540,5	506,2	761,4	789,3
2	Γερμανία	107,7	145,2	208,4	328,7	376,3	444,4	512,6	549,3
3	Κύπρος	11,3	19,8	26,1	74,7	85,4	345,1	365	378,3
4	Ιταλία	105,6	137,1	210	271,6	292,2	332,3	313,3	340,2
5	Γαλλία	105,7	124,3	149,2	287,2	273,6	312	320,4	336,3
6	ΗΠΑ	112,1	117,3	175,8	232,7	242,4	336,4	279,9	314,7
7	Αυστρία	28,2	38,5	59	156	174,1	222	203,1	285,8
8	Νότια Κορέα	158	159,1	234,9	234	234	234,1	233,8	233,8
9	Ηνωμένο Βασίλειο	70,8	84,4	110,7	153	183,1	223,4	240,2	231,3
10	Τουρκία	56,8	73,4	105,9	161,7	176,9	192,9	185,1	196,9
11	Ουγγαρία	11,5	18,8	23,3	82	84,5	158,8	158,1	176,9
12	Ελλάδα	33,7	40,3	58,4	76,6	85,5	119,4	156,2	171,4
13	Λουξεμβούργο	62,5	62,4	93	133,7	138,1	154,1	143,9	155
14	Ελβετία	50,1	58,3	71,2	70,4	72,9	99,4	96,2	139,1
15	Παρθένα Νησιά (Μεγάλη Βρετανία)	3,6	6,3	10,6	10,4	13,1	20,8	9,5	62
16	Σουηδία	6,9	14,8	22	46,9	58,4	62,1	61	54,9
17	Συρία	30,8	36,5	44,5	56,7	57,8	59,6	54,8	48,4
18	Καναδάς	63,1	42,8	52,8	49,6	51,6	56	46,2	47,7
19	Ισπανία	34,1	35,2	34,2	31	34,2	22,3	37,1	39,2
20	Κίνα	6	13,6	22,2	38,6	40,8	41,1	41,3	34,5
21	Ιράκ	5,5	12,3	15,9	26,7	28,5	29,3	33,2	34,2
22	Λίβανος	12	17,2	23,8	28,3	31	35,2	33,7	33,3
23	Βέλγιο	4,9	6,2	10,8	36,6	38	45,6	30,9	30
24	Ιαπωνία				5,3	5,4	5,3	5	28,3
25	Ισραήλ	17,8	21,2	22,4	26,1	27,6	26,2	24	23,2
26	Λιχτενστάιν	7,1	10,2	12,7	14,9	17,6	21,6	21,4	20,1
27	Γιουγκοσλαβία	2,5	2,7		17	17,1	17,1	16,5	16,9
28	Ιράν	4,8	8,4	12,2	16	16,4	15,7	14,8	14,5
29	Παναμάς	3,1	10,7	11,8	17,3	17,5	16,3	16,5	14,4
30	Ισλανδία				1,6	2,3	14,9	11,6	11,4
31	Ιρλανδία	3,2			6,8	22	12,9	12	11,3
32	Δημοκρατία της Τσεχίας			9	31,3	31,5	31,7	3,3	8,8
33	Βουλγαρία	6,1	6,5	6,7	8	8,1	8,9	7,9	7,9

Πηγή : Μπιτζένης,2003

Στη συνέχεια, παρατίθεται κατωτέρω συνοπτικός πίνακας των 20 πρώτων χωρών καταταγμένων σύμφωνα με το ύψος των επενδυθέντων στη Ρουμανία κεφαλαίων στις 31.12.2006, με βάση τα στοιχεία που δημοσίευσε το Εθνικό Γραφείο Εγγραφής Εμπορικών Εταιρειών (The National Trade Register Office), το οποίο υπάγεται στο Υπουργείο Δικαιοσύνης της Ρουμανίας .

Πίνακας 17 Οι είκοσι πρώτες χώρες καταταγμένες σύμφωνα με το ύψος των επενδυθέντων κεφαλαίων στη Ρουμανία το 2006

Χώρα	Κεφάλαιο σε δισ. €	% επί του συνόλου	Αριθμός επιχειρήσεων	% επί του συνόλου
1. Ολλανδία	3,22	21,06	2.688	2,04
2. Αυστρία	1,98	12,94	4.192	3,18
3. Γαλλία	1,57	10,27	4.691	3,56
4. Γερμανία	1,57	10,24	14.214	10,77
5. Ιταλία	0,85	5,56	21.519	16,31
6. Βρετανία	0,72	4,72	4.919	3,73
7. ΗΠΑ	0,68	4,43	2.708	2,05
8. Ολλανδικές Αντίλλες	0,60	3,96	2.416	1,83
9. Κύπρος	0,56	3,65	12	0
10. Ελλάδα	0,55	3,61	3.608	2,73
11. Τουρκία	0,46	3,02	9.640	7,31
12. Ελβετία	0,43	2,80	1.693	1,28
13. Ουγγαρία	0,32	2,12	250	0,19
14. Βρετανικές Παρθένες Νήσοι	0,31	2,02	1.742	1,32
15. Ισπανία	0,31	2,01	6.535	4,95
16. Κίνα	0,19	1,21	8.645	6,55
17. Λουξεμβούργο	0,17	1,09	397	0,30
18. Σουηδία	0,12	0,77	102	0,08
19. Ιαπωνία	0,097	0,64	920	0,70
20. Βέλγιο	0,084	0,55	1.227	0,93

Πηγή : Εθνικό Γραφείο Εγγραφής Εμπορικών Εταιρειών της Ρουμανίας (The National Trade Register Office)

Από τον παραπάνω πίνακα παρατηρούμε πως το έτος 2006 η χώρα μας βρίσκεται στην δέκατη θέση, όσον αφορά στα επενδύσιμα κεφάλαια που κατευθύνει προς τη ρουμανική αγορά. Δαπανά 0,55 δις ευρώ, καλύπτοντας το 3,61% των συνολικών επενδυόμενων κεφαλαίων, ενώ οι ελληνικές επιχειρήσεις φθάνουν τις 3608 που μεταφράζεται σε 2,73% του συνόλου των επιχειρήσεων στη ρουμανική αγορά. Την πρώτη θέση στην κατάταξη καταλαμβάνει η Ολλανδία (με 3,22 δις ευρώ 21,06 % του συνόλου των κεφαλαίων), ενώ την πεντάδα συμπληρώνουν η Αυστρία, η Γαλλία, η Γερμανία και η Ιταλία.

3.3.4. Οι Ελληνικές επενδύσεις στην Ρουμανία

Οι Ελληνικές επενδύσεις χαρακτηρίζονταν, αρχικά από το μικρό μέγεθος τους και την επικέντρωση των στόχων τους στον τομέα του εμπορίου . Έτσι στο διάστημα Μαρτίου 1990-Σεπτεμβρίου 1991 πραγματοποιήθηκαν 170 επενδύσεις ύψους 3,457 εκατομ. δολ. ΗΠΑ, ενώ σωρευτικά έως τον Φεβρουάριο του 1993 ο αριθμός των Ελληνικών επενδύσεων έφθασε τις 646 (ύψους 11.207,84 εκατομ. δολ. ΗΠΑ). Στα τέλη του 1993 οι Ελληνικές επενδύσεις είχαν διαμορφωθεί στα 15,8 εκατομ. δολ. ΗΠΑ (857 επενδύσεις), στα τέλη του 1994 στα 26,5 εκατομ. δολ. ΗΠΑ (1295 επενδύσεις) και στα τέλη του 1995 στα 39,6 εκατομ. δολ. ΗΠΑ (1460 επενδύσεις). Οι περισσότερες από τις Ελληνικές εταιρείες έως το 1995 είχαν την μορφή Ε.Π.Ε. Ωστόσο από το 1996 αναπτύχθηκε σταδιακά μεγαλύτερη επενδυτική δράση στον τομέα των τραπεζικών - ασφαλιστικών εργασιών, στην τυποποίηση τροφίμων και εμφιάλωση ποτών, στην παραγωγή ηλεκτρονικού εξοπλισμού, καθώς και στην παραγωγή φαρμακευτικών προϊόντων.

Το 1996 ο αριθμός των εγγεγραμμένων εταιρειών με την συμμετοχή Ελληνικών κεφαλαίων, έφθασε σε 1619 με επενδυμένο κεφάλαιο ύψους 58,064 εκατομ. δολ. ΗΠΑ, τον Οκτώβριο του 1997 διαμορφώθηκε σε 1659 (με επενδυμένο κεφάλαιο 63, 928 εκατομ. δολ. ΗΠΑ), και τον Νοέμβριο του 1998 μειώθηκε σε 1569, με επενδυμένο κεφάλαιο 82,065 εκατομ. δολ. ΗΠΑ . (Χαζάκης,2000)

Ο παρακάτω πίνακας απεικονίζει το απόθεμα των ξένων επενδύσεων της Ελλάδας στη ρουμανική αγορά για την περίοδο 2000 – 2007.

Πίνακας 18 Απόθεμα ελληνικών ξένων επενδύσεων στη ρουμανική αγορά .

Σε εκ. δρχ.	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Βιομηχανία	17.163	17.412	36.460	43.957	45.013	66.821	79.054	78.032
Κατασκευές	1.340	818	3.816	6.134	6.031	2.283	2.113	2.385
Εμπόριο	6.902	5.077	7.462	9.132	9.950	15.470	19.150	25.216
Ξενοδοχεία	-	-	-	-	68	68	68	-
Μεταφορές και επικοινωνίες	153.968	-24.807	163.049	9.234	228.13	446.621	500.051	866.868
Υπηρεσίες νομικές, λογιστικές, συμβουλευτικές	21.387	37.108	50.449	62.221	98.272	151.395	236.038	366.306
Άλλες υπηρεσίες	38	102	954	920	852	852	886	1.022
Σύνολο	200.801 (9 %)	35.711 (1,4%)	262.207 (9,0%)	131.598 (4,3 %)	388.353 (11,3%)	683.510 (17,4 %)	837.359 (14,4%)	1.339.829 (18,3%)

Πηγή : Τράπεζα της Ελλάδος

Παρατηρούμε λοιπόν πως από το 2000 έως και το 2007 σημειώθηκε αύξηση των ελληνικών επενδύσεων προς τη ρουμανική αγορά. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα, οι ελληνικές ξένες επενδύσεις στη Ρουμανία να καταλαμβάνουν το 18,3% του συνόλου των ελληνικών επενδύσεων κατά το πρώτο έτος της ένταξης. Όσον αφορά στους τομείς αυξημένου επενδυτικού ενδιαφέροντος, σύμφωνα πάντα με τα στοιχεία της Τράπεζας της Ελλάδος, το 2007 στις τρεις πρώτες θέσεις βρίσκουμε τις μεταφορές (866.868 εκ. δρχ), τις χρηματοοικονομικές συμβουλευτικές υπηρεσίες (366.306 εκ. δρχ) και τη βιομηχανία (78.032 εκ. δρχ).

Η διαχρονική εξέλιξη των ελληνικών επενδύσεων στη Ρουμανία κατά τα έτη 2004-2008 με βάση τα στοιχεία του Κεντρικής Τράπεζας της Ρουμανίας (BNR) απεικονίζεται στον κατωτέρω πίνακα :

Πίνακας 19 Η εξέλιξη των ελληνικών επενδύσεων στη Ρουμανία κατά τα έτη 2004-2008

Έτη	Συνολικό ύψος των ξένων αμέσων επενδύσεων στη Ρουμανία σε εκ.€	Ύψος των ελληνικών αμέσων επενδύσεων στη Ρουμανία σε εκ.€	Μερίδιο ελληνικών επενδύσεων επί του συνόλου %
31.12.2004	15,040	1,233	8,2
31.12.2005	21,885	1,864	8,5
31.12.2006	34,512	2,680	7,8
31.12.2007	42,770	3,192	7,5
31.12.2008	48,798	3,154	6,5

Σύμφωνα με τα στοιχεία της ONRC, που δημοσιεύονται και σε ενημερωτικό δελτίο του γραφείου Οικονομικών και Εμπορικών Υποθέσεων (OEY) της ελληνικής πρεσβείας στο Βουκουρέστι, η Ελλάδα, το 2009, κατατάσσεται 5η στη σειρά κατάταξης έπειτα από την Ολλανδία, την Αυστρία, τη Γερμανία και τη Γαλλία.

Το ελληνικό μερίδιο στις ξένες επενδύσεις διαμορφώθηκε στις 31/12/2009 στο 5,45%, από 3,02% στις 31/12/2008. Από τα ίδια στοιχεία προκύπτει, επίσης, πως από το σύνολο των ρουμανικών εταιριών με αλλοδαπή συμμετοχή (στις 31/12/2009), οι 4.697 είναι ελληνικών συμφερόντων, ενώ στις 31/12/2008 ήταν 4.484. Παρά την κρίση, μέσα στο 2009 ιδρύθηκαν 213 νέες εταιρίες ελληνικών συμφερόντων.

Το φάσμα των κλάδων ,οι οποίοι έχουν απορροφήσει ελληνικά επενδυτικά κεφάλαια είναι ευρύτατο. Ιδιαίτερα εντυπωσιακή είναι η παρουσία των ελληνικών τραπεζών στη Ρουμανία καθώς και η ελληνική επενδυτική παρουσία στον τομέα των Τηλεπικοινωνιών. Οι μεγαλύτερες ελληνικές επενδύσεις στη Ρουμανία είναι εκείνη του ΟΤΕ και εκείνη της COSMOTE.

Το 2009 ορισμένες εταιρείες όπως η COSMOTE συνέχισαν να επενδύουν ,ενώ αρκετές τράπεζες ενίσχυσαν την κεφαλαιακή τους βάση. Στον τομέα των κατασκευών και της ανάπτυξης ακινήτων ,ο οποίος επλήγη περισσότερο από όλους από την κρίση ,οι ελληνικές εταιρείες προέβησαν σε αναπροσαρμογές των σχεδίων τους .Κινητικότητα από πλευράς Ελλήνων επενδυτών παρατηρήθηκε στον τομέα των γεωργικών εκμεταλλεύσεων και της κτηνοτροφίας ,στον τομέα των τροφίμων και ποτών. Ο τομέας των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας (ΑΠΕ) προκάλεσε το ενδιαφέρον όχι μόνο των άλλων ξένων αλλά και των Ελλήνων επενδυτών. (Πασχάλης,2010)

3.4.ΟΙ ΑΜΕΣΕΣ ΞΕΝΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΑΛΒΑΝΙΑ

3.4.1.Το Θεσμικό Επενδυτικό Πλαίσιο στην Αλβανία

Η διαδικασία δημιουργίας νομικού πλαισίου για τις ΞΑΕ ξεκίνησε το 1992 με το Νόμο 7560, για τις τράπεζες. Στη συνέχεια ψηφίστηκαν μια σειρά Νόμοι, για τις εμπορικές εταιρίες (7638/92), για τις ξένες επενδύσεις (7764/93), για τα επενδυτικά κεφάλαια (7979/95), για τα αξιόγραφα (8080/96), για τις ασφάλειες (8081/96) κλπ. Σημαντικότερος όλων είναι ο Νόμος 7764/93, ο οποίος έχει ως στόχο τη διασφάλιση ευνοϊκού επενδυτικού κλίματος, με την παροχή σειράς εγγυήσεων και διευκολύνσεων στους ξένους επενδυτές. Οι σημαντικότερες ρυθμίσεις του είναι :

- Η πραγματοποίηση επενδύσεων και η ιδιοκτησία επιτρέπονται σε όλους τους τομείς της οικονομίας. Επιτρέπεται ο επαναπατρισμός των κερδών και άλλων περιουσιακών στοιχείων που προέρχονται από την επένδυση.
- Δεν υφίστανται περιορισμοί στο ποσοστό της ξένης συμμετοχής στις εταιρίες.
- Δεν επιτρέπεται η απαλλοτρίωση, η εθνικοποίηση ή άλλο περιοριστικό μέτρο, εκτός από τις περιπτώσεις επιτακτικού δημοσίου συμφέροντος και με την υποχρέωση καταβολής αποζημίωσης.

- Επιτρέπεται ο επαναπατρισμός των εσόδων καθώς και οποιουδήποτε περιουσιακού στοιχείου που αναφέρεται στην επένδυση.

Επίσης, η Αλβανία έχει υπογράψει διμερείς συμφωνίες με περισσότερες από 35 χώρες για την αμοιβαία προώθηση των επενδύσεων.

Συμφωνίες:

- Οικονομικής, βιομηχανικής, τεχνικής και επιστημονικής συνεργασίας, Ν. 1973/1991.
- Εμπορικής Ναυτιλίας, Ν. 1980/1991.
- Αμοιβαίας προώθησης και προστασίας των επενδύσεων, Ν. 2069/1992 (έναρξη Ισχύος 4/1/1995).
- Επί τελωνειακών θεμάτων, Ν. 2180/1994.
- Εποχιακής απασχόλησης, Ν. 2482/1997.
- Αποφυγής διπλής φορολογίας εισοδήματος, Ν. 2755/1999, έναρξη ισχύος 16/12/2000.
- Τουριστικής συνεργασίας, έναρξη ισχύος έτος 2000.
- Κοινωνικής ασφάλισης, έναρξη ισχύος 22/7/2002.
- Οικονομικής συνεργασίας (πενταετούς διάρκειας), Ν.3098/2003

Το ειδικότερο θεσμικό πλαίσιο το οποίο διέπει τις οικονομικές δραστηριότητες Ελλήνων υπηκόων στην Αλβανία περιλαμβάνει και Πρωτόκολλα και Πρακτικά Συναντήσεων

Πρωτόκολλα Συνεργασίας:

- Μικτής Διυπουργικής Επιτροπής περί οδικών μεταφορών έτους 2001.
- Επιτροπής Αντιπροσωπειών Υπουργείων Μεταφορών των δύο Χωρών έτους 2002.

Πρακτικά Συναντήσεων:

- Πρακτικά Συναντήσεων Εμπειρογνομόνων για θέματα διασυνοριακών υδάτων 2002. (Αθανασόπουλος ,2005)

Περαιτέρω ώθηση στην προσέλκυση ξένων επενδυτών εκτιμάται ότι θα δώσει ο νόμος για τις παραχωρήσεις, ο οποίος στοχεύει στην ενθάρρυνση και τη διευκόλυνση ιδιωτικών επενδύσεων, που έχουν στόχο την επιτάχυνση υλοποίησης έργων υποδομής και ιδιαίτερου δημόσιου ενδιαφέροντος. Οι τομείς εφαρμογής των παραχωρήσεων είναι, μεταξύ άλλων, οι μεταφορές (σιδηρόδρομοι, λιμάνια, αεροδρόμια, οδικοί άξονες, μέσα

μαζικής μεταφοράς), παραγωγή και διανομή της ηλεκτρικής ενέργειας και θέρμανσης, τηλεπικοινωνίες, τουρισμός, βιομηχανικά πάρκα, υπηρεσίες πληροφορικής και βάσης δεδομένων.

Επίσης, με άλλο νόμο, τον «Περί επιχειρήσεων» (7638, 19.11.1992) προβλέπεται η ίση μεταχείριση και αντιμετώπιση ανάμεσα σε ξένους και Αλβανούς επιχειρηματίες όσον αφορά στις δραστηριότητες των εταιρειών τους, τη νομική τους μορφή, τη φορολόγησή τους, τις διαδικασίες αδειοδότησης κλπ. Μικρής κλίμακας διαχωρισμός μεταξύ ντόπιων και ξένων επενδυτών γίνεται μόνο όταν πρόκειται για απόκτηση και εκμετάλλευση κρατικής περιουσίας.

Το 2007 ψηφίστηκε το ρυθμιστικό πλαίσιο δημιουργίας “Ελευθέρων Οικονομικών Ζωνών” (Ν. 9789/19.09.2007), δημοσίων ή ιδιωτικών, στις οποίες μπορούν να ασκηθούν κάθε είδους οικονομικές δραστηριότητες, από οποιοδήποτε φυσικό ή νομικό πρόσωπο, της Αλβανίας ή του εξωτερικού, το οποίο διαθέτει τη σχετική άδεια από την αρμόδια διοίκηση της “Ελεύθερης Οικονομικής Ζώνης”, η οποία μπορεί να έχει μέγιστη διάρκεια μέχρι και 35 έτη, αναλόγως των προβλεπομένων στη σχετική σύμβαση μεταξύ του «Φορέα Διαχείρισης της Οικονομικής Ζώνης» και του «Διαχειριστή» που αγοράζει τα δικαιώματα άσκησης συγκεκριμένης οικονομικής δραστηριότητας στην “Ελεύθερης Οικονομικής Ζώνη”,

Το κυριότερο πλεονέκτημα αυτών των Ζωνών είναι ότι ενθαρρύνουν τις ξένες επενδύσεις στην χώρα, κυρίως στον τομέα των εξαγωγών επεξεργασμένων-τυποποιημένων προϊόντων, προσφέροντας, για τις οικονομικές ζώνες που δεν έχουν χαρακτηριστεί ως «βιομηχανικά πάρκα», κίνητρα όπως απαλλαγή επιβολής δασμών και απόδοσης ΦΠΑ. Το μειονέκτημα τους είναι ότι πιθανότητα θα λειτουργήσουν ως φορολογικοί παράδεισοι, με αποτέλεσμα απώλεια εσόδων για την Κυβέρνηση.

(Πρεσβεία της Ελλάδος στα Τίρανα , 2010)

3.4.2. Τα Σημαντικότερα Κίνητρα και Εμπόδια για ΞΑΕ στην Αλβανία

Ορισμένοι από τους παράγοντες²⁷ που συμβάλλουν στην προσέλκυση των επενδυτών στην Αλβανία είναι η γεωγραφική θέση της χώρας καθώς και οι χαμηλές τιμές γης και ακινήτων. Επιπλέον, ο υψηλός ρυθμός οικονομικής ανάπτυξης που βασίζεται στην αύξηση των εξαγωγών, στο αυξανόμενο κατά κεφαλήν εισόδημα και στο χαμηλό σταθερό επίπεδο πληθωρισμού δείχνουν ότι η Αλβανία παρέχει την οικονομική σταθερότητα, η οποία εξασφαλίζει στους επενδυτές την εμπιστοσύνη να επενδύσουν. Επίσης, το χαμηλό κόστος και η απλούστευση των διαδικασιών ίδρυσης επιχείρησης, ο ενιαίος χαμηλός φορολογικός συντελεστής της τάξεως του 10% καθώς και το εργατικό δυναμικό χαμηλού κόστους το οποίο επιδεικνύει υψηλό βαθμό μάθησης και επιθυμία για εξέλιξη και κοινωνική καταξίωση είναι εξίσου σημαντικά κίνητρα στην προσέλκυση επενδυτών. Οι περισσότεροι Αλβανοί μαθαίνουν Ιταλικά ή Ελληνικά από την παιδική τους ηλικία και είναι κατάλληλα καταρτισμένοι να καταλάβουν θέσεις σχετικές με σχέσεις πελατών σε αυτές τις χώρες. Οι νεότερες γενιές μαθαίνουν Αγγλικά, τα οποία εξελίσσονται στην πρωταρχική ξένη γλώσσα που διδάσκεται στα σχολεία και τα πανεπιστήμια.

Από την άλλη πλευρά τα σημαντικότερα προβλήματα που καταγράφονται στην Αλβανία, τα οποία σχετίζονται με τις Ξ.Α.Ε., μπορούν να ταξινομηθούν στις ακόλουθες βασικές κατηγορίες :

- Η πολιτική και οικονομική αστάθεια της δεκαετίας του 1990 έφερε σε δυσμενέστερη σχέση την Αλβανία, σε σύγκριση με τις άλλες βαλκανικές χώρες, ως προς τη δυνατότητα προσέλκυσης ΞΑΕ.
- Η είσοδος της Βουλγαρίας και της Ρουμανίας στην Ε.Ε., δημιούργησε νέες συνθήκες στο χώρο των Βαλκανίων, καθώς σε αυτές τις χώρες είναι πλέον ελεύθερη η διακίνηση κεφαλαίων και εργατικού δυναμικού.
- Το επιχειρηματικό περιβάλλον στην Αλβανία, παρότι βελτιώθηκε σημαντικά πρέπει να βελτιωθεί ακόμη περισσότερο. Στην έκθεση Doing Business 2011, η Αλβανία

²⁷ Βλ. ιστοσελίδα www.albinvest.gov.al και Πρεσβεία της Ελλάδος στα Τίρανα , Γραφείο Οικονομικών και Εμπορικών Υποθέσεων (2010) *Αλβανία επιχειρηματικός οδηγός* σελ : 74

στην κατάταξη²⁸ για τη διευκόλυνση της επιχειρηματικότητας καταλαμβάνει την 82^η θέση μεταξύ 183 χωρών. (World Bank,2010)

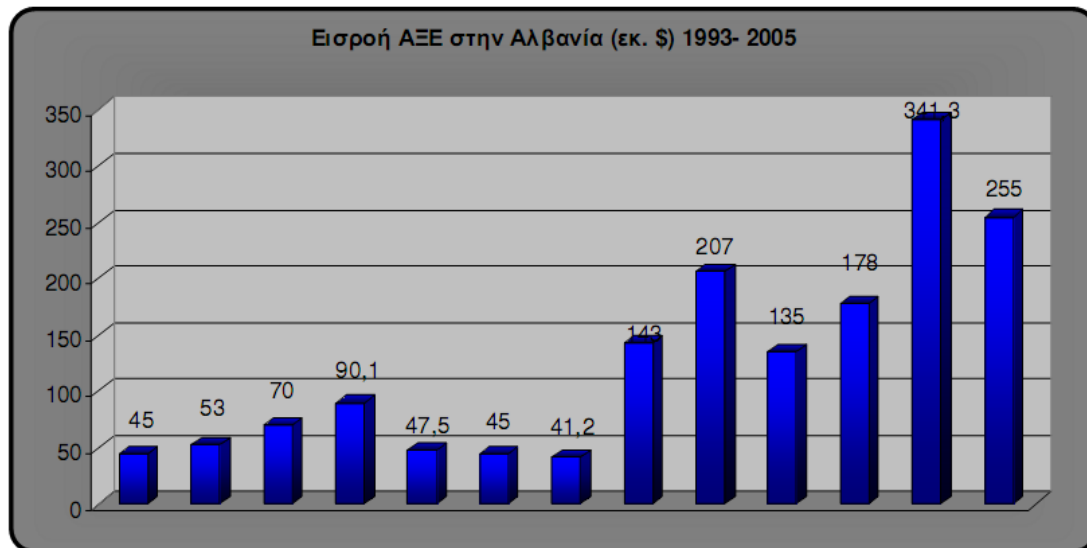
- Τα κίνητρα που προσφέρει το ισχύον θεσμικό πλαίσιο για την προσέλκυση ΞΑΕ δεν κρίνονται ικανοποιητικά, αφού στην ουσία περιορίζονται στη δυνατότητα επαναπατρισμού κερδών (μετά τη φορολόγησή τους), στη ρήτρα ίσης μεταχείρισης μεταξύ αλβανικών και ξένων επιχειρήσεων και στην αποφυγή διπλής φορολόγησης, εφόσον προβλέπεται από διμερείς συμφωνίες.
- Ανεπαρκείς κρίνονται και οι υποστηρικτικοί μηχανισμοί προσέλκυσης ΞΑΕ, οι οποίοι χαρακτηρίζονται από μια γραφειοκρατική αντίληψη κρατικού χαρακτήρα. Οι μηχανισμοί αυτοί είναι ο Αλβανικός Οργανισμός Προσέλκυσης Ξένων Επενδύσεων (Albanian Investment Promotion Agency), ο Αλβανικός Οργανισμός Ασφαλίσεων (Albanian Guarantee Agency) και η Συμβουλευτική Επιχειρηματική Επιτροπή (Business Advisory Council).
- Χαμηλό επίπεδο υποδομών και διαβίωσης.
- Ελλιπή οδικά και σιδηροδρομικά δίκτυα.
- Αδυναμίες στην προσφορά υπηρεσιών παραγωγού λόγω έλλειψης ολοκληρωμένων δικτύων παροχής υπηρεσιών κοινής ωφελείας (πχ. ύδρευση , αποχέτευση, ηλεκτρισμός, τηλεφωνία κτλ)
- Εκτεταμένη διαφθορά.
- Ελλιπές σύστημα εγγραφής και κατοχύρωσης της ιδιοκτησίας των ακινήτων.

3.4.3.Η πορεία των άμεσων ξένων επενδύσεων στην Αλβανία

Οι Άμεσες Ξένες Επενδύσεις που πραγματοποιούνται στην Αλβανία παρουσιάζουν σταθερά αυξητική πορεία σε βάθος χρόνου. Αυτό οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στις μεγάλης κλίμακας ιδιωτικοποιήσεις που έγιναν τα τελευταία χρόνια και στις Αλβανικές προσπάθειες για βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος. Παρόλα αυτά εξακολουθούν να παραμένουν στα χαμηλότερα επίπεδα από όλες τις άλλες χώρες της περιοχής.

²⁸ Βλ. παράρτημα σελ. 92

Διάγραμμα 15 Εισροή ΞΑΕ στην Αλβανία (εκ.\$) 1993-2005

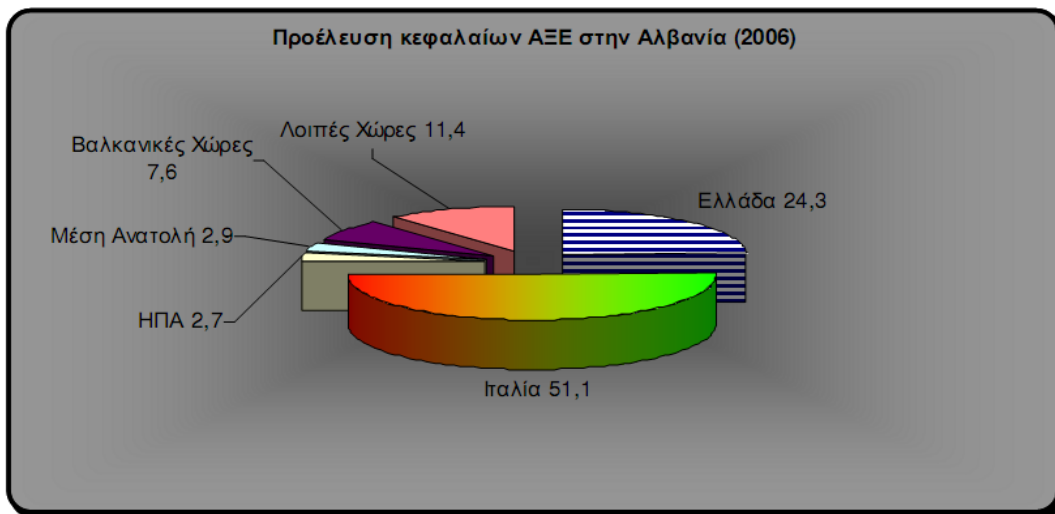
Πηγή: Τράπεζα της Αλβανίας, 2006

Οι συνολικές ΞΑΕ που πραγματοποιήθηκαν στην Αλβανία κατά την περίοδο 1992 – 2007 ανέρχονται σε 2.611 εκατ. δολάρια, με σημαντικές διαφοροποιήσεις από έτος σε έτος. Μέχρι το 1999 οι συνολικές ΞΑΕ έφτασαν μόλις στα 447 εκατ. δολάρια. Κύριες αιτίες αυτών των χαμηλών επιδόσεων ήταν ο αρχικός δισταγμός των επενδυτών, λόγω των πολιτικών και οικονομικών προβλημάτων που αντιμετώπιζε η χώρα και η κρίση του 1997 που ανέκοψε τις όποιες θετικές εξελίξεις.

Από το 2000- 2007 η πορεία κρίνεται θετική και είναι χαρακτηριστικό ότι κατά την τελευταία πενταετία πραγματοποιήθηκε το 65% περίπου των συνολικών ΞΑΕ. Η σημαντικότερη άνοδος της τελευταίας πενταετίας καταγράφεται κατά το έτος 2007 και είναι η υψηλότερη μετά το έτος 2000, οφειλόμενη στην ιδιωτικοποίηση της Albtelecom και στην αύξηση των ξένων κεφαλαιουχικών μεριδίων.

Τα επενδυτικά κεφάλαια στην Αλβανία είναι κυρίως Ιταλικής και Ελληνικής προελεύσεως και συγκεκριμένα το έτος 2006 ήταν κατά 51% Ιταλικά και 24% Ελληνικά τα χρήματα που επενδύθηκαν από ξένους. Ακολουθούν χώρες όπως η Τουρκία και οι Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής (ΗΠΑ) ενώ τα τελευταία χρόνια εκδηλώνεται και ενδιαφέρον από χώρες της Μέσης Ανατολής.

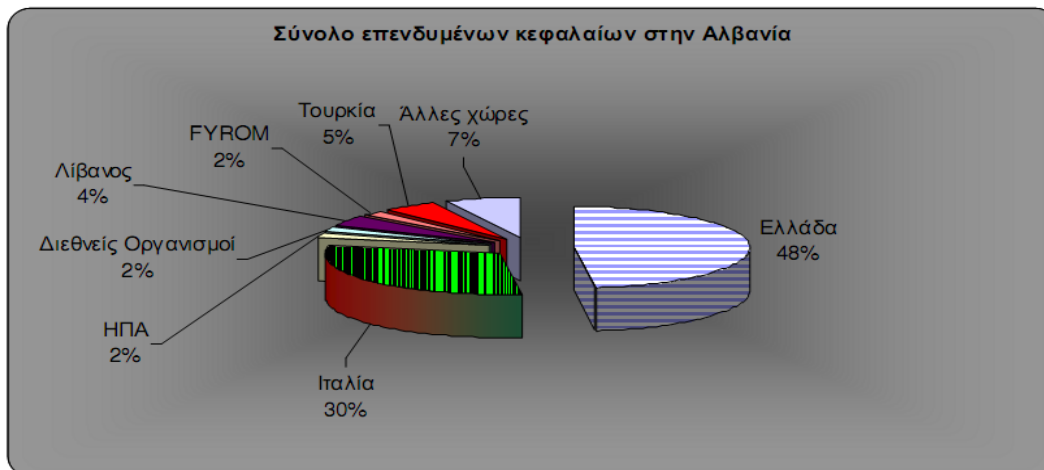
Διάγραμμα 16 Προέλευση κεφαλαίων ΞΑΕ στην Αλβανία (2006)

Πηγή: Τράπεζα της Αλβανίας

Παρόμοια είναι η κατάσταση και στο σύνολο των επενδυμένων κεφαλαίων, η πλειοψηφία των οποίων είναι Ελληνικών ή Ιταλικών συμφερόντων. Ο κύριος όγκος των Ελληνικών Κεφαλαίων (68%) αφορά στις τηλεπικοινωνίες. Ακολουθώντας, οι Έλληνες επενδυτές προτιμούν το εμπόριο (13%) ενώ μειωμένο είναι το ενδιαφέρον για τη βιομηχανία ένδυσης. Αντίστοιχα, τα Ιταλικά κεφάλαια αφορούν σε κύριο λόγο επενδύσεις στη μεταποίηση (65% περίπου).

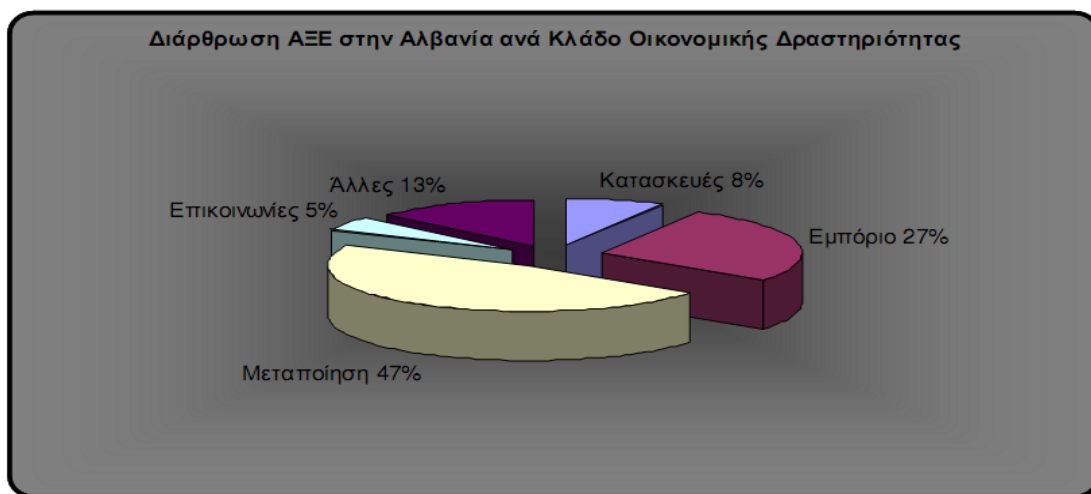
Διάγραμμα 17 Σύνολο επενδυμένων κεφαλαίων στην Αλβανία

Πηγή: Τράπεζα της Αλβανίας

Όσον αναφορά στους κλάδους που θεωρούνται ως οι πλέον ελκυστικοί για τους ξένους επενδυτές εξέχουσα θέση έχει η μεταποίηση, η οποία προσελκύει το 47% των κεφαλαίων που επενδύονται στη χώρα και ακολουθούν το εμπόριο (27%), οι κατασκευές 8% και οι επικοινωνίες 5%. Οι υπόλοιποι κλάδοι²⁹ αντιπροσωπεύουν το 13% των συνολικών ΞΑΕ. Γενικά οι ξένες επενδύσεις πραγματοποιούνται κυρίως σε τομείς έντασης εργασίας και όχι έντασης κεφαλαίου ή τεχνολογία.

Διάγραμμα 18 Διάρθρωση ΞΑΕ στην Αλβανία ανά Κλάδο Οικονομικής Δραστηριότητας

Πηγή: Τράπεζα της Αλβανίας

Οι σημαντικότερες Άμεσες Ξένες Επενδύσεις στην Αλβανία από το 2000-2007 αφορούν στους τομείς των τηλεπικοινωνιών, του χρηματοοικονομικού τομέα συμπεριλαμβανομένου του ασφαλιστικού τομέα και στις κατασκευές. Πάνω από το 30% των σημαντικότερων Άμεσων Ξένων Επενδύσεων προέρχονται από την Ελλάδα.

²⁹Στους υπόλοιπους κλάδους περιλαμβάνονται : ο Χρηματοπιστωτικός Τομέας, οι Τηλεπικοινωνίες, τα Πετρελαιοειδή, η Ενέργεια και οι Υπηρεσίες (Υγείας, Κοινωνίας της Πληροφορίας κλπ).

Πίνακας 20 . Οι σημαντικότερες ΞΑΕ στην Αλβανία 2000-2007

Επωνυμία Εταιρείας	Χώρα	Τομέας
AMC	Ελλάδα	Τηλεπικοινωνίες
Vodafone	Ελλάδα	Τηλεπικοινωνίες
Titan Cement Group - Antea Cement Sh.a	Ελλάδα	Βιομηχανία
Alumil	Ελλάδα	Βιομηχανία
Interalbanian (Aspis Group)	Ελλάδα	Ασφαλιστικά
Consortium Atermon s.a - Road & Blackwell Consulting	Ελλάδα	Ενέργεια
Edil Centro	Ιταλία	Βιομηχανία
Raiffeisen Bank	Αυστρία	Τράπεζες
Sigal (Uniqa Group)	Αυστρία	Ασφαλιστικά
EVN	Αυστρία	Βιομηχανία
Airport Partners (Hotchtief)	Γερμανία	Κατασκευές
Lockheed Martin	ΗΠΑ	Τηλεπικοινωνίες
Bechtel and Enka	ΗΠΑ & Τουρκία	Κατασκευές
Kurum	Τουρκία	Μεταλλουργία
Calik (Albtelecom)	Τουρκία	Τηλεπικοινωνίες
Petroleum Bankers	Καναδάς	Παραγωγή πετρελαίου

Πηγή: Γραφείο ΟΕΥ Τιράνων

3.4.4.Οι ελληνικές επενδύσεις στην Αλβανία

Η ελληνική επιχειρηματική παρουσία και δραστηριότητα στην Αλβανία ξεκίνησε από τα πρώτα χρόνια της δεκαετίας του 1990 και αναπτύσσεται με ιδιαίτερα έντονους ρυθμούς, γεγονός που αντανακλάται και στη δεύτερη θέση που καταλαμβάνει η Ελλάδα, μετά την Ιταλία, στην κατάταξη των σημαντικότερων εμπορικών εταιρών της χώρας.

Σύμφωνα με στοιχεία που παρουσίασε ο σύμβουλος Ο.Ε.Υ. της Ελληνικής Πρεσβείας στα Τίρανα, Χρ. Φαρμάκης, σε εκδήλωση του Υπουργείου Εξωτερικών που οργανώθηκε στα πλαίσια της 73ης διεθνούς Έκθεσης Θεσσαλονίκης, 2008 :

- Μια στις δύο επενδύσεις, που έχουν υλοποιηθεί στην Αλβανία, είναι ελληνικών συμφερόντων.
- Οι πλέον σημαντικοί τομείς ενδιαφέροντος για την ελληνική επιχειρηματική κοινότητα είναι : Ο χρηματοπιστωτικός, οι τηλεπικοινωνίες, τα πετρελαιοειδή, οι κατασκευές, η ενέργεια, τα τρόφιμα – ποτά, οι υπηρεσίες, η ένδυση – υπόδηση κλπ
- Το επενδεδυμένο ελληνικό κεφάλαιο στην Αλβανία εκτιμάται σε 1 δις δολάρια, σε σύνολο επενδύσεων 2,6 δις δολάρια, κατατάσσοντας την Ελλάδα στην πρώτη θέση μεταξύ των σημαντικότερων επενδυτικών εταιρών της γειτονικής χώρας.

- Το ανωτέρω επενδεδυμένο κεφάλαιο αντιστοιχεί σε σύνολο 270 εταιριών ελληνικών συμφερόντων και αντιπροσωπεύει το 38% των συνολικών ΞΑΕ στην Αλβανία, διαχρονικά.

Οι σημαντικότερες ελληνικές επενδύσεις ανά τομέα δραστηριότητας έχουν ως ακολούθως:

- Τραπεζικός τομέας: Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος , Εμπορική Τράπεζα , Tirana Bank (Όμιλος τραπεζής Πειραιώς), Alpha Bank
- Τηλεπικοινωνίες : AMC (Cosmote group), Vodafone
- Πετρελαιοειδή : Global Petroleum (ΕΛΠΕ), Mamidoil, Euroil
- Κατασκευές : Εγνατία , ΔΙΕΚΑΤ , GEKTERNA, Atermon
- Βιομηχανικά προϊόντα : Μαϊλης (υλικά συσκευασίας), Morpack (υλικά συσκευασίας Όμιλος Φιλίππου), Alumil (aluminium profiles)
- Τρόφιμα : Λούλης (άλευρα)
- Ασφαλιστικός τομέας: Interalbanian (Όμιλος Ασπίς)
- Σύμβουλοι επιχειρήσεων : Rokas and Partners
- Μεταφορές : Ολυμπιακή , Aegean
- Υγεία : Κεντρική Κλινική Αθηνών , όμιλος Υγεία

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Οι ΞΑΕ συχνά παρουσιάζονται ως θετικές για την χώρα υποδοχής, ωστόσο, ο προσδιορισμός των πραγματικών επιπτώσεων απαιτεί μία πιο συγκεκριμένη και προσεκτική ανάλυση: οι χώρες υποδοχής αναμένουν γενικά τεχνολογία και τεχνογνωσία, χρηματοδότηση που δεν είναι μέσω δανεισμού, δημιουργία θέσεων εργασίας και αύξηση των εξαγωγών που θα επιτρέψει την μείωση των εξωτερικών ελλειμμάτων. Ωστόσο η λογική των επενδυτών διαφοροποιείται: η εξαγορά μεριδίου σε μία υπάρχουσα επιχείρηση στοχεύει στο έλεγχο ενός ανταγωνιστή, στην χρησιμοποίηση φτηνού εργατικού δυναμικού, στις ευκαιρίες για προώθηση τεχνολογιών προηγούμενης γενεάς, και στην υποχρεωτική διεύρυνση των εισαγωγών των ίδιων των προϊόντων τους. Επιπλέον, ο στόχος τους δεν είναι γενικά να διαχυθούν οι τεχνολογικές και επιστημονικές γνώσεις, αλλά πολλές φορές να αποκλείσουν την χώρα υποδοχής από αυτές δημιουργώντας μόνιμες εξαρτήσεις. Κατά συνέπεια, απαιτείται η ύπαρξη της κατά περίπτωση αξιολόγησης, προκειμένου να αποτιμηθούν οι επιπτώσεις των ΞΑΕ στην χώρα υποδοχής.

Όσον αφορά τις βαλκανικές χώρες, παρ' όλο που υστερούν οικονομικά σε σχέση με τις χώρες της Κεντρικής Ευρώπης, διαθέτουν εντούτοις σημαντικές προοπτικές ανάπτυξης. Επίσης, υπάρχουν έντονα σημάδια οικονομικής ανάκαμψης-ανάπτυξης και πολιτικό-κοινωνικής σταθερότητας. Επομένως, παρουσιάζονται αρκετές επενδυτικές ευκαιρίες ιδίως για τις ελληνικές επιχειρήσεις με δεδομένη την έλλειψη επενδυτικού ενδιαφέροντος από τις δυτικές πολυεθνικές. Έτσι οι ελληνικές επιχειρήσεις πρέπει να στραφούν στις βαλκανικές χώρες αφού αναλύσουν με προσοχή τα οικονομικά και επιχειρησιακά δεδομένα των βαλκανικών χωρών και λάβουν υπόψη κυρίως τη γεωγραφική και πολιτισμική εγγύτητα και τη γνώση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος των Βαλκανίων.

Η επιτυχία της επενδυτικής πολιτικής απαιτεί την συντονισμένη δράση και συνεργασία όλων των (τυπικά και άτυπα) εμπλεκόμενων δρώντων στο εγχείρημα διαμόρφωσης θετικού επενδυτικού κλίματος. Η προσπάθεια είναι άμεσα συναρτώμενη από την αξιοπιστία των κρατικών ενεργειών, δηλαδή την ικανότητα του κράτους να πείσει τους ενδιαφερόμενους τρίτους ότι οι πράξεις και η στρατηγική του, διέπονται από μακροχρόνια σταθερότητα, χαρακτηρίζονται από εσωτερική συνοχή και δυναμική

προσαρμογή, και επιδιώκουν την επίτευξη μακροπρόθεσμων στόχων .Ο αλλοδαπός επενδυτής εστιάζει την προσοχή του στην επισήμανση της ειδοποιούς διαφοράς του επενδυτικού κλίματος της χώρας που θέλει να επενδύσει με τις ανάλογες συνθήκες υπαρκτών ή εν δυνάμει ανταγωνίστριων υποψήφιων χωρών.

Στην Βουλγαρία η προσπάθεια επενδυτικής αποκέντρωσης και ενδυνάμωσης δεν απέδωσε σημαντικά οφέλη ως σήμερα λόγω των αναγκαίων διαδικασιών που απαιτούνταν για την έγκριση των ειδικών κινήτρων που ευνοούσαν τις μεγάλου μεγέθους αλλοδαπές επιχειρήσεις που διέθεταν τις απαραίτητες γνώσεις .Είναι επίσης φανερή η απουσία επενδυτικών κινήτρων επανεγκατάστασης των ήδη λειτουργούντων αλλοδαπών επιχειρήσεων στην Βουλγαρία όπως και η σημαντική χρονική υστέρηση άρθρωσης τομεακών πολιτικών προσέλκυσης ξένων επενδύσεων μετά την κατάρρευση του καθεστώτος του υπαρκτού σοσιαλισμού. Ωστόσο οι ιδιωτικοποιήσεις μπορούν να συνεισφέρουν στην προσέλκυση αλλοδαπών κεφαλαίων αρκεί ο σχεδιασμός τους να είναι μακροπρόθεσμος και να υλοποιείται με συγκεκριμένα μέσα και τεχνικές που εγγυώνται την βέλτιστη δυνατή απόδοση.

Η Ρουμανία εξελίχθηκε , μέσα στα τελευταία χρόνια , σε ένα ιδιαίτερα ελκυστικό προορισμό για τους αλλοδαπούς επενδυτές λόγω, μεταξύ άλλων , του μεγέθους της αγοράς και της εξελισσόμενης οικονομίας της . Ο βαθμός ελκυστικότητας της αυξήθηκε ιδιαίτερα μέσα στα 2-3 χρόνια πριν την πλήρη ένταξη της στην ΕΕ ,όταν πλέον διεφάνη ότι σύντομα(από 01.01.2007) θα αποτελούσε μέρος της ευρωπαϊκής ενιαίας εσωτερικής αγοράς .

Σχετικά με την Αλβανία μπορούμε να πούμε ότι οι συνολικές αλβανικές εισροές ΞΑΕ σε ολόκληρη τη μεταβατική περίοδο (1989-2003) είναι λιγότερες από 1 δισεκατομμύριο USD. Αυτή η περιορισμένη απόδοση σε ΞΑΕ οφείλεται σε μια σειρά κρίσεων που πραγματοποιήθηκαν στην Αλβανία: πολιτικές αναταραχές, η προσπάθεια πραξικοπήματος το Σεπτέμβριο του 1998 και η κρίση του Κοσόβου το 1999. Κατά τη διάρκεια των ετών 1999-2003 η Αλβανία πέτυχε υψηλά επίπεδα εισροών ΞΑΕ έναντι των προηγούμενων ετών, κυρίως, λόγω των επιτυχών προγραμμάτων ιδιωτικοποίησης των δημόσιων επιχειρήσεων κυρίως στους τομείς των τηλεπικοινωνιών και των τραπεζικών εργασιών. Η πλειοψηφία των ξένων επενδυτών προήλθε κυρίως από την Ιταλία και την Ελλάδα .

Όσον αφορά την Ελλάδα αποτελεί κοινό τόπο ότι η χώρα μας δεν πρέπει να είναι ικανοποιημένη από τη συμμετοχή της στο διεθνή καταμερισμό των επενδύσεων με αποτέλεσμα να αδυνατεί να αξιοποιήσει τα πλεονεκτήματα της παρουσίας του ξένου κεφαλαίου. Έχει χαμηλή αποτελεσματικότητα ως προς την προσέλκυση τόσο σε σχέση με τις πιο ανεπτυγμένες χώρες της ΕΕ, όσο και σε σχέση με τις χώρες συνοχής. Το μικρό μέγεθος της αγοράς, η έλλειψη υποδομών, το θέμα της γεωγραφικής εγγύτητας σε σχέση με τις ανεπτυγμένες χώρες του Βορρά, το επίπεδο ανάπτυξης και η οικονομική κατάσταση των γειτονικών χωρών, η γραφειοκρατία κ.λ.π. αποτελούν τους βασικούς παράγοντες της χαμηλής προσέλευσης των ΞΑΕ στην Ελλάδα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνική

Αθανασόπουλος Κ.,(2005). *Οι Ελληνικές ιδιωτικές επενδύσεις σε χώρες των Βαλκανίων Αλβανία, Βοσνία-Ερζεγοβίνη, Βουλγαρία, Κροατία, Π.Γ.Δ.Μ., Σερβία- Μαυροβούνιο, Ρουμανία και το Ελληνικό σχέδιο οικονομικής ανασυγκρότησης των Βαλκανίων.* Συγγραφείς και Κέντρο Επιμόρφωσης , Μελετών Έρευνας και Ανάπτυξης, Αθήνα.

Ινστιτούτο εργασίας ΓΣΕΕ –ΑΔΕΔΥ(2005). *Η ελληνική οικονομία και η απασχόληση.* Ετήσια Έκθεση 2005.Αθήνα.

Κυρκιλής Δ., (2002).*Άμεσες Ξένες Επενδύσεις.* Εκδόσεις Κριτική, Αθήνα.

Κωστόπουλος Γ., (2001). *Οι Ελληνικές επενδύσεις στα Βαλκάνια: Περιφερειακές ανισότητες και Οικονομικές αλληλεπιδράσεις.* Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, Τμήμα Διεθνών και Ευρωπαϊκών Οικονομικών και Πολιτικών Σπουδών.

Λιαργκόβας Π., (2007). *Ξένες Άμεσες Επενδύσεις και Ανταγωνιστικότητα.* Εκδόσεις Παπαζήσης, Αθήνα.

Μπενάς Δ.,(1978). *Η εισβολή του ξένου κεφαλαίου στην Ελλάδα.* Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα.

Μπιτζένης Α.,(2003). *Η δυναμική των Βαλκανικών αγορών και η μετάβαση των χωρών της Ανατολικής Ευρώπης στην οικονομία της αγοράς.* Τόμος Α, Εκδόσεις Σταμούλη, Αθήνα.

Μπιτζένης Α.,(2003). *Η δυναμική των Βαλκανικών αγορών και η μετάβαση των χωρών της Ανατολικής Ευρώπης στην οικονομία της αγοράς.* Τόμος Β, Εκδόσεις Σταμούλη, Αθήνα.

Παλάσκας Θ., Πεχλιβάνος Λ., Στοφόρος Χ., (2004) *.Η Ελλάδα στη Διεθνή Αγορά Επενδύσεων*. Εκδόσεις IOBE , Αθήνα .

Παπάζογλου Χ.Ε., (2001).*Περιφερειακή Οικονομική Ενοποίηση και Εισροή Ξένων Άμεσων Επενδύσεων*. Οικονομικό Δελτίο 17, Τράπεζα της Ελλάδος.

Πασχάλης Ι.,(2007) *.Ετήσια Έκθεση για την Ρουμανία. Η πορεία της οικονομίας της και οι Ελληνο-Ρομανικές οικονομικές σχέσεις 2006-2007*. Γραφείο Οικονομικών και Εμπορικών Υποθέσεων, Βουκουρέστι .

Πασχάλης Ι.,(2010) *.Οι Ελληνικές Άμεσες Επενδύσεις στη Ρουμανία παρουσιάζουν αύξηση μέσα στο 2009*. Γραφείο Οικονομικών και Εμπορικών Υποθέσεων, Βουκουρέστι .

Πρεσβεία της Ελλάδος στη Σόφια, Γραφείο Οικονομικών και Εμπορικών Υποθέσεων (2010). *Ετήσια οικονομική έκθεση Βουλγαρίας 2009*.Σόφια.

Πρεσβεία της Ελλάδος στη Σόφια, Γραφείο Οικονομικών και Εμπορικών Υποθέσεων (2010). *Επιχειρηματικός οδηγός* .Σόφια.

Πρεσβεία της Ελλάδος στα Τίρανα , Γραφείο Οικονομικών και Εμπορικών Υποθέσεων , (2007).*Ετήσια έκθεση έτους 2007. Για την Αλβανική Οικονομία και τις Διμερείς Οικονομικές και Εμπορικές Σχέσεις Ελλάδος –Αλβανίας*. Τίρανα.

Πρεσβεία της Ελλάδος στα Τίρανα , Γραφείο Οικονομικών και Εμπορικών Υποθέσεων (2010) *.Αλβανία επιχειρηματικός οδηγός* .Τίρανα .

Σταμπόγλης Δ.,(2008) *.Ξένες επενδύσεις στην Ελλάδα*. Εκδόσεις Κέρκυρα ΕΠΕ – economia publishing ,Αθήνα .

Στυλόπουλος Ε.,(2008). *Γιατί οι ξένοι δεν επενδύουν -σχεδόν ποτέ- στην Ελλάδα*. Καθημερινή 15/8/2008.

Τράπεζα της Ελλάδος, (Διάφορα έτη) .*Εκθεση του Διοικητή* .Αθήνα.

Τσακίρη Τ.,(2007).*Ελληνικές επενδύσεις στα Βαλκάνια* .Το Βήμα 9/9/2007.

Χαζάκης Κ.,(2000) .*Εγχειρίδιο ξένων επενδύσεων στις Βαλκανικές χώρες ,οι περιπτώσεις της Βουλγαρίας και της Ρουμανίας* .Εκδόσεις Ζήτη, Θεσσαλονίκη.

Ξενόγλωσση

Cheng and Kwan,(2000). *What are the determinants of the location of foreign direct investment? The Chinese experience* . Journal of International Economics.

Dunning J,(1977).*Trade ,Location of Economic Activity and the Multinational Enterprise: A search for an Electric Approach*. in Ohlin B., Hesselborn P., Wiskman P., *The international Allocation of Economic Activity*, London ,McMillan ,p.p.395-418.

Dunning J.(1993).*Multinational Enterprises and the Global Economy*. Adison-Wesley.

Kokkinou A., Psycharis I.,(2004) .*Foreign Direct Investments, Regional Incentives and Regional Attractiveness in Greece*. Discussion Paper Series, 10(11): 283-316

Luka I.(2009).*Foreign Direct Investments in Romania and the impact of the EU integration on their trade*. Centre International De Formation Europeene, Institut Europeen des hautes internationales.

Mardas D., Varsakelis N., (1996). *Foreign Direct Investment in a small open Economy : The Case of Greece*. *Economia Internazionale* XLIX, No.3.

Markusen J.R., Venables A.J. (1998) .*Multinational Firms and the New Trade Theory*. Journal of international Economics, 46, p.p. 183-203.

National Bank of Romania (2009). *Foreign Direct Investment (FDI) in Romania as of 31 December 2008*.

United Nations Conference on Trade and Development . (2010). *World investment report 2010* . United Nations, New York and Geneva

Williamson O. (1985). *Market and Hierarchies : Analysis and Antitrust Implications*. N.Y. Free Press.

World Bank (2010) .*Doing business 2011*.United States , A copublication of The World Bank and the International Finance Corporation.

Ιστοσελίδες

www.investingreece.gov.gr

www.bng.bg

www.rnb.ro

www.albinvest.gov.al

www.agora.mfa.gr

www.elke.gr

www.investbulgaria.com

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Rankings on the ease of doing business

DB2011 RANK	DB2010 RANK	ECONOMY	DB2011 REFORMS	DB2011 RANK	DB2010 RANK	ECONOMY	DB2011 REFORMS	DB2011 RANK	DB2010 RANK	ECONOMY	DB2011 REFORMS
1	1	Singapore	0	62	61	Fiji	1	123	116	Russian Federation	2
2	2	Hong Kong SAR, China	2	63	82	Czech Republic	2	124	122	Uruguay	1
3	3	New Zealand	1	64	56	Antigua and Barbuda	0	125	121	Costa Rica	0
4	4	United Kingdom	2	65	60	Turkey	0	126	130	Mozambique	1
5	5	United States	0	66	65	Montenegro	3	127	124	Brazil	1
6	6	Denmark	2	67	77	Ghana	2	128	125	Tanzania	0
7	9	Canada	2	68	64	Belarus	4	129	131	Iran, Islamic Rep.	3
8	7	Norway	0	69	68	Namibia	0	130	127	Ecuador	1
9	8	Ireland	0	70	73	Poland	1	131	128	Honduras	0
10	10	Australia	0	71	66	Tonga	1	132	142	Cape Verde	3
11	12	Saudi Arabia	4	72	62	Panama	2	133	132	Malawi	2
12	13	Georgia	4	73	63	Mongolia	0	134	135	India	2
13	11	Finland	0	74	69	Kuwait	0	135	133	West Bank and Gaza	1
14	18	Sweden	3	75	72	St. Vincent and the Grenadines	0	136	136	Algeria	0
15	14	Iceland	0	76	84	Zambia	3	137	134	Nigeria	0
16	15	Korea, Rep.	1	77	71	Bahamas, The	0	138	137	Lesotho	0
17	17	Estonia	3	78	88	Vietnam	3	139	149	Tajikistan	3
18	19	Japan	1	79	78	China	1	140	138	Madagascar	2
19	16	Thailand	1	80	76	Italy	1	141	139	Micronesia, Fed. Sts.	0
20	20	Mauritius	1	81	79	Jamaica	1	142	140	Bhutan	1
21	23	Malaysia	3	82	81	Albania	1	143	143	Sierra Leone	3
22	21	Germany	1	83	75	Pakistan	1	144	144	Syrian Arab Republic	3
23	26	Lithuania	5	84	89	Croatia	2	145	147	Ukraine	3
24	27	Latvia	2	85	96	Maldives	1	146	141	Gambia, The	0
25	22	Belgium	1	86	80	El Salvador	0	147	145	Cambodia	1
26	28	France	0	87	83	St. Kitts and Nevis	0	148	146	Philippines	2
27	24	Switzerland	0	88	85	Dominica	0	149	148	Bolivia	0
28	25	Bahrain	1	89	90	Serbia	1	150	150	Uzbekistan	0
29	30	Israel	1	90	87	Moldova	1	151	154	Burkina Faso	4
30	29	Netherlands	1	91	86	Dominican Republic	0	152	151	Senegal	0
31	33	Portugal	2	92	98	Grenada	3	153	155	Mali	3
32	31	Austria	1	93	91	Kiribati	0	154	153	Sudan	0
33	34	Taiwan, China	2	94	99	Egypt, Arab Rep.	2	155	152	Liberia	0
34	32	South Africa	0	95	92	Seychelles	1	156	158	Gabon	0
35	41	Mexico	2	96	106	Solomon Islands	1	157	156	Zimbabwe	3
36	46	Peru	4	97	95	Trinidad and Tobago	0	158	157	Djibouti	0
37	35	Cyprus	0	98	94	Kenya	2	159	159	Comoros	0
38	36	Macedonia, FYR	2	99	93	Belize	0	160	162	Togo	0
39	38	Colombia	1	100	101	Guyana	3	161	160	Suriname	0
40	37	United Arab Emirates	2	101	100	Guatemala	0	162	163	Haiti	1
41	40	Slovak Republic	0	102	102	Sri Lanka	0	163	164	Angola	1
42	43	Slovenia	3	103	108	Papua New Guinea	1	164	161	Equatorial Guinea	0
43	53	Chile	2	104	103	Ethiopia	1	165	167	Mauritania	0
44	47	Kyrgyz Republic	1	105	104	Yemen, Rep.	0	166	166	Iraq	0
45	42	Luxembourg	1	106	105	Paraguay	1	167	165	Afghanistan	0
46	52	Hungary	4	107	111	Bangladesh	2	168	173	Cameroon	1
47	49	Puerto Rico	0	108	123	Marshall Islands	1	169	168	Côte d'Ivoire	1
48	44	Armenia	1	109	97	Greece	0	170	172	Benin	1
49	48	Spain	3	110	110	Bosnia and Herzegovina	2	171	169	Lao PDR	1
50	39	Qatar	0	111	107	Jordan	2	172	170	Venezuela, RB	1
51	51	Bulgaria	2	112	117	Brunei Darussalam	3	173	171	Niger	1
52	50	Botswana	0	113	109	Lebanon	1	174	174	Timor-Leste	1
53	45	St. Lucia	0	114	114	Morocco	1	175	179	Congo, Dem. Rep.	3
54	55	Azerbaijan	2	115	113	Argentina	0	176	175	Guinea-Bissau	1
55	58	Tunisia	2	116	112	Nepal	0	177	177	Congo, Rep.	1
56	54	Romania	2	117	119	Nicaragua	1	178	176	São Tomé and Príncipe	1
57	57	Oman	0	118	126	Swaziland	2	179	178	Guinea	0
58	70	Rwanda	3	119	118	Kosovo	0	180	180	Eritrea	0
59	74	Kazakhstan	4	120	120	Palau	0	181	181	Burundi	1
60	59	Vanuatu	0	121	115	Indonesia	3	182	182	Central African Republic	0
61	67	Samoa	1	122	129	Uganda	2	183	183	Chad	0

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ

Αρ. Φύλλου 8

1 Φεβρουαρίου 2011

ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 3908

Ενίσχυση Ιδιωτικών Επενδύσεων για την Οικονομική Ανάπτυξη, την Επιχειρηματικότητα και την Περιφερειακή Συνοχή.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Εκδίδομε τον ακόλουθο νόμο που ψήφισε η Βουλή:

Άρθρο 1 Σκοπός - Πλαίσιο Εφαρμογής

1. Σκοπός του παρόντος νόμου είναι η προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης της χώρας με τη διαμόρφωση καθεστώτων ενίσχυσης των επενδύσεων, με τα οποία βελτιώνεται η επιχειρηματικότητα, η τεχνολογική ανάπτυξη, η ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων και η περιφερειακή συνοχή και προωθούνται η πράσινη οικονομία, η αποτελεσματική λειτουργία των διαθέσιμων υποδομών και η αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού της χώρας.

2. Οι ενισχύσεις του παρόντος νόμου παρέχονται σε συμφωνία με τον Κανονισμό (ΕΚ) αριθμ. 800/2008 της Επιτροπής της 6ης Αυγούστου 2008 (ΕΕ L 214 της 9.8.2008, σελ. 3), όπως εκάστοτε ισχύει, για την κήρυξη ορισμένων κατηγοριών ενισχύσεων ως συμβατών με την κοινή αγορά κατ' εφαρμογή των άρθρων 87 και 88 της Συνθήκης (Γενικός Κανονισμός Απαλλαγής κατά κατηγορία) και ειδικότερα ως ενισχύσεις Περιφερειακού Χαρακτήρα κατ' εφαρμογή του άρθρου 13 του ως άνω Κανονισμού.

3. Στον παρόντα νόμο δύνανται επίσης να υπάγονται και επενδυτικά σχέδια για ενισχύσεις άλλων κατηγοριών του Γενικού Κανονισμού Απαλλαγής και για ενισχύσεις με βάση άλλες νομοθετικές πράξεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης, κατόπιν εξειδίκευσης των όρων και προϋποθέσεων με αποφάσεις του Υπουργού Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας ή και των συναρμόδιων Υπουργών. Οι ενισχύσεις αυτές κοινοποιούνται προς έγκριση ή γνωστοποιούνται στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, όπως κατά περίπτωση απαιτείται από τη νομοθεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

4. Ο Υπουργός Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας κοινοποιεί στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή προς έγκριση, επανεξέταση ή τροποποίηση το Χάρτη Περιφερειακών Ενισχύσεων. Με απόφαση του ίδιου Υπουργού

εξειδικεύονται ως εθνικό καθεστώς ο παραπάνω εγκεκριμένος Χάρτης, καθώς και οι κατευθυντήριες Γραμμές και οι Κανονισμοί σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις Περιφερειακού Χαρακτήρα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Άρθρο 2 Υπαγόμενα Επενδυτικά Σχέδια

1. Στο καθεστώς ενισχύσεων του παρόντος νόμου υπάγονται επενδυτικά σχέδια σε όλους τους τομείς της Οικονομίας, με την επιφύλαξη των επόμενων παραγράφων.

2. Δεν υπάγονται στο καθεστώς ενισχύσεων του παρόντος νόμου, όσον αφορά τις περιφερειακές ενισχύσεις, οι παρακάτω τομείς που εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής του Γενικού Κανονισμού Απαλλαγής κατά κατηγορία, ήτοι:

α. Ο τομέας του χάλυβα, όπως ορίζεται στο άρθρο 2 παράγραφος 29 του Γενικού Κανονισμού Απαλλαγής κατά κατηγορία.

β. Ο τομέας των συνθετικών ινών, όπως ορίζεται στο άρθρο 2 παράγραφος 30 του Γενικού Κανονισμού Απαλλαγής κατά κατηγορία.

γ. Ο τομέας του άνθρακα, όπως ο άνθρωπος ορίζεται στον Κανονισμό (ΕΚ) αριθμ. 1407/2002 της 23ης Ιουλίου 2002 σχετικά με κρατικές ενισχύσεις προς τη βιομηχανία άνθρακα.

δ. Ο τομέας της ναυπηγίας, όπως ορίζεται στο πλαίσιο για τις κρατικές ενισχύσεις στη ναυπηγική βιομηχανία (2003/C317/06).

3. Επίσης, δεν υπάγονται στο καθεστώς ενισχύσεων του παρόντος νόμου:

α. Επενδυτικά σχέδια δημόσιων επιχειρήσεων και οργανισμών, καθώς και των θυγατρικών εταιρειών τους, στο μετοχικό κεφάλαιο των οποίων συμμετέχουν οι δημόσιοι αυτοί φορείς με ποσοστό μεγαλύτερο του 49%. Επίσης, επενδυτικά σχέδια εταιρειών, στις οποίες συμμετέχει το Δημόσιο ή νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου (Ν.Π.Δ.Δ.) ή οργανισμός τοπικής αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.) α' και β' βαθμού με ποσοστό μεγαλύτερο του 49% του μετοχικού τους κεφαλαίου, ή λαμβάνουν τακτική ή έκτακτη επιχορήγηση από τους φορείς αυτούς που υπερβαίνει το 50% των ετήσιων εσόδων τους.

β. Επιχειρήσεις που λειτουργούν με τη μορφή της κοινωνίας, της εταιρίας του αστικού δικαίου ή της κοινοπραξίας, με την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 13 παράγραφος 1 περίπτωση δ' του παρόντος νόμου.

γ. Προβληματικές επιχειρήσεις, όπως ορίζονται στις εκάστοτε ισχύουσες Κοινοτικές Κατευθυντήριες Γραμμές για τις μεγάλες επιχειρήσεις (2004/C 244 της 1ης Οκτωβρίου 2004, σ. 2) και από το Γενικό Κανονισμό Απαλλαγής κατά κατηγορία (ΕΚ) αριθμ. 800/2008 της Επιτροπής της 6ης Αυγούστου 2008 (L 214 της 9.8.2008, σ. 3) για τις Μικρές και Μεσαίες επιχειρήσεις.

δ. Επενδυτικά σχέδια που πραγματοποιούνται με πρωτοβουλία και για λογαριασμό του Δημοσίου από ιδιώτη, βάσει σχετικής σύμβασης εκτέλεσης έργου, παραχώρησης ή παροχής υπηρεσιών.

ε. Επενδυτικά σχέδια φορέων, για τους οποίους εκκρεμεί εντολή ανάκτησης ενισχύσεων κατόπιν προηγούμενης απόφασης της Επιτροπής, με την οποία οι ενισχύσεις κηρύσσονται παράνομες και ασυμβίβαστες με την Κοινή Αγορά.

στ. Οι ακόλουθοι τομείς και κλάδοι οικονομικής δραστηριότητας, όπως αυτοί προσδιορίζονται βάσει της «Εθνικής Ονοματολογίας Οικονομικών Δραστηριοτήτων - Κωδικοί Αριθμοί Δραστηριότητας 2008», όπως τροποποιήθηκε με την ΠΟΛ 1086/2009, ήτοι:

- 35.11.10.09 - Παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από φωτοβολταϊκά συστήματα.
- 41 - Κατασκευές κτηρίων.
- 42 - Έργα πολιτικού μηχανικού. Εξαιρούνται η κατασκευή παράκτιων και λιμενικών έργων και οι κατασκευαστικές εργασίες για παράκτιες και λιμενικές κατασκευές.
- 43 - Εξειδικευμένες κατασκευαστικές δραστηριότητες.
- 45 - Χονδρικό και λιανικό εμπόριο, επισκευή μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσικλετών.
- 46 - Χονδρικό εμπόριο, εκτός από το εμπόριο μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσικλετών.
- 47 - Λιανικό εμπόριο, εκτός από το εμπόριο μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσικλετών.
- 56 - Δραστηριότητες υπηρεσιών εστίασης.
- 60 - Δραστηριότητες προγραμματισμού και ραδιοηλεκτρονικών εκπομπών.
- 64 - Δραστηριότητες χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών.
- 65 - Ασφαλιστικά, αντασφαλιστικά και συνταξιοδοτικά ταμεία, εκτός από την υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση.
- 66 - Δραστηριότητες συναφείς προς τις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες και τις ασφαλιστικές δραστηριότητες.
- 68 - Διαχείριση ακίνητης περιουσίας.
- 69 - Νομικές και λογιστικές δραστηριότητες.
- 70 - Δραστηριότητες κεντρικών γραφείων - δραστηριότητες παροχής συμβουλών διαχείρισης.
- 71 - Αρχιτεκτονικές δραστηριότητες και δραστηριότητες μηχανικών - τεχνικές δοκιμές και αναλύσεις.
- 73 - Διαφήμιση και έρευνα αγοράς.
- 75 - Κτηνιατρικές δραστηριότητες.
- 77 - Δραστηριότητες ενοικίασης και εκμίσθωσης.
- 78 - Δραστηριότητες απασχόλησης.
- 79 - Δραστηριότητες ταξιδιωτικών πρακτορείων, γραφείων οργανωμένων ταξιδιών και υπηρεσιών κρατήσεων και συναφείς δραστηριότητες.
- 80 - Δραστηριότητες παροχής προστασίας και έρευνας.

- 81 - Δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών σε κτήρια και εξωτερικούς χώρους.

- 84 - Δημόσια διοίκηση και άμυνα - υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση.

- 85 - Εκπαίδευση.

- 86 - Δραστηριότητες ανθρώπινης υγείας.

- 88 - Δραστηριότητες κοινωνικής μέριμνας χωρίς παροχή καταλύματος.

- 90 - Δημιουργικές δραστηριότητες, τέχνες και διασκέδαση.

- 92 - Τυχρά παιχνίδια και στοιχήματα.

- 93 - Αθλητικές δραστηριότητες και δραστηριότητες διασκέδασης και ψυχαγωγίας.

- 94 - Δραστηριότητες οργανώσεων.

- 96 - Άλλες δραστηριότητες παροχής προσωπικών υπηρεσιών.

- 97 - Δραστηριότητες νοικοκυριών ως εργοδοτών οικιακού προσωπικού.

- 98 - Δραστηριότητες ιδιωτικών νοικοκυριών, που αφορούν την παραγωγή μη διακριτών αγαθών - και υπηρεσιών - για ίδια χρήση.

- 99 - Δραστηριότητες εξωχώριων οργανισμών και φορέων.

ζ. Οι επενδύσεις που αφορούν:

ζα. Την ίδρυση, την επέκταση και τον εκσυγχρονισμό ξενοδοχειακών μονάδων. Εξαιρούνται οι επενδύσεις που αφορούν την ίδρυση, την επέκταση ή τον εκσυγχρονισμό ολοκληρωμένης μορφής ξενοδοχειακών μονάδων που ανήκουν ή αναβαθμίζονται σε κατηγορία τουλάχιστον τριών αστέρων, καθώς και οι επενδύσεις τουρισμού υγείας. Εξαιρούνται επίσης οι επενδύσεις μετατροπής παραδοσιακών ή διατηρητέων κτισμάτων σε ξενοδοχειακές μονάδες τουλάχιστον τριών (3*) αστέρων, καθώς και οι επενδύσεις εκσυγχρονισμού ξενοδοχειακών μονάδων που λειτουργούν σε παραδοσιακά ή διατηρητέα κτίρια και ανήκουν ή αναβαθμίζονται σε κατηγορία τουλάχιστον τριών (3*) αστέρων.

ζβ. Τον εκσυγχρονισμό ολοκληρωμένης μορφής ξενοδοχειακών μονάδων πριν παρέλθει εξαετία από την έναρξη λειτουργίας της μονάδας ή από την ημερομηνία έκδοσης της απόφασης ολοκλήρωσης επένδυσης εκσυγχρονισμού της μονάδας.

Στην εξαετία από την έναρξη λειτουργίας της μονάδας της παρούσας περίπτωσης περιλαμβάνεται και το διάστημα κατά το οποίο η μονάδα λειτουργούσε ως επιχείρηση εκμετάλλευσης ενοικιαζόμενων δωματίων ή διαμερισμάτων, προκειμένου για ξενοδοχειακές μονάδες που προέκυψαν από υποχρεωτική μετατροπή μονάδας ενοικιαζόμενων δωματίων ή διαμερισμάτων.

ζγ. Την ανέγερση, την επέκταση και τον εκσυγχρονισμό αυτοεξυπηρετούμενων καταλυμάτων, ενοικιαζόμενων δωματίων και ενοικιαζόμενων επιπλωμένων διαμερισμάτων, ανεξάρτητα από την τάξη.

4. Με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας, μπορούν να υπάγονται στο καθεστώς ενισχύσεων ή να εξαιρούνται από αυτό ή να τίθενται περιορισμοί και σε άλλους τομείς και κλάδους οικονομικής δραστηριότητας, λαμβανομένης υπόψη της νομοθεσίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

5. Στον τομέα της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας, όπως ορίζεται στις Κατευθυντήριες Γραμμές για την εξέταση κρατικών ενισχύσεων (2008/C84/06 της 3ης Απριλίου 2008) και στον τομέα της γεωργίας, όπως

ορίζεται στις Κοινοτικές Κατευθυντήριες Γραμμές για τις κρατικές ενισχύσεις στον τομέα της γεωργίας και δασοκομίας (2006/C19/01 της 27ης Δεκεμβρίου 2006), μπορούν να υπαχθούν είδη επενδυτικών σχεδίων με κοινή απόφαση του Υπουργού Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας και του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων.

Με την ίδια απόφαση καθορίζονται οι προδιαγραφές, οι πρόσθετοι όροι, η νομική μορφή των ενισχυόμενων επιχειρήσεων, οι περιορισμοί και προϋποθέσεις, καθώς και κάθε αναγκαία λεπτομέρεια για την παροχή των ενισχύσεων σε επενδυτικά σχέδια των τομέων αυτών, σύμφωνα με τη σχετική νομοθεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

6. Με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού, μπορούν να θεσπίζονται ειδικές ρυθμίσεις για την ενίσχυση επενδυτικών σχεδίων τομέων ή κλάδων της Οικονομίας, για τους οποίους έχουν τεθεί ή θα τεθούν με νομοθετικές πράξεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ε.Ε.), ειδικοί κανόνες κρατικών ενισχύσεων.

Με την ανωτέρω απόφαση καθορίζονται προδιαγραφές, πρόσθετοι όροι, περιορισμοί, προϋποθέσεις και κάθε σχετικό θέμα για την εφαρμογή των ενισχύσεων σε επενδυτικά σχέδια της περίπτωσης αυτής, σύμφωνα με τη νομοθεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τις κρατικές ενισχύσεις στους τομείς αυτούς.

Άρθρο 3 Ενισχυόμενες δαπάνες

1. Τα επενδυτικά σχέδια που εντάσσονται στις διατάξεις του παρόντος σε εφαρμογή του Γενικού Κανονισμού Απαλλαγής κατά κατηγορία, ενισχύονται για τις ακόλουθες δαπάνες:

α. Για υλικά περιουσιακά στοιχεία, όπως:

αα. Η κατασκευή, η επέκταση, ο εκσυγχρονισμός κτηριακών, ειδικών και βοηθητικών εγκαταστάσεων, καθώς και οι δαπάνες διαμόρφωσης περιβάλλοντος χώρου. Οι δαπάνες αυτές δεν μπορεί να υπερβαίνουν το 40% του συνόλου των επιλέξιμων δαπανών του επενδυτικού σχεδίου.

αβ. Η αγορά πάγιων στοιχείων ενεργητικού που συνδέονται άμεσα με μία παραγωγική μονάδα, εφόσον συντρέχουν σωρευτικά οι εξής προϋποθέσεις:

- η μονάδα αυτή έχει παύσει τη λειτουργία της,
- αποκτάται από ανεξάρτητο επενδυτή,
- η σχετική συναλλαγή πραγματοποιείται υπό τους συνήθεις όρους της αγοράς,

- αφαιρούνται ενισχύσεις που έχουν ήδη χορηγηθεί πριν την αγορά.

αγ. Η αγορά και εγκατάσταση καινούργιων σύγχρονων μηχανημάτων και λοιπού εξοπλισμού.

αδ. Τα μισθώματα της χρηματοδοτικής μίσθωσης καινούργιων σύγχρονων μηχανημάτων και λοιπού εξοπλισμού του οποίου αποκτάται η χρήση, εφόσον η χρηματοδοτική μίσθωση περιλαμβάνει την υποχρέωση αγοράς αυτών κατά τη λήξη της μίσθωσης.

β. Για άυλα περιουσιακά στοιχεία, όπως δαπάνες συστημάτων διασφάλισης και ελέγχου ποιότητας, πιστοποίησης, προμήθειας και εγκατάστασης λογισμικού και συστημάτων οργάνωσης της επιχείρησης, δαπάνες για τη μεταφορά τεχνολογίας μέσω της αγοράς δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας, αδειών εκμετάλλευσης,

ευρεσιτεχνιών, τεχνογνωσίας και μη κατοχυρωμένων τεχνικών γνώσεων κ.ά.

Τα άυλα πάγια στοιχεία πρέπει να αποτελούν αποσβεστέα στοιχεία του ενεργητικού που θα χρησιμοποιούνται αποκλειστικά και μόνο στην ενισχυόμενη επένδυση και θα αποκτώνται από τρίτους με τους όρους που ισχύουν στην αγορά. Επίσης θα πρέπει να εντάσσονται στα περιουσιακά στοιχεία της επιχείρησης και να παραμένουν στις εγκαταστάσεις της επιχείρησης που λαμβάνει την περιφερειακή ενίσχυση για περίοδο τουλάχιστον πέντε (5) ετών.

Το κόστος των ενισχυόμενων άυλων περιουσιακών στοιχείων δεν μπορεί να υπερβαίνει το πενήντα τοις εκατό (50%) του συνόλου των επιλέξιμων δαπανών του επενδυτικού σχεδίου.

γ. Για έργα και προγράμματα Έρευνας, Ανάπτυξης και Καινοτομίας που σχετίζονται με τη δραστηριότητα και τα προϊόντα της επιχείρησης και τα οποία εκτελούνται από την επιχείρηση είτε μόνη της είτε σε συνεργασία με ερευνητικά ιδρύματα και φορείς και με Ανώτατα και Ανώτερα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα της Ελλάδας και της Ε.Ε.

2. Με την επιφύλαξη του άρθρου 13 παράγραφος 2, δεν ενισχύονται οι δαπάνες που αφορούν:

α. Τα λειτουργικά έξοδα της επιχείρησης.

β. Την αγορά επιβατικών αυτοκινήτων μέχρι έξι (6) θέσεων.

γ. Τα μέσα μεταφορών και ο εξοπλισμός μεταφορών για επενδυτικά σχέδια στον τομέα των μεταφορών.

δ. Την αγορά επίπλων και σκευών γραφείου.

ε. Τις εξαγόμενες ποσότητες και τη συγκρότηση ή τη λειτουργία δικτύου διανομής σύμφωνα με την παράγραφο 2α του άρθρου 1 του Γενικού Κανονισμού Απαλλαγής κατά κατηγορία.

στ. Την αγορά οικοπέδων, γηπέδων και αγροτεμαχίων. Σε περίπτωση αγοράς κτηριακών εγκαταστάσεων δεν μπορεί να ενισχυθεί το τμήμα της δαπάνης που αφορά την αξία του οικοπέδου επί του οποίου αυτές έχουν ανεγερθεί.

ζ. Την εισφορά στο εταιρικό κεφάλαιο της αξίας μηχανημάτων και λοιπών παγίων στοιχείων.

η. Την ανέγερση ή επέκταση κτηριακών εγκαταστάσεων επί γηπέδου που δεν ανήκει κατά κυριότητα στον φορέα της επένδυσης, εκτός εάν τούτο έχει παραχωρηθεί από το Δημόσιο ή φορέα του ευρύτερου δημόσιου τομέα ή έχει μισθωθεί για το σκοπό αυτόν, για χρονικό διάστημα τουλάχιστον δεκαπέντε (15) ετών. Η δεκαπενταετής διάρκεια της μίσθωσης υπολογίζεται από την ημερομηνία έκδοσης της απόφασης υπαγωγής της επένδυσης.

Οι μισθώσεις που προβλέπονται στη διάταξη αυτή καταρτίζονται και με ιδιωτικό έγγραφο. Το γνήσιο της υπογραφής του εγγράφου βεβαιώνεται από τη δημόσια οικονομική υπηρεσία στην οποία και κατατίθεται. Μετά την κατάθεσή του, το έγγραφο με το οποίο καταρτίζεται η μίσθωση μεταγράφεται στο γραφείο μεταγραφών της περιφέρειας του ακινήτου. Από τη μεταγραφή η μίσθωση έχει την ισχύ που ορίζεται στο άρθρο 618 του Αστικού Κώδικα.

θ. Μελέτες και αμοιβές συμβούλων. Κατ' εξαίρεση, οι δαπάνες αυτές ενισχύονται για επενδυτικά σχέδια νέων Μικρών και Μεσίων επιχειρήσεων μέχρι ποσοστού 5% του κόστους του επενδυτικού σχεδίου και έως του ποσού των πενήντα χιλιάδων (50.000,00) ευρώ.

3. Νέες, για την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος νόμου, θεωρούνται οι επιχειρήσεις όταν, κατά το χρόνο υποβολής της αίτησης υπαγωγής, δεν έχουν ολοκληρωθεί οι διαδικασίες ίδρυσής τους, καθώς και αυτές που έχουν ιδρυθεί εντός των προηγούμενων είκοσι τεσσάρων (24) μηνών από το χρόνο υποβολής της αίτησης.

4. Με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας ορίζονται οι προϋποθέσεις ενίσχυσης των δαπανών των περιπτώσεων β' και γ' της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου, λαμβανομένης υπόψη της νομοθεσίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Με όμοια απόφαση μπορούν επίσης να εξειδικεύονται ενισχυόμενες δαπάνες ανά είδος επένδυσης και να ορίζονται προϋποθέσεις ή περιορισμοί ενισχυόμενων δαπανών, καθώς και όρια συνολικού κόστους επένδυσης ανά είδος επενδυτικού σχεδίου.

Άρθρο 4 Είδη ενισχύσεων

1. Στα επενδυτικά σχέδια που υπάγονται στις διατάξεις του παρόντος νόμου παρέχονται τα ακόλουθα είδη ενισχύσεων:

α. Φορολογική απαλλαγή που συνίσταται στην απαλλαγή από την καταβολή φόρου εισοδήματος επί των πραγματοποιούμενων προ φόρων κερδών, τα οποία προκύπτουν με βάση τη φορολογική νομοθεσία, από το σύνολο των δραστηριοτήτων της επιχείρησης. Το ποσό της φορολογικής απαλλαγής υπολογίζεται ως ποσοστό επί της αξίας των ενισχυόμενων δαπανών του επενδυτικού σχεδίου ή και της αξίας του καινούριου μηχανολογικού και λοιπού εξοπλισμού που αποκτάται με χρηματοδοτική μίσθωση και συνιστά ισόποσο αφορολόγητο αποθεματικό.

β. Επιχορήγηση που συνίσταται στη δωρεάν παροχή από το Δημόσιο χρηματικού ποσού για την κάλυψη τμήματος των ενισχυόμενων δαπανών του επενδυτικού σχεδίου και προσδιορίζεται ως ποσοστό αυτών.

γ. Επιδότηση χρηματοδοτικής μίσθωσης που συνίσταται στην κάλυψη από το Δημόσιο τμήματος των καταβαλλόμενων δόσεων χρηματοδοτικής μίσθωσης που συνάπτεται για την απόκτηση καινούριου μηχανολογικού και λοιπού εξοπλισμού και προσδιορίζεται ως ποσοστό επί της αξίας απόκτησης αυτών που εμπεριέχεται στις καταβαλλόμενες δόσεις. Η επιδότηση της χρηματοδοτικής μίσθωσης δεν μπορεί να υπερβαίνει τα επτά (7) έτη.

2. Οι ενισχύσεις των περιπτώσεων της προηγούμενης παραγράφου συνυπολογίζονται για τον καθορισμό του συνολικού ποσοστού ενίσχυσης που χορηγείται στο επενδυτικό σχέδιο.

3. Όλες οι ανωτέρω μορφές ενισχύσεων μπορούν να παρέχονται μεμονωμένα ή συνδυαστικά, μέχρι του ανώτατου ποσοστού του Πίνακα του άρθρου 5 παράγραφος 5 του παρόντος.

4. Τα επενδυτικά σχέδια που υπάγονται στις διατάξεις του παρόντος νόμου για το ποσό που προβλέπεται να καλυφθεί με τραπεζικό δανεισμό, δύνανται να χρηματοδοτούνται με δάνεια χαμηλού κόστους, από τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα που συνεργάζονται με το Ταμείο Εγγυοδοσίας Μικρών και πολύ Μικρών Επιχειρήσεων (ΤΕΜΠΜΕ Α.Ε.).

Στην περίπτωση αυτή το όφελος από την ανωτέρω χρηματοδότηση συνυπολογίζεται στο συνολικό ποσοστό ενίσχυσης, το οποίο δεν μπορεί να υπερβαίνει τα όρια του Χάρτη Περιφερειακών Ενισχύσεων.

Άρθρο 5 Ποσοστά ενισχύσεων

1. Για τον καθορισμό του ποσοστού των περιφερειακών ενισχύσεων:

α. Η Επικράτεια χωρίζεται σε τρεις ζώνες κινήτρων (Α', Β', Γ') με κριτήριο το επίπεδο ανάπτυξης, σε σύγκριση με το μέσο όρο της χώρας, ήτοι:

Στην Α' ζώνη κινήτρων, στην οποία ανήκουν οι Νομοί της Αττικής και της Βοιωτίας.

Στη Β' ζώνη κινήτρων, στην οποία ανήκουν οι νομοί με κατά κεφαλήν ΑΕΠ μεγαλύτερο από το 75% του μέσου όρου της χώρας.

Στη Γ' ζώνη κινήτρων, στην οποία ανήκουν οι νομοί με κατά κεφαλήν ΑΕΠ μικρότερο από το 75% του μέσου όρου της χώρας, η Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης, τα νησιά των Περιφερειών Νοτίου και Βορείου Αιγαίου και Ιονίων Νήσων, τα νησιά που ανήκουν διοικητικά σε νομούς της ηπειρωτικής Ελλάδας, καθώς και οι παραμεθόριοι νομοί της χώρας.

β. Οι επιχειρήσεις διακρίνονται σε Μεγάλες, Μεσαίες, Μικρές και Πολύ Μικρές, σύμφωνα με τη σχετική κατάσταση της Ε.Ε. [(Κανονισμός (ΕΚ) αριθμ. 800/2008 της Επιτροπής της 6ης Αυγούστου 2008, Παράρτημα Ι (ΕΕ L 214 της 9.8.2008, σ. 38)].

2. Το ποσοστό ενίσχυσης κάθε επενδυτικού σχεδίου εξαρτάται από το μέγεθος του φορέα της επένδυσης και από το νομό στον οποίο υλοποιείται και σε κάθε περίπτωση δεν μπορεί να υπερβαίνει το 50% του ενισχυόμενου κόστους του επενδυτικού σχεδίου. Ο καθορισμός των ποσοστών ενίσχυσης γίνεται, για την πρώτη εφαρμογή του παρόντος, με βάση το κατά το έτος 2007 κατά κεφαλήν ακαθάριστο εγχώριο προϊόν (ΑΕΠ) κάθε νομού, σε σχέση με τον κατά το ίδιο έτος μέσο όρο του κατά κεφαλήν ΑΕΠ της χώρας.

3. Ειδικότερα τα ποσοστά ενίσχυσης, κατά ζώνη κινήτρων, ανέρχονται:

α. Στην Α' ζώνη, σε 15% για Μεγάλες επιχειρήσεις, 20% για Μεσαίες επιχειρήσεις και 25% για Μικρές και Πολύ Μικρές επιχειρήσεις.

β. Στη Β' ζώνη, σε 30% για Μεγάλες επιχειρήσεις, 35% για Μεσαίες επιχειρήσεις και 40% για Μικρές και Πολύ Μικρές επιχειρήσεις.

γ. Στη Γ' ζώνη, σε 40% για Μεγάλες επιχειρήσεις, 45% για Μεσαίες επιχειρήσεις και 50% για Μικρές και Πολύ Μικρές επιχειρήσεις.

4. Σε κάθε περίπτωση, τηρούνται τα όρια του εγκεκριμένου από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή Χάρτη Περιφερειακών Ενισχύσεων 2007-2013 (2006/C 286/04, 23.11.2006). Τα ανωτέρω ποσοστά εντός των Ζωνών Α', Β' και Γ' υπόκεινται στους περιορισμούς του Χάρτη Περιφερειακών Ενισχύσεων και εάν κάποιοι νομοί δικαιούνται με βάση τις τρεις Ζώνες ενισχύσεων σε κάποια κατηγορία (Μεγάλες, Μεσαίες, Μικρές επιχειρήσεις) ποσοστό υψηλότερο από αυτό που επιτρέπει ο Χάρτης Περιφερειακών Ενισχύσεων, όπως ισχύει, τότε η ενίσχυση περιορίζεται στα όρια του Χάρτη.

5. Με βάση τα προαναφερόμενα κριτήρια τα ποσοστά ενισχύσεων ανά νομό και μέγεθος επιχείρησης είναι τα εξής:

Περιφέρειες	Νομοί	ΑΕΠ 2007 (Μέσος Όρος Χώρας = 100)	Ζώνες	Όρια Εγκεκριμένου ΧΠΕ	Ποσοστά ενίσχυσης		
					Μεγάλες επιχει- ρήσεις	Μεσαίες επιχει- ρήσεις	Μικρές και Πολύ Μικρές επιχει- ρήσεις
Νότιο Αιγαίο	Κυκλάδων	114,66	Γ	15%	15%	25%	35%
	Δωδεκανήσου	102,69	Γ	15%	15%	25%	35%
Στερεά Ελλάδα	Φθιώτιδος	84,05	Β	15%	15%	25%	35%
	Φωκίδος	75,54	Β	20%	20%	30%	40%
	Ευβοίας	81,79	Β	15%	15%	25%	35%
	Βοιωτίας	148,17	Α	15%	15%	20%	25%
Κεντρική Μακεδονία	Ευρυτανίας	53,45	Γ	20%	20%	30%	40%
	Θεσσαλονίκης	85,56	Β	30%	30%	35%	40%
	Χαλκιδικής	78,66	Β	30%	30%	35%	40%
	Κιλκίς	79,31	Γ	30%	30%	40%	50%
	Πέλλας	64,66	Γ	30%	30%	40%	50%
	Ημαθίας	71,55	Γ	30%	30%	40%	50%
	Πιερίας	64,44	Γ	30%	30%	40%	50%
	Σερρών	56,47	Γ	30%	30%	40%	50%
Δυτική Μακεδονία	Γρεβενών	64,44	Γ	30%	30%	40%	50%
	Κοζάνης	92,78	Β	30%	30%	35%	40%
	Φλώρινας	73,60	Γ	30%	30%	40%	50%
	Καστοριάς	68,00	Γ	30%	30%	40%	50%
Αττική Θεσσαλία	Αττικής	134,48	Α	20%	15%	20%	25%
	Λάρισας	76,51	Β	30%	30%	35%	40%
	Μαγνησίας	87,72	Β	30%	30%	35%	40%
	Καρδίτσας	54,42	Γ	30%	30%	40%	50%
Ιόνια	Τρικάλων	61,75	Γ	30%	30%	40%	50%
	Κέρκυρας	74,78	Γ	30%	30%	40%	50%
	Λευκάδας	74,68	Γ	30%	30%	40%	50%
Κρήτη	Κεφαλληνίας	91,16	Γ	30%	30%	40%	50%
	Ζακύνθου	101,62	Γ	30%	30%	40%	50%
	Ηρακλείου	92,67	Β	30%	30%	35%	40%
	Χανίων	91,70	Β	30%	30%	35%	40%
	Λασιθίου	94,61	Β	30%	30%	35%	40%
Πελοπόννησος	Ρεθύμνης	82,22	Β	30%	30%	35%	40%
	Λακωνίας	65,63	Γ	30%	30%	40%	50%
	Μεσσηνίας	67,67	Γ	30%	30%	40%	50%
	Κορινθίας	106,36	Β	30%	30%	35%	40%
	Αρκαδίας	98,06	Β	30%	30%	35%	40%
Β. Αιγαίο	Αργολίδας	78,99	Β	30%	30%	35%	40%
	Λέσβου	71,88	Γ	30%	30%	40%	50%
	Χίου	85,45	Γ	30%	30%	40%	50%
Ανατολική Μακεδονία - Θράκη	Σάμου	72,95	Γ	30%	30%	40%	50%
	Καβάλας	76,19	Γ	40%	40%	45%	50%
Ήπειρος	Ξάνθης	64,98	Γ	40%	40%	45%	50%
	Ροδόπης	57,54	Γ	40%	40%	45%	50%
	Δράμας	63,15	Γ	40%	40%	45%	50%
	Έβρου	69,18	Γ	40%	40%	45%	50%
	Ιωαννίνων	78,66	Γ	40%	40%	45%	50%
	Άρτας	61,64	Γ	40%	40%	45%	50%
	Πρέβεζας	71,23	Γ	40%	40%	45%	50%
	Θεσπρωτίας	75,22	Γ	40%	40%	45%	50%
Δυτική Ελλάδα	Αχαΐας	77,48	Γ	40%	40%	45%	50%
	Αιτίνιας	60,24	Γ	40%	40%	45%	50%
	Ηλείας	52,26	Γ	40%	40%	45%	50%

6. Με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας μπορούν να τροποποιούνται τα ποσοστά ενισχύσεων, με βάση τις διαφοροποιήσεις στο ΑΕΠ κάθε νομού και σύμφωνα με τα κριτήρια και τους περιορισμούς που ορίζονται στις προηγούμενες παραγράφους. Με όμοια απόφαση μπορούν να τροποποιούνται τα όρια των ποσοστών ενισχύσεων με βάση τον εγκεκριμένο κάθε φορά από την Ε.Ε. Χάρτη Περιφερειακών Ενισχύσεων.

7. Οι ενισχύσεις του παρόντος νόμου δεν επιτρέπεται να σώρευονται, με την επιφύλαξη της παραγράφου 4 του παρόντος, με οποιαδήποτε άλλη κρατική ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 1 της Συνθήκης της Ε.Ε. ή με ενίσχυση de minimis που πληροί τις προϋποθέσεις οι οποίες καθορίζονται στον Κανονισμό (ΕΚ) αριθμ. 1998/2006 (ΕΕ L 379 της 28.12.2006), ούτε με άλλη κοινοτική ή εθνική χρηματοδότηση, σε σχέση με τις ίδιες επιλέξιμες δαπάνες που αλληλεπικαλύπτονται πλήρως ή εν μέρει. Κατ' εξαίρεση, με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας μπορεί να επιτρέπεται η σώρευση των ενισχύσεων του παρόντος νόμου με συγκεκριμένα άλλα καθεστάτα, υπό την προϋπόθεση ότι η σώρευση αυτή δεν οδηγεί σε υπέρβαση της έντασης της ενίσχυσης, βάσει του Γενικού Απαλλακτικού Κανονισμού. Με την παραπάνω υπουργική απόφαση ορίζονται οι όροι, περιορισμοί, προϋποθέσεις και ο τρόπος ελέγχου της σώρευσης.

8. Οι παρεχόμενες σε κάθε φορέα ενισχύσεις του παρόντος νόμου, περιλαμβανομένων και των ενισχύσεων σε συνεργαζόμενες ή συνδεδεμένες επιχειρήσεις, όπως οι έννοιες αυτές προσδιορίζονται στο Παράρτημα του Κανονισμού (ΕΚ) αριθμ. 800/2008 της Επιτροπής της 27ης Αυγούστου 2008, δεν μπορούν να υπερβούν σωρευτικά κατά τη διάρκεια μιας τετραετίας το όριο των δέκα εκατομμυρίων (10.000.000) ευρώ για μεμονωμένη επιχείρηση και των δεκαπέντε εκατομμυρίων (15.000.000) ευρώ για το σύνολο των συνεργαζόμενων ή συνδεδεμένων επιχειρήσεων και για επενδυτικά σχέδια που υλοποιούνται εντός της ίδιας Περιφέρειας. Ειδικά για την κατηγορία των επενδυτικών σχεδίων Γενικής Επιχειρηματικότητας τα προαναφερόμενα ποσά ορίζονται στο διπλάσιο.

9. Στα επενδυτικά σχέδια του τομέα μεταφορών και σε εκείνα που υπερβαίνουν τα είκοσι εκατομμύρια (20.000.000) ευρώ δεν παρέχονται οι προσαυξήσεις των ποσοστών ενίσχυσης που χορηγούνται στις Μικρές και Μεσαίες επιχειρήσεις.

10. Οι παρεχόμενες ενισχύσεις δεν συνδέονται με την κατά προτίμηση χρήση εγχώριων προϊόντων έναντι εισαγόμενων.

11. Στα μεγάλα επενδυτικά σχέδια παρέχονται ενισχύσεις σύμφωνα με τα οριζόμενα στις περιπτώσεις β', γ' και δ' της παραγράφου 3 του άρθρου 13.

12. Στα επενδυτικά σχέδια επιχειρήσεων που εγκαθίστανται σε Βιομηχανικές Επιχειρηματικές Περιοχές (Β.Ε.Π.Ε.) και Ζώνες Καινοτομίας παρέχεται, κατ' εξαίρεση του ανώτατου ποσοστού της παραγράφου 2 του παρόντος άρθρου, ποσοστό ενίσχυσης πέντε (5) επιπλέον ποσοστιαίων μονάδων των ποσοστών του Πίνακα της παραγράφου 5 και μέχρι το ανώτατο όριο του Χάρτη Περιφερειακών Ενισχύσεων.

13. Στα επενδυτικά σχέδια που πραγματοποιούνται στα νησιά και στις περιφερειακές ενότητες νήσων που ανήκουν διοικητικά στις Περιφέρειες της Ηπειρωτικής Ελλάδας παρέχονται τα ανώτατα ποσοστά του Χάρτη Περιφερειακών Ενισχύσεων, κατά μέγεθος επιχείρησης και μέχρι το ποσοστό 50% του ενισχυόμενου κόστους της επένδυσης.

Άρθρο 6

Γενικά Επενδυτικά Σχέδια - Καθεστώς ενισχύσεων

Τα Γενικά Επενδυτικά Σχέδια διακρίνονται στις εξής κατηγορίες:

α. Γενικής Επιχειρηματικότητας, στην οποία περιλαμβάνεται το σύνολο των επενδυτικών σχεδίων που μπορούν να υπαχθούν στις διατάξεις του παρόντος νόμου και δεν εντάσσονται σε άλλη κατηγορία της παρούσας παραγράφου ή σε μία από τις κατηγορίες των Ειδικών Επενδυτικών Σχεδίων του άρθρου 13 του παρόντος.

β. Τεχνολογικής Ανάπτυξης, στην οποία περιλαμβάνονται επενδυτικά σχέδια τεχνολογικού εκσυγχρονισμού των επιχειρήσεων με τη χρησιμοποίηση τεχνολογικών και οργανωτικών καινοτομιών, όπως συστήματα διασφάλισης και ελέγχου ποιότητας, πιστοποίηση, τεχνολογία εξοικονόμησης ενέργειας, έργα και προγράμματα έρευνας και ανάπτυξης και αξιοποίηση εξειδικευμένου επιστημονικού και ερευνητικού δυναμικού.

γ. Περιφερειακής Συνοχής, στην οποία περιλαμβάνονται επενδυτικά σχέδια σε παραγωγικές δραστηριότητες που αξιοποιούν τοπικά ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα, αντιμετωπίζουν τοπικές ανάγκες και περιφερειακά προβλήματα με περιβαλλοντικά βιώσιμες τεχνολογικές εφαρμογές, εισάγουν τεχνολογίες εξοικονόμησης ενέργειας και αξιοποίησης υδάτινων πόρων και συμβάλλουν στη φιλική προς το περιβάλλον ανασυγκρότηση, ανάπλαση και ανάπτυξη περιοχών οικονομικής δραστηριότητας.

δ. Στην κατηγορία αυτή παρέχεται η ενίσχυση της επιχορήγησης ή και επιδότηση χρηματοδοτικής μίσθωσης για τις υφιστάμενες επιχειρήσεις σε ποσοστό 80% και για τις νέες επιχειρήσεις σε ποσοστό 90% των ορίων του Πίνακα του άρθρου 5 παράγραφος 5. Το υπόλοιπο ποσοστό μέχρι το όριο του Πίνακα συμπληρώνεται με την ενίσχυση φορολογικής απαλλαγής.

ε. Στην κατηγορία αυτή παρέχεται η ενίσχυση της επιχορήγησης ή και επιδότηση χρηματοδοτικής μίσθωσης για τις υφιστάμενες επιχειρήσεις σε ποσοστό 70% και για τις νέες επιχειρήσεις σε ποσοστό 80% του Πίνακα του άρθρου 5 παράγραφος 5. Το υπόλοιπο ποσοστό μέχρι το όριο του Πίνακα συμπληρώνεται με την ενίσχυση φορολογικής απαλλαγής.

Άρθρο 7

Ετήσιος προγραμματισμός ενισχύσεων

1. Με απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας που εκδίδεται το Δεκέμβριο κάθε έτους καθορίζεται το συνολικό ποσό της επιχορήγησης και της επιδότησης χρηματοδοτικής μίσθωσης για κάθε κατηγορία των επενδυτικών σχεδίων των περιπτώσεων β' και γ' του άρθρου 6 του παρόντος που παρέχονται για τις δύο εξαμηνιαίες περιόδους του επόμενου έτους.

2. Με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας που εκδίδεται το Δεκέμβριο κάθε έτους καθορίζονται τα είδη των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων που εντάσσονται στις κατηγορίες β' και γ' του άρθρου 6 του παρόντος, καθώς και η κατανομή των ενισχύσεων στις περιφέρειες και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια. Οι πόροι που διατίθενται για τις επιχειρηματικές δραστηριότητες της κατηγορίας Περιφερειακής Συνοχής κατανέμονται ετησίως στις Περιφέρειες με τρόπο που να ενισχύουν περισσότερο τις περιοχές με τα μεγαλύτερα διαρθρωτικά και αναπτυξιακά προβλήματα.

3. Το συνολικό ποσό της ενίσχυσης που αφορά τις φορολογικές απαλλαγές των δύο εξαμηνιαίων περιόδων του

επόμενου έτους για τα επενδυτικά σχέδια του άρθρου 6 του παρόντος ορίζεται στο τριπλάσιο των συνολικών κονδυλίων των κατ' έτος οριζόμενων επιχορηγήσεων και επιδοτήσεων χρηματοδοτικής μίσθωσης.

Άρθρο 8

Όροι υπαγωγής επενδυτικών σχεδίων

1. Χρόνος υποβολής των αιτήσεων υπαγωγής

Οι αιτήσεις για την υπαγωγή των επενδυτικών σχεδίων στον παρόντα νόμο υποβάλλονται τους μήνες Απρίλιο και Οκτώβριο, πλην των Μεγάλων Επενδυτικών Σχεδίων, τα οποία υποβάλλονται οποτεδήποτε.

2. Έναρξη υλοποίησης επενδυτικών σχεδίων - Χαρακτήρας κινήτρου

α. Η έναρξη της υλοποίησης του επενδυτικού σχεδίου γίνεται μετά τη δημοσίευση στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως της απόφασης υπαγωγής στις διατάξεις του παρόντος.

β. Η έναρξη υλοποίησης του επενδυτικού σχεδίου πριν τη δημοσίευση στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως της απόφασης υπαγωγής μπορεί να γίνει, με αποκλειστική ευθύνη του επενδυτή, μετά την υποβολή της αίτησης υπαγωγής στις αρμόδιες υπηρεσίες, ώστε να τεκμηριώνεται ότι η αιτούμενη ενίσχυση αποτελεί κίνητρο για την υλοποίηση του επενδυτικού σχεδίου. Η έναρξη υλοποίησης του επενδυτικού σχεδίου πριν την υποβολή της ως άνω αίτησης επιφέρει απόρριψη του συνόλου του επενδυτικού σχεδίου.

β. Οι Μεγάλες επιχειρήσεις οφείλουν επιπρόσθετα, με την υποβολή της αίτησής τους, να προσκομίζουν έγγραφα από τα οποία να τεκμηριώνεται ο χαρακτήρας κινήτρου της αιτούμενης ενίσχυσης των επενδυτικών σχεδίων τους, βάσει ενός ή περισσότερων από τα ακόλουθα κριτήρια:

βα. ουσιαστικής αύξησης του μεγέθους του επενδυτικού σχεδίου ή της δραστηριότητάς τους ως αποτέλεσμα της ενίσχυσης,

ββ. ουσιαστικής αύξησης του πεδίου εφαρμογής του επενδυτικού σχεδίου ή της δραστηριότητάς τους ως αποτέλεσμα της ενίσχυσης,

βγ. ουσιαστικής αύξησης του συνολικού ποσού που δαπανά ο δικαιούχος για το επενδυτικό σχέδιο ή τη δραστηριότητα, ως αποτέλεσμα της ενίσχυσης,

βδ. ουσιαστικής αύξησης της ταχύτητας ολοκλήρωσης του υπόψη επενδυτικού σχεδίου ή της δραστηριότητας ως αποτέλεσμα της ενίσχυσης,

βε. το επενδυτικό σχέδιο καθ' εαυτό δεν θα είχε υλοποιηθεί στη συγκεκριμένη ενισχυόμενη περιφέρεια εάν δεν είχε χορηγηθεί η ενίσχυση.

3. Περιεχόμενο επενδυτικών σχεδίων

Τα επενδυτικά σχέδια, στα οποία παρέχονται περιφερειακές ενισχύσεις, σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος νόμου, πρέπει να αφορούν είτε τη δημιουργία νέας μονάδας είτε την επέκταση υπάρχουσας μονάδας είτε τη διαφοροποίηση της παραγωγής μίας μονάδας προς νέα πρόσθετα προϊόντα είτε τη θεμελιώδη αλλαγή στη συνολική παραγωγική διαδικασία υπάρχουσας μονάδας. Επιπλέον, σε κάθε επενδυτικό σχέδιο θα πρέπει να διασφαλίζεται η δυνατότητα πρόσβασης σε άτομα με αναπηρίες, εφόσον αυτό είναι εφικτό από το είδος του επενδυτικού σχεδίου, σύμφωνα με τις προδιαγραφές που ορίζονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας και Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης.

4. Ελάχιστο ύψος επένδυσης

α. Το ελάχιστο ύψος της επένδυσης για την υπαγωγή επενδυτικών σχεδίων στις ενισχύσεις του παρόντος νόμου ορίζεται, με βάση το μέγεθος του φορέα, σύμφωνα με τη σχετική κατάταξη της Ε.Ε. [(Κανονισμός (ΕΚ) αριθμ.

800/2008 της Επιτροπής της 6ης Αυγούστου 2008, Παράρτημα Ι)], ως εξής:

- Για Μεγάλες επιχειρήσεις, στο ποσό του ενός εκατομμυρίου (1.000.000,00) ευρώ.

- Για Μεσαίες επιχειρήσεις, στο ποσό των πεντακοσίων χιλιάδων (500.000,00) ευρώ.

- Για Μικρές επιχειρήσεις, στο ποσό των τριακοσίων χιλιάδων (300.000,00) ευρώ.

- Για Πολύ Μικρές επιχειρήσεις, στο ποσό των διακοσίων χιλιάδων (200.000,00) ευρώ.

Ειδικά για την κατηγορία των επενδυτικών σχεδίων Γενικής Επιχειρηματικότητας το ελάχιστο ύψος επένδυσης ορίζεται στο ήμισυ των προαναφερόμενων κατά περίπτωση ποσών.

β. Με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας μπορούν να αναπροσαρμόζονται τα ελάχιστα όρια της παρούσας παραγράφου, καθώς και να ορίζεται διαφορετικό ελάχιστο ύψος επένδυσης για ορισμένους κλάδους δραστηριοτήτων ή για περιοχές που παρουσιάζουν προβλήματα ανάπτυξης και απασχόλησης.

5. Νομική μορφή των υπαγόμενων επιχειρήσεων

α. Στο καθεστώς ενισχύσεων του παρόντος νόμου υπάγονται επιχειρήσεις που είναι εγκατεστημένες στην Ελληνική Επικράτεια και έχουν μία εκ των κατωτέρω μορφών:

αα. Ατομικής επιχείρησης

αβ. Εμπορικής εταιρίας

αγ. Συνεταιρισμού

β. Στο καθεστώς ενισχύσεων του παρόντος νόμου δύναται να υπαχθούν και υπό ίδρυση εταιρείες, με την υποχρέωση να έχουν συσταθεί εντός της προθεσμίας που τάσσεται στην απόφαση υπαγωγής τους και πάντως πριν την καταβολή οποιασδήποτε ενίσχυσης.

γ. Οι επιχειρήσεις των οποίων επενδυτικά σχέδια υπάγονται στις διατάξεις του παρόντος νόμου οφείλουν, από το χρόνο έναρξης της επένδυσης, να τηρούν Βιβλία Β' ή Γ' κατηγορίας του Κώδικα Βιβλίων και Στοιχείων.

δ. Οι επιχειρήσεις, των οποίων επενδυτικά σχέδια ύψους άνω των τριακοσίων χιλιάδων (300.000,00) ευρώ υπάγονται στο καθεστώς ενίσχυσης του παρόντος νόμου, υποχρεούνται να λειτουργούν με μορφή εμπορικής εταιρίας ή συνεταιρισμού, ή να λάβουν τη νομική αυτή μορφή εντός της προθεσμίας που τάσσεται στην απόφαση υπαγωγής τους και πάντως πριν την καταβολή οποιασδήποτε ενίσχυσης.

6. Ίδια συμμετοχή του επενδυτή

α. Το ποσοστό της ίδιας συμμετοχής του επενδυτή στις επενδύσεις που λαμβάνουν ενίσχυση με τη μορφή της επιχορήγησης κεφαλαίου δεν μπορεί να είναι κατώτερο του είκοσι πέντε τοις εκατό (25%) των ενισχυόμενων δαπανών.

β. Το ποσοστό της ίδιας συμμετοχής στην επένδυση, το οποίο έχει εγκριθεί με την απόφαση υπαγωγής, δεν είναι δυνατόν να μειωθεί μετά την έκδοση της απόφασης αυτής.

γ. Στις επενδύσεις που εντάσσονται στο καθεστώς της φορολογικής απαλλαγής ο δικαιούχος πρέπει να συνεισφέρει τουλάχιστον το είκοσι πέντε τοις εκατό (25%) του επενδυτικού κόστους, είτε μέσω ιδίων κεφαλαίων είτε μέσω εξωτερικής χρηματοδότησης, υπό την προϋπόθεση ότι το τμήμα αυτό δεν περιέχει καμία κρατική ενίσχυση.

δ. Με προεδρικό διάταγμα που εκδίδεται μετά από πρόταση του Υπουργού Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας ορίζονται οι όροι, οι προϋποθέσεις και ο τρόπος σύστασης και υπολογισμού της ίδιας συμμετοχής του επενδυτή, αναλόγως της νομικής μορφής του φορέα της επένδυσης και του είδους της ενίσχυσης, καθώς και οι υποχρεώσεις αυτού ως προς την ίδια συμμετοχή.

ε. Η παράβαση της υποχρέωσης διατήρησης των αποθεματικών που συνιστούν ίδια συμμετοχή κατά τις διατάξεις του προεδρικού διατάγματος του προηγούμενου εδαφίου επιφέρει τις κυρώσεις του άρθρου 14 του παρόντος νόμου.

7. Προϋποθέσεις, περιορισμοί και όροι για επενδυτικό δάνειο

Αν στο προτεινόμενο για ενίσχυση επενδυτικό σχέδιο προβλέπεται και η χρησιμοποίηση δανείου, το δάνειο αυτό πρέπει:

α. να είναι τετραετούς τουλάχιστον διάρκειας,

β. να έχει τη μορφή τραπεζικού δανείου ή δανείου από άλλους χρηματοδοτικούς οργανισμούς ή ομολογιακού δανείου εκδιδόμενου με δημόσια ή μη εγγραφή, αποκλειόμενης της μορφής του αλληλόχρεου λογαριασμού,

γ. να λαμβάνεται για την πραγματοποίηση του επενδυτικού σχεδίου, σύμφωνα με ρητή πρόβλεψη της σχετικής δανειακής σύμβασης και

δ. να έχει εγκριθεί από τη χρηματοδοτούσα τράπεζα ή το χρηματοδοτικό οργανισμό, κατά το χρόνο υποβολής της αίτησης υπαγωγής στις ενισχύσεις του παρόντος. Το σχετικό έγγραφο της έγκρισής του πρέπει να αναφέρει τους όρους χορήγησης του δανείου και συγκεκριμένα το ύψος του, τη διάρκεια του, το σκοπό, το επιτόκιο, την περίοδο χάριτος και τις εξασφαλίσεις για την παροχή του και να περιλαμβάνεται στον υποβαλλόμενο με την αίτηση υπαγωγής φάκελο.

Το επενδυτικό δάνειο μπορεί να λαμβάνεται και σε συλλαγμα.

8. Πρόσθετοι όροι και προϋποθέσεις

Με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού μπορούν να καθορίζονται πρόσθετοι όροι και προϋποθέσεις για την ένταξη ή τη μη ένταξη επενδυτικών σχεδίων σε ορισμένους τομείς δραστηριοτήτων ή για ορισμένες γεωγραφικές περιοχές.

Άρθρο 9

Προϋποθέσεις αξιολόγησης

1. Αναγκαίες προϋποθέσεις αξιολόγησης κάθε επενδυτικού σχεδίου, η μη πλήρωση των οποίων επιφέρει τον αποκλεισμό του, είναι:

α. Συμφωνία της αίτησης υπαγωγής και του επενδυτικού σχεδίου με τους όρους του παρόντος νόμου και του κανονιστικού πλαισίου, που εκδίδεται σε εφαρμογή του.

β. Φερεγγυότητα του επενδυτικού φορέα, για τη διαπίστωση της οποίας απαιτείται:

βα. φορολογική και ασφαλιστική ενημερότητα,

ββ. η μη ύπαρξη αποφάσεων ακούσιας ανάκλησης της υπαγωγής σε προηγούμενους Αναπτυξιακούς Νόμους ή Κοινοτικά Προγράμματα κατά την τελευταία δεκαετία,

βγ. πιστοποιητικό μη πτώχευσης και μη υποβολής αίτησης για πτώχευση και

βδ. πιστοποιητικό μη θέσης σε αναγκαστική διαχείριση και μη υποβολής αίτησης για θέση σε αναγκαστική διαχείριση.

γ. Δυνατότητα του επενδυτικού φορέα διάθεσης των ιδίων κεφαλαίων για την κάλυψη της ίδιας συμμετοχής του στην επένδυση, όπως αυτή τεκμηριώνεται από την αξία των καταθέσεων του ή την αξία των κινητών του αξιών ή από τις τελευταίες διαθέσιμες λογιστικές του καταστάσεις.

2. Η αίτηση για την υπαγωγή του επενδυτικού σχεδίου υποβάλλεται ηλεκτρονικά και σε έντυπη μορφή, εντός της προθεσμίας του άρθρου 8 παράγραφος 1 και συνοδεύεται από αποδεικτικό Δημόσιας Οικονομικής Υπηρεσίας περί καταβολής χρηματικού ποσού, το ύψος του οποίου καθορίζεται με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας, Αντα-

γωνιστικότητας και Ναυτιλίας, ανάλογα με το κόστος του επενδυτικού σχεδίου.

3. Με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας καθορίζονται τα δικαιολογητικά και τα τεχνικοοικονομικά στοιχεία που συνοδεύουν την αίτηση υπαγωγής, καθώς και το ειδικότερο περιεχόμενο αυτών.

4. Αιτήσεις που δεν συνοδεύονται από όλα τα απαιτούμενα δικαιολογητικά και στοιχεία εντός της τασσόμενης για το σκοπό αυτό προθεσμίας δεν εξετάζονται και απορρίπτονται με αιτιολογημένη απόφαση του αρμόδιου Οργάνου, σύμφωνα με τις διατάξεις του προεδρικού διατάγματος του άρθρου 11 παράγραφος 5 του παρόντος νόμου, μη επιστρεφόμενου του καταβληθέντος για αυτές χρηματικού ποσού που προβλέπεται στην παράγραφο 2 του παρόντος.

5α. Δεν επιτρέπεται η υποβολή από τον ίδιο φορέα αίτησης υπαγωγής σε περισσότερες της μιας υπηρεσίες, για επενδύσεις που αφορούν την ίδια παραγωγική μονάδα ή για επενδύσεις που έχουν τα ίδια βασικά χαρακτηριστικά τους, έστω και αν εμφανίζουν διαφοροποιήσεις, είτε στο κόστος είτε στα επί μέρους προτεινόμενα επενδυτικά έργα.

β. Εταιρία, της οποίας πολυετές επιχειρηματικό σχέδιο έχει υπαχθεί στις διατάξεις του παρόντος νόμου ή του ν. 3299/2004 ή του ν. 2601/1998, δεν μπορεί κατά τη χρονική διάρκεια υλοποίησής του να υποβάλει σε οποιαδήποτε υπηρεσία αίτηση υπαγωγής επένδυσης, η οποία να αφορά τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες του υλοποιούμενου επιχειρηματικού σχεδίου.

γ. Εάν υποβληθούν περισσότερες αιτήσεις υπαγωγής ή υποβληθεί αίτηση για υπαγωγή επένδυσης η οποία, είτε στο σύνολό της είτε εν μέρει έχει ήδη υπαχθεί στις ενισχύσεις του παρόντος νόμου ή του ν. 3299/2004 ή του ν. 2601/1998, οι αιτήσεις αυτές δεν αξιολογούνται και τίθενται στο αρχείο της αρμόδιας υπηρεσίας με αιτιολογημένη απόφαση του προϊσταμένου της, σύμφωνα με τις διατάξεις του προεδρικού διατάγματος του άρθρου 11 παράγραφος 5 του παρόντος νόμου, μη επιστρεφόμενου του καταβληθέντος για αυτές χρηματικό ποσό που προβλέπεται στην παράγραφο 2 του παρόντος.

Άρθρο 10

Κριτήρια αξιολόγησης

1. Κάθε επενδυτικό σχέδιο που πληροί τις προϋποθέσεις του άρθρου 9 του παρόντος νόμου αξιολογείται και βαθμολογείται βάσει των ακόλουθων κριτηρίων:

α. Κριτήρια Αξιολόγησης του Επενδυτικού Φορέα

αα. Χαρακτηριστικά του φορέα (Νομική μορφή - αριθμός απασχολούμενων).

αβ. Εμπειρία των μετόχων και της διοίκησης (Συμμετοχή των μετόχων και των στελεχών σε φορέα επιχειρηματικής δραστηριότητας).

αγ. Εμπειρία της εταιρίας (Χρόνος ενεργού λειτουργίας στην αγορά).

αδ. Επαγγελματική εξειδίκευση του ανθρώπινου δυναμικού μετά την υλοποίηση της επένδυσης (Τίτλοι επαγγελματικών προσόντων του ανθρώπινου δυναμικού).

αε. Ίδια συμμετοχή στο συνολικό ή στο ενισχυόμενο κόστος του επενδυτικού σχεδίου (Ποσοστό ίδιας συμμετοχής).

β. Κριτήρια Βιωσιμότητας και Αποδοτικότητας του επενδυτικού σχεδίου και του επενδυτικού φορέα.

βα. Χρηματοοικονομική ανάλυση της επένδυσης (εισροές - εκροές της επένδυσης, εσωτερικός συντελεστής απόδοσης).

ββ. Χρηματοοικονομική ανάλυση του φορέα (δείκτης ικανότητας αποπληρωμής δανείων, δείκτης κερδοφορίας και δείκτης αποτελεσματικότητας).

βγ. Προοπτικές κλάδου (ανερχόμενος, στάσιμος, φθίνων).

γ. Κριτήρια Τεχνολογικής Ανάπτυξης, Καινοτομίας και Νέων Προϊόντων και Υπηρεσιών.

γα. Εφαρμογή προηγμένης τεχνολογίας και καινοτομία (δαπάνες για αγορά τεχνολογίας, για έρευνα και ανάπτυξη, για σχεδίαση προϊόντων και μάρκετινγκ, για συστήματα διασφάλισης ποιότητας και ελέγχου, για πιστοποίηση και για κατοχή διπλώματος ευρεσιτεχνίας για πιστοποίηση).

γβ. Ανάπτυξη νέων προϊόντων και νέων δραστηριοτήτων.

γγ. Εφαρμογή καθαρών τεχνολογιών και διαχείριση αποβλήτων.

γδ. Ύψος της προστιθέμενης αξίας.

δγ. Συμβολή της επένδυσης στην οικονομία και στην περιφερειακή ανάπτυξη

δα. Αύξηση της απασχόλησης και ιδίως η δημιουργία νέων μόνιμων θέσεων εξαρτημένης εργασίας μετά την υλοποίηση της επένδυσης.

δβ. Περιοχή εγκατάστασης της επένδυσης.

δγ. Συμβολή της επένδυσης στην προστασία του περιβάλλοντος, στην εξοικονόμηση ενέργειας και φυσικών πόρων.

δδ. Ανταγωνιστικότητα των προϊόντων και υπηρεσιών σε διεθνές επίπεδο και ειδικότερα η εξαγωγική επίδοση της επιχείρησης.

δε. Ύψος του επενδυτικού σχεδίου και προέλευση ιδίων κεφαλαίων.

δστ. Δημιουργία συνεργασιών - δικτύωσης (clusters).

2. Με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας καθορίζονται τα επί μέρους στοιχεία αξιολόγησης, οι δείκτες βαθμολόγησης και η στάθμισή τους, καθώς και το ελάχιστο όριο βαθμολογίας που πρέπει να συγκεντρώνει το επενδυτικό σχέδιο προκειμένου να συμπεριληφθεί στους Πίνακες κατάταξης της επόμενης παραγράφου.

3. Με βάση τη βαθμολογία των κριτηρίων του παρόντος άρθρου καταρτίζονται Πίνακες κατά κατηγορία επενδυτικών σχεδίων, στους οποίους κατατάσσονται κατά φθίνουσα βαθμολογική σειρά τα αξιολογούμενα επενδυτικά σχέδια, πλην των Μεγάλων Επενδυτικών Σχεδίων, τα οποία αξιολογούνται αυτοτελώς. Για τα επενδυτικά σχέδια της κατηγορίας Περιφερειακής Συνοχής, οι Πίνακες καταρτίζονται κατά Περιφέρεια. Με βάση τη σειρά κατάταξης στους εν λόγω Πίνακες, εντάσσονται στο καθεστώς ενισχύσεων τα υποβληθέντα επενδυτικά σχέδια μέχρι την εξάντληση του ποσού των ενισχύσεων.

Άρθρο 11

Διαδικασία αξιολόγησης, έγκρισης και ελέγχου υλοποίησης επενδυτικών σχεδίων

1. Αιτήσεις για την υπαγωγή επενδυτικών σχεδίων στις διατάξεις του παρόντος νόμου υποβάλλονται ως εξής:

α. Στη Γενική Διεύθυνση Ιδιωτικών Επενδύσεων του Υπουργείου Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας υποβάλλονται οι αιτήσεις υπαγωγής των επενδυτικών σχεδίων:

αα. Γενικής Επιχειρηματικότητας του άρθρου 6 περ. α' του παρόντος που πραγματοποιούνται σε όλη την επικράτεια, πλην των Περιφερειών Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης, Κεντρικής Μακεδονίας και Δυτικής Μακεδονίας.

αβ. Τεχνολογικής Ανάπτυξης του άρθρου 6 περ. β' που πραγματοποιούνται σε όλη την επικράτεια, πλην των περιφερειών Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης, Κεντρικής Μακεδονίας και Δυτικής Μακεδονίας.

αγ. Περιφερειακής Συνοχής του άρθρου 6 περ. γ' του παρόντος, ύψους άνω των τριών εκατομμυρίων (3.000.000)

ευρώ που πραγματοποιούνται σ' όλη την επικράτεια, πλην των Περιφερειών Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης, Κεντρικής Μακεδονίας και Δυτικής Μακεδονίας.

β. Στην Επιχειρησιακή Μονάδα Ανάπτυξης της μιας του Υπουργείου Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας, με έδρα τη Θεσσαλονίκη, υποβάλλονται οι αιτήσεις υπαγωγής των επενδυτικών σχεδίων Γενικής Επιχειρηματικότητας και Περιφερειακής Συνοχής του άρθρου 6 περιπτώσεις α' και γ', ύψους άνω των τριών εκατομμυρίων (3.000.000) ευρώ, που πραγματοποιούνται στις Περιφέρειες Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης, Κεντρικής Μακεδονίας και Δυτικής Μακεδονίας. Επίσης υποβάλλονται οι αιτήσεις υπαγωγής επενδυτικών σχεδίων Τεχνολογικής Ανάπτυξης του άρθρου 6 περ. β' που πραγματοποιούνται στις Περιφέρειες Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης, Κεντρικής Μακεδονίας και Δυτικής Μακεδονίας.

γ. Στις Διευθύνσεις Σχεδιασμού και Ανάπτυξης των Περιφερειών υποβάλλονται οι αιτήσεις υπαγωγής των επενδυτικών σχεδίων Περιφερειακής Συνοχής, ύψους μέχρι τριών εκατομμυρίων (3.000.000) ευρώ, που πραγματοποιούνται μέσα στα όρια κάθε Περιφέρειας. Ειδικά οι αιτήσεις υπαγωγής επενδύσεων ύψους μέχρι τριών εκατομμυρίων (3.000.000) ευρώ, που πραγματοποιούνται στο Νομό Δωδεκανήσου, υποβάλλονται στο Γραφείο Περιφερειακής Ανάπτυξης Δωδεκανήσου της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου.

Αιτήσεις που αφορούν επενδυτικά σχέδια που πραγματοποιούνται μέσα στα όρια περισσότερων της μιας εκ των ως άνω Περιφερειών, ανεξαρτήτως ύψους επένδυσης, υποβάλλονται στη Γενική Διεύθυνση Ιδιωτικών Επενδύσεων του Υπουργείου Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας, με την επιφύλαξη της διάταξης της περίπτωσης β' της παρούσας παραγράφου.

2. Τα όρια των παραπάνω υποπεριπτώσεων α', β' και γ' της προηγούμενης παραγράφου μπορούν να αναπροσαρμόζονται με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας.

3. Στις ίδιες ως άνω υπηρεσίες υποβάλλονται αντίστοιχα και οι αιτήσεις τροποποίησης απόφασης υπαγωγής, ολοκλήρωσης και πιστοποίησης έναρξης της παραγωγικής λειτουργίας της επένδυσης, παράτασης της προθεσμίας ολοκλήρωσης και μεταβίβασης επιχείρησης.

4. Τα επενδυτικά σχέδια υπάγονται στις διατάξεις του παρόντος νόμου με βάση τη βαθμολογία τους και μέχρι εξαντλήσεως του συνολικού προϋπολογισμού κάθε κατηγορίας επενδυτικού καθεστώτος για κάθε εξαμηνιαία περίοδο. Οι αποφάσεις υπαγωγής εκδίδονται, ως εξής:

α. Από τον Υπουργό Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας, για τα επενδυτικά σχέδια που υποβάλλονται στη Γενική Διεύθυνση Ιδιωτικών Επενδύσεων.

β. Από τον Αναπληρωτή Υπουργό Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας, για τα επενδυτικά σχέδια που υποβάλλονται στην Επιχειρησιακή Μονάδα Ανάπτυξης, με έδρα τη Θεσσαλονίκη, του Υπουργείου Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας.

γ. Από τους Περιφερειάρχες, για τα επενδυτικά σχέδια που υποβάλλονται στις αντίστοιχες Διευθύνσεις Σχεδιασμού και Ανάπτυξης των Περιφερειών.

5. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση των Υπουργών Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, Οικονομικών και Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας, ρυθμίζονται θέματα σχετικά με:

α. τη διαδικασία υποβολής, εξέτασης και έγκρισης των υποβαλλόμενων αιτήσεων και των λοιπών σταδίων υλοποίησης των επενδυτικών σχεδίων, με τρόπο που να διασφαλίζεται η αντικειμενικότητα και η διαφάνεια των διοικητικών ενεργειών, καθώς και το περιεχόμενο των

εγκριτικών ή τροποποιητικών ή απορριπτικών ατομικών διοικητικών πράξεων, περιληψη των οποίων δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως,

β. την ιδιότητα, τα προσόντα και τον τρόπο επιλογής των στελεχών αξιολόγησης,

γ. τον τρόπο, το χρόνο, τη διαδικασία υποβολής ενστάσεων και τα όργανα εξέτασης αυτών,

δ. την προθεσμία υλοποίησης των επενδυτικών σχεδίων, τις προϋποθέσεις και το ανώτατο επιτρεπόμενο όριο παράτασης αυτής, το χρόνο και τους όρους για την πιστοποίηση της ολοκλήρωσης και έναρξης της παραγωγικής λειτουργίας της επένδυσης,

ε. τον τρόπο και τους φορείς παρακολούθησης της υλοποίησης των επενδυτικών σχεδίων,

στ. τη σύσταση Οργάνων Ελέγχου, την ιδιότητα και τα προσόντα των μελών τους, καθώς και τα κριτήρια επιλογής τους,

ζ. τον τρόπο ανάπτυξης του Πληροφορικού Συστήματος που υποστηρίζει τις διαδικασίες υποβολής αιτήσεων, αξιολόγησης των επενδυτικών σχεδίων και παρακολούθησης της υλοποίησης των επενδύσεων, καθώς και της τήρησης των υποχρεώσεων των ενισχυόμενων επιχειρήσεων,

η. τη σύσταση Γραφείου Εξυπηρέτησης Επενδυτών στις υπηρεσίες υποβολής των αιτήσεων και τις αρμοδιότητες αυτών.

6. Με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας καθορίζονται τα απαραίτητα δικαιολογητικά για την πραγματοποίηση των ελέγχων καθ' όλα τα στάδια της διαδικασίας υλοποίησης του επενδυτικού σχεδίου.

7. Τα μέλη των οργάνων αξιολόγησης και εξέτασης των επενδυτικών σχεδίων, ελέγχου επενδύσεων και εκταμίευσης των παρεχόμενων ενισχύσεων υποχρεούνται στην υποβολή δήλωσης για τον έλεγχο της περιουσιακής κατάστασής τους, σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 3213/2003, όπως ισχύει.

Άρθρο 12 **Καταβολή ενισχύσεων**

1. Επιχορήγηση κεφαλαίου και επιδότηση της χρηματοδοτικής μίσθωσης

α. Ο τρόπος καταβολής του ποσού της επιχορήγησης και της επιδότησης χρηματοδοτικής μίσθωσης, καθώς και η δυνατότητα χορήγησης προκαταβολής και εκχώρησης της επιχορήγησης, καθορίζονται με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται μετά από πρόταση του Υπουργού Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας.

β. Τα ποσά επιχορήγησης και επιδότησης χρηματοδοτικής μίσθωσης δεν αφαιρούνται από την αξία των επενδυτικών δαπανών και δαπανών χρηματοδοτικής μίσθωσης αντίστοιχα, προκειμένου να γίνει προσδιορισμός των φορολογητέων κερδών.

2. Φορολογική απαλλαγή

α. Το ποσόν της ενίσχυσης της φορολογικής απαλλαγής διαμορφώνεται κατ' έτος με τους ακόλουθους περιορισμούς:

Η επιχείρηση έχει το δικαίωμα έναρξης της ωφέλειας του κινήτρου από τη διαχειριστική περίοδο κατά την οποία δημοσιεύεται η απόφαση ολοκλήρωσης και έναρξης της παραγωγικής λειτουργίας της επένδυσης. Κατά τη διαχειριστική αυτή περίοδο, η μέγιστη φορολογική απαλλαγή μπορεί να ανέρχεται μέχρι το ένα τρίτο (1/3) του εγκεκριμένου ποσού ενίσχυσης φορολογικής απαλλαγής.

Κατά την αμέσως επόμενη διαχειριστική περίοδο η μέγιστη φορολογική απαλλαγή, συνυπολογιζόμενης και της ενίσχυσης της πρώτης διαχειριστικής περιόδου, μπορεί να ανέρχεται μέχρι τα δύο τρίτα (2/3) του εγκεκριμένου ποσού ενίσχυσης φορολογικής απαλλαγής.

Το υπόλοιπο ποσό της εγκεκριμένης ενίσχυσης φορολογικής απαλλαγής καλύπτεται από τις νέες επιχειρήσεις εντός δέκα (10) διαχειριστικών περιόδων και από τις υφιστάμενες επιχειρήσεις εντός οκτώ (8) διαχειριστικών περιόδων, μετά τη διαχειριστική περίοδο εντός της οποίας δημοσιεύτηκε η απόφαση ολοκλήρωσης και έναρξης παραγωγικής λειτουργίας της επένδυσης.

β. Το ποσό της ενίσχυσης της φορολογικής απαλλαγής εμφανίζεται ως αφορολόγητο αποθεματικό, σε ειδικό λογαριασμό στα βιβλία της επιχείρησης και σχηματίζεται από το φόρο εισοδήματος επί των καθαρών κερδών που δηλώνονται με την αρχική εμπρόθεσμη δήλωση φορολογίας εισοδήματος, ο οποίος δεν καταβάλλεται λόγω της παρεχόμενης φορολογικής απαλλαγής.

γ. Όταν ο εξοπλισμός αποκτάται με χρηματοδοτική μίσθωση, η φορολογική απαλλαγή που δικαιούται η επιχείρηση στην εκάστοτε διαχειριστική περίοδο υπολογίζεται επί του τμήματος της αξίας κτήσης του εξοπλισμού, το οποίο εμπεριέχεται στα μισθώματα που καταβλήθηκαν μέχρι τη λήξη της διαχειριστικής αυτής περιόδου.

δ. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας καθορίζεται ο τρόπος εφαρμογής της παρούσας παραγράφου και κάθε αναγκαία λεπτομέρεια.

3. Οι επιχορηγήσεις κεφαλαίου και οι επιδότησεις χρηματοδοτικής μίσθωσης που καταβάλλονται με βάση τις διατάξεις του παρόντος καλύπτονται από τον Προϋπολογισμό Δημοσίων Επενδύσεων, στον οποίο εγγράφεται η σχετική προβλεπόμενη δαπάνη για κάθε οικονομικό έτος και προέρχονται από εθνικούς πόρους ή και από κοινοτικά κονδύλια, σύμφωνα με τις ισχύουσες κάθε φορά διατάξεις της εθνικής και κοινοτικής νομοθεσίας.

4. Οι παραπάνω ενισχύσεις που καταβάλλονται με βάση τις διατάξεις του παρόντος απαλλάσσονται από κάθε φόρο, τέλος χαρτοσήμου ή δικαίωμα, καθώς και από κάθε άλλη επιβάρυνση σε όφελος του Δημοσίου ή τρίτου.

5. Τμήμα που δύναται να ανέρχεται μέχρι ποσοστό οκτώ τοις χιλίοις (8‰) των προβλεπόμενων πιστώσεων για την καταβολή των επιδοτήσεων του παρόντος που εγγράφονται στον Προϋπολογισμό των Δημοσίων Επενδύσεων, όπως ορίζεται στην παράγραφο 3 του παρόντος άρθρου, αφορά την κάλυψη δαπανών των διαδικασιών αξιολόγησης, παρακολούθησης και ελέγχου των επενδυτικών σχεδίων, περιλαμβανομένων των αποζημιώσεων των Οργάνων που συμμετέχουν στις διαδικασίες αυτές. Δεν υπόκειται στην ανωτέρω κράτηση το ποσό των πιστώσεων που προέρχονται από κοινοτικά κονδύλια.

Για το σκοπό αυτόν εγγράφεται στο Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων ειδικό έργο με πίστωση που αντιστοιχεί στο ανωτέρω ποσό των πιστώσεων που προβλέπονται κατ' έτος από τον Προϋπολογισμό Δημοσίων Επενδύσεων για την κάλυψη των επιχορηγήσεων και επιδοτήσεων εν γένει του παρόντος νόμου.

Οι αποζημιώσεις των Οργάνων που συμμετέχουν στις διαδικασίες αξιολόγησης, ελέγχου και παρακολούθησης των επενδυτικών σχεδίων καθορίζονται σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις.

Άρθρο 13

Ειδικά επενδυτικά σχέδια - Καθεστώς ενισχύσεων

1. Τα ειδικά επενδυτικά σχέδια διακρίνονται στις ακόλουθες κατηγορίες:

α. Επιχειρηματικότητας των Νέων

Στην κατηγορία αυτή ανήκουν επενδυτικά σχέδια που υποβάλλονται για την ίδρυση και τη λειτουργία μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων, στο εταιρικό κεφάλαιο των οποίων συμμετέχουν με ποσοστό άνω του 50% φυσικά πρόσωπα που δεν έχουν υπερβεί το τεσσαρακοστό έτος

της ηλικίας τους και ασκούν αποκλειστικά τη διαχείριση της Εταιρίας.

β. Μεγάλων Επενδυτικών Σχεδίων

Στην κατηγορία αυτή ανήκουν επενδυτικά σχέδια ύψους τουλάχιστον πενήντα εκατομμυρίων (50.000.000) ευρώ. Ο υπολογισμός του ποσού αυτού γίνεται με τις συναλλαγματικές ισοτιμίες που ισχύουν κατά το χρόνο έγκρισης της ενίσχυσης.

γ. Ολοκληρωμένων Πολυετών Επιχειρηματικών Σχεδίων

Στην κατηγορία αυτή υπάγονται επενδυτικά σχέδια υλοποίησης ολοκληρωμένων πολυετών (2-5 ετών) επιχειρηματικών σχεδίων επιχειρήσεων, για τις οποίες έχει παρέλθει τουλάχιστον πενταετία από τη σύστασή τους, ελάχιστου συνολικού κόστους δύο εκατομμυρίων (2.000.000) ευρώ, που περιλαμβάνουν τον τεχνολογικό, διοικητικό, οργανωτικό και επιχειρησιακό εκσυγχρονισμό και ανάπτυξη, καθώς και τις αναγκαίες ενέργειες κατάρτισης των εργαζομένων, με έναν ή περισσότερους από τους επόμενους στόχους:

- Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας τους θέσης,
- Παραγωγή και προώθηση επώνυμων προϊόντων ή και υπηρεσιών.

- Καθετοποίηση παραγωγής, ανάπτυξη ολοκληρωμένων συστημάτων προϊόντων, υπηρεσιών ή συμπληρωματικών προϊόντων και υπηρεσιών.

- Παραγωγή προϊόντων ή και παροχή υπηρεσιών σημαντικά βελτιωμένων ή τελειώς διαφοροποιημένων, σε σχέση με τα υφιστάμενα βασικά προϊόντα ή υπηρεσίες της επιχείρησης.

δ. Συνέργειας και Δικτύωσης

Στην κατηγορία αυτή ανήκουν επενδυτικά σχέδια που υποβάλλονται από σχήματα συνεργείας και δικτύωσης που αποσκοπούν στην υλοποίηση προγραμμάτων, τα οποία είτε αξιοποιούν ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα των επιχειρήσεων είτε αξιοποιούν υποδομές που δημιουργούνται με εθνική και κοινοτική χρηματοδότηση είτε συντελούν στην προσαρμογή στο σύγχρονο οικονομικό και τεχνολογικό περιβάλλον συγκεκριμένων και γεωγραφικά προσδιορισμένων παραγωγικών δραστηριοτήτων και υπηρεσιών. Τα σχήματα αυτά απαρτίζονται από 10 τουλάχιστον επιχειρήσεις στην Περιφέρεια Αττικής και στο Νομό Θεσσαλονίκης και από 5 τουλάχιστον επιχειρήσεις στους λοιπούς νομούς της Επικράτειας και λειτουργούν υπό μορφή Κοινοπραξίας, στην οποία δύναται να συμμετέχουν και επιχειρήσεις των κρατών - μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Στην κατηγορία αυτή μπορούν να συμμετέχουν με ποσοστό έως 20% Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα, Ερευνητικοί Φορείς και Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου.

Τα ενισχυόμενα επενδυτικά σχέδια περιλαμβάνουν κοινές δράσεις, όπως κοινές εγκαταστάσεις και εξοπλισμό παραγωγής, ελέγχου ποιότητας, αποθήκευσης, δικτύων διανομής, διακίνησης, έκθεσης και πώλησης εμπορευμάτων ή παροχής υπηρεσιών, κοινό εμπορικό σήμα και σύστημα διαδικτυακού εμπορίου, κοινή πιστοποίηση και σήμα ποιότητας, κοινή εκπαίδευση ανθρώπινου δυναμικού κ.ά..

2. Καθεστώς Ενισχύσεων Επιχειρηματικότητας των Νέων

α. Στα επενδυτικά σχέδια της κατηγορίας αυτής παρέχεται ενίσχυση, σε εφαρμογή του Γενικού Κανονισμού Απαλλαγής κατά Κατηγορία (άρθρο 14), το ύψος της οποίας, για το σύνολο των επενδυτικών σχεδίων που υποβάλλονται κάθε έτος, καθορίζεται με απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας.

β. Η παραπάνω ενίσχυση παρέχεται κατά τα πρώτα πέντε, μετά την ίδρυσή της, έτη λειτουργίας της επιχείρησης

και μέχρι του ποσού του ενός εκατομμυρίου (1.000.000) ευρώ συνολικά, σε περίπτωση που γίνεται χρήση χρηματοδοτικής μίσθωσης εγκαταστάσεων και εξοπλισμού. Σε κάθε άλλη περίπτωση, παρέχεται επιχορήγηση, το ύψος της οποίας δεν μπορεί να υπερβαίνει το ποσό των πεντακοσίων χιλιάδων (500.000) ευρώ συνολικά. Το κατ'έτος χορηγούμενο ποσό δεν δύναται να υπερβαίνει το 33% του συνόλου της χορηγούμενης ενίσχυσης.

γ. Η ενίσχυση αυτή παρέχεται για δαπάνες που αφορούν αμοιβές για νομικές υπηρεσίες και υπηρεσίες διοικητικής υποστήριξης και παροχής συμβουλών που έχουν άμεση σχέση με τη δημιουργία της επιχείρησης, καθώς και δαπάνες που πραγματοποιούνται κατά τα πρώτα πέντε έτη μετά την ίδρυση της επιχείρησης και αφορούν:

γα. τόκους εξωτερικής χρηματοδότησης με επιτόκιο που δεν υπερβαίνει το επιτόκιο αναφοράς,

γβ. δαπάνες για μίσθωση εγκαταστάσεων και εξοπλισμού παραγωγής και δαπάνες χρησιμοποίησης τεχνολογικών υποδομών που δημιουργούνται με εθνική και κοινοτική χρηματοδότηση,

γγ. δαπάνες για ενέργεια, ύδρευση και θέρμανση, καθώς και διοικητικές επιβαρύνσεις και φόρους (εκτός του Φ.Π.Α. και των εταιρικών φόρων),

γδ. δαπάνες για χρηματοδοτική μίσθωση εγκαταστάσεων και εξοπλισμού παραγωγής,

γε. δαπάνες για μισθοδοσία, όπου περιλαμβάνονται και οι εισφορές κοινωνικής ασφάλισης, με την προϋπόθεση ότι γι' αυτές δεν έχουν δοθεί άλλοι είδους ενισχύσεις.

δ. Τα ποσοστά ενίσχυσης δεν μπορούν να υπερβαίνουν:

δα. Στις περιφέρειες του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο α' της Συνθήκης της Ε.Ε. το 35% των ενισχυόμενων δαπανών που πραγματοποιούνται κατά τα τρία πρώτα έτη μετά την ίδρυση της επιχείρησης και το 25% κατά τα δύο επόμενα έτη. Τα ποσοστά αυτά μπορούν να προσαυξάνονται κατά 5% στις περιφέρειες όπου το κατά κεφαλήν Α.Ε.Π. είναι μικρότερο του 60% του μέσου όρου των 25 κρατών - μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς και στα μικρά νησιά με πληθυσμό μικρότερο των πέντε χιλιάδων (5.000) κατοίκων.

δβ. Στις περιφέρειες του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ' της Συνθήκης της Ε.Ε. το 25% των ενισχυόμενων δαπανών που πραγματοποιούνται κατά τα τρία πρώτα έτη μετά την ίδρυση της επιχείρησης και το 15% κατά τα δύο επόμενα έτη.

ε. Οι μικρές επιχειρήσεις που ελέγχονται από μετόχους επιχειρήσεων που έκλεισαν κατά το προηγούμενο δωδεκάμηνο δεν δύναται να λάβουν ενίσχυση, εφόσον δραστηριοποιούνται στην ίδια σχετική αγορά ή σε όμορες αγορές.

3. Καθεστώς Ενισχύσεων Μεγάλων Επενδυτικών Σχεδίων

α. Στα επενδυτικά σχέδια της κατηγορίας αυτής μπορούν να παρέχονται μεμονωμένα ή συνδυαστικά όλα τα είδη των ενισχύσεων του άρθρου 4 του παρόντος νόμου, το ύψος των οποίων, για το σύνολο των επενδυτικών σχεδίων που υποβάλλονται κάθε έτος, καθορίζεται με απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας.

β. Για τα επενδυτικά σχέδια της παραπάνω κατηγορίας το χορηγούμενο ποσοστό ενίσχυσης προσδιορίζεται ως εξής:

βα. για το τμήμα μέχρι πενήντα εκατομμύρια (50.000.000) ευρώ παρέχεται το 100% του κατά περίπτωση ανώτατου ορίου περιφερειακής ενίσχυσης,

ββ. για το τμήμα που υπερβαίνει τα πενήντα εκατομμύρια (50.000.000) ευρώ μέχρι και εκατό εκατομμύρια (100.000.000) ευρώ παρέχεται το 50% του κατά περίπτωση ανώτατου ορίου περιφερειακής ενίσχυσης,

βγ. για το τμήμα που υπερβαίνει τα εκατό εκατομμύρια (100.000.000) ευρώ παρέχεται το 30% του κατά περίπτωση ανώτατου ορίου περιφερειακής ενίσχυσης.

Το ποσό των ενισχύσεων που χορηγούνται με τη μορφή επιχορήγησης ή και επιδότησης χρηματοδοτικής μίσθωσης δεν μπορεί να υπερβαίνει για κάθε επενδυτικό σχέδιο το 60% της συνολικής ενίσχυσης.

γ. Για τον προσδιορισμό του ποσοστού ενισχύσεων της προηγούμενης περίπτωσης, ένα μεγάλο επενδυτικό σχέδιο θεωρείται ενιαίο όταν η επένδυση πραγματοποιείται εντός μιας τριετούς περιόδου, εκ μέρους μιας ή περισσότερων επιχειρήσεων, και αποτελείται από πάγια στοιχεία ενεργητικού, συνδυαζόμενα κατά αδιαίρετο από οικονομική άποψη τρόπο.

δ. Στα επενδυτικά σχέδια της παραγράφου αυτής δεν παρέχονται οι προσαυξήσεις των ποσοστών ενίσχυσης που χορηγούνται στις Μικρές και Μεσαίες Επιχειρήσεις.

ε. Τα επενδυτικά σχέδια της παραγράφου αυτής υποβάλλονται καθ' όλη τη διάρκεια του έτους στη Γενική Διεύθυνση Ιδιωτικών Επενδύσεων του Υπουργείου Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας, αξιολογούνται σύμφωνα με τα κριτήρια του άρθρου 10 του παρόντος νόμου και, εφόσον ο συνολικός βαθμός αξιολόγησης υπερβαίνει το ελάχιστο όριο βαθμολογίας που τίθεται με την κανονιστική απόφαση της παραγράφου 2 του άρθρου 10 του παρόντος, εντάσσονται στο καθεστώς ενισχύσεων της παρούσας παραγράφου μέχρι εξαντλήσεως των οριζόμενων κατ' έτος ενισχύσεων.

Για τα επενδυτικά σχέδια της παραγράφου αυτής δεν έχουν εφαρμογή οι ρυθμίσεις της παραγράφου 8 του άρθρου 5 του παρόντος νόμου.

Οι αποφάσεις υπαγωγής των επενδυτικών σχεδίων της παραγράφου αυτής με συνολικό ενισχυόμενο κόστος άνω των εκατόν πενήντα εκατομμυρίων (150.000.000) ευρώ, τελούν υπό την προϋπόθεση της κύρωσής τους με νόμο.

στ. Οι επενδυτικές ενισχύσεις περιφερειακού χαρακτήρα για μεγάλα επενδυτικά σχέδια κοινοποιούνται μεμονωμένα προς έγκριση στην Επιτροπή εάν το συνολικό ποσό της ενίσχυσης από όλες τις πηγές υπερβαίνει το 75% του μέγιστου ορίου ενίσχυσης που θα μπορούσε να λάβει μία επένδυση με επιλέξιμες δαπάνες ύψους εκατό εκατομμυρίων (100.000.000) ευρώ, εφαρμόζοντας το ισχύον πάγιο όριο ενίσχυσης για μεγάλες επιχειρήσεις στον συγκεκριμένο χώρο περιφερειακών ενισχύσεων, την ημερομηνία χορήγησης της ενίσχυσης από την έκδοση της απόφασης υπαγωγής. Οι επενδυτικές ενισχύσεις που δεν κοινοποιούνται βάσει του προηγούμενου εδαφίου γνωστοποιούνται στην Επιτροπή εντός είκοσι (20) ημερών από την ημερομηνία έκδοσης της απόφασης υπαγωγής τους με υποβολή των περιληπτικών πληροφοριών που απαιτούνται στο τυποποιημένο έντυπο του Παραρτήματος II του Γενικού Κανονισμού Απαλλαγής κατά κατηγορία, μέσω της εγκατεστημένης ηλεκτρονικής εφαρμογής της Επιτροπής.

ζ. Με την απόφαση υπαγωγής του Υπουργού Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας για το κάθε επενδυτικό σχέδιο της παρούσας παραγράφου ορίζεται το είδος και τα ποσοστά των παρεχόμενων ενισχύσεων στο πλαίσιο των περιορισμών της περίπτωσης β' της παρούσας παραγράφου, καθώς και η διαδικασία παροχής των συγκεκριμένων ενισχύσεων και δύναται να ορίζονται παρεκκλίσεις στα ποσοστά και το ύψος ενίσχυσης και να τίθενται ειδικά όρια ανάλογα με το είδος της επένδυσης που αφορούν το χρόνο υλοποίησης και διατήρησής της.

4. Καθεστώς Ενισχύσεων Ολοκληρωμένων Πολυετών Επιχειρηματικών Σχεδίων

Στην κατηγορία αυτή παρέχονται φορολογικές απαλλαγές κατά το ποσοστό του πίνακα του άρθρου 5 παρά-

γραφος 5 και σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 12 παράγραφος 2 του παρόντος.

5. Καθεστώς Ενισχύσεων Συνέργειας και Δικτύωσης

α. Με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας μπορούν να προκηρυσσονται ειδικά προγράμματα που αφορούν συγκεκριμένες δραστηριότητες της περίπτωσης δ' της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου.

β. Στα επενδυτικά σχέδια της κατηγορίας αυτής παρέχονται οι προβλεπόμενες από το Γενικό Απαλλακτικό Κανονισμό ενισχύσεις, το ύψος των οποίων, για το σύνολο των επενδυτικών σχεδίων που υποβάλλονται κάθε έτος, καθορίζεται με απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας.

6. Με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας προκηρυσσονται Προγράμματα που εντάσσονται στα ειδικά καθεστώτα ενισχύσεων της Επιχειρηματικότητας των Νέων, των Ολοκληρωμένων Πολυετών Επιχειρηματικών Σχεδίων και της Συνέργειας και Δικτύωσης. Με την ίδια απόφαση καθορίζονται οι παρεχόμενες ενισχύσεις για τα καθεστώτα αυτά, το είδος και τα ποσοστά των χορηγούμενων ενισχύσεων, το είδος και τα ποσοστά των ενισχυόμενων δαπανών, και μπορούν να ορίζονται οι αναγκαίες παρεκκλίσεις από τις διατάξεις του παρόντος νόμου σε σχέση με τη νομική μορφή των επιχειρήσεων, το περιεχόμενο και το ελάχιστο κόστος ενισχυόμενου επενδυτικού σχεδίου, τη διαδικασία παροχής των ενισχύσεων, το χρόνο και τις υπηρεσίες στις οποίες υποβάλλονται οι σχετικές αιτήσεις και τα όργανα εξέτασης και έγκρισης αυτών, καθώς και κάθε άλλη σχετική λεπτομέρεια.

Άρθρο 14 Υποχρεώσεις ενισχυόμενων επιχειρήσεων - Κυρώσεις

1. Επιχειρήσεις των οποίων τα επενδυτικά σχέδια έχουν υπαχθεί στις διατάξεις του παρόντος νόμου, μετά την υπαγωγή τους και μέχρι την παρέλευση πενταετίας ή τη λήξη της προβλεπόμενης περιόδου επιδότησης χρηματοδοτικής μίσθωσης, αν αυτή υπερβαίνει την πενταετία, από τη δημοσίευση της απόφασης ολοκλήρωσης και έναρξης της παραγωγικής λειτουργίας της επένδυσης, οφείλουν:

α. Να τηρούν τους όρους της υπαγωγής.

β. Να αποκτούν την κυριότητα του μισθωμένου εξοπλισμού με τη λήξη της σύμβασης χρηματοδοτικής μίσθωσης.

γ. Να μη διακόπτουν την παραγωγική δραστηριότητα της επένδυσης, εκτός αν συντρέχουν λόγοι ανωτέρας βίας που προκαλούνται από φυσικά φαινόμενα.

δ. Να μην παύσουν τη λειτουργία της επιχείρησης, εκτός αν συντρέχουν λόγοι ανωτέρας βίας που οφείλονται σε φυσικά φαινόμενα.

ε. Να μη μεταβιβάζουν για οποιονδήποτε λόγο πάγια περιουσιακά στοιχεία τα οποία έτυχαν ενισχύσεως, εκτός εάν αυτά αντικατασταθούν εντός εξαμήνου από άλλα κυριότητας του φορέα και ανάλογης αξίας, που ανταποκρίνονται στην εξυπηρέτηση της παραγωγικής λειτουργίας της επιχείρησης, με υποχρέωση γνωστοποίησης της αντικατάστασης εντός τριών (3) μηνών στην αρμόδια υπηρεσία. Αιτήματα αντικατάστασης παγίων για κάθε ενισχυόμενη επένδυση δεν μπορούν να εγκριθούν πάνω από δύο (2) φορές.

στ. Να διατηρήσουν την επένδυση στην περιοχή, όπου χορηγήθηκε η ενίσχυση.

ζ. Να μην εκμισθώνουν μέρος ή το σύνολο της ενισχυθείσας επένδυσης χωρίς έγκριση του αρμόδιου, για την έκδοση της απόφασης υπαγωγής, οργάνου. Η έγκριση δίδεται πάντοτε με τον όρο της συνέχισης της λειτουργίας

της επιχείρησης στο ίδιο παραγωγικό αντικείμενο και η ευθύνη για την τήρηση των όρων υπαγωγής παραμένει στον εκμισθωτή.

η. Να μην συγχωνευθούν, απορροφήσουν ή απορροφηθούν από άλλη εταιρία ή αποσχίσουν κλάδο στον οποίο εντάσσεται η ενισχυθείσα επένδυση, χωρίς έγκριση του αρμόδιου, για την έκδοση της απόφασης υπαγωγής, οργάνου. Η έγκριση δίδεται πάντοτε με τον όρο της συνέχισης της λειτουργίας της επένδυσης στο ίδιο παραγωγικό αντικείμενο.

θ. Να αποστέλλουν στις κατά περίπτωση αρμόδιες υπηρεσίες στοιχεία, από τα οποία να προκύπτει η τήρηση των υποχρεώσεων τους που προβλέπονται στις διατάξεις του παρόντος νόμου, καθώς και της εγκριτικής απόφασης. Τα στοιχεία αυτά θα αποστέλλονται το αργότερο εντός δύο (2) μηνών από τη συμπλήρωση εκάστου έτους λειτουργίας της ενισχυθείσας επένδυσης και μέχρι τη λήξη του ως άνω διαστήματος.

Σε περίπτωση μη αποστολής των στοιχείων της παρούσας περίπτωσης ή αποστολής ανακριβών στοιχείων επιβάλλεται στην επιχείρηση πρόστιμο που ανέρχεται σε ποσοστό 5% επί του ποσού της επιχορήγησης. Το πρόστιμο αυτό εισπράττεται σύμφωνα με τον Κώδικα Εισπράξεων Δημοσίων Εσόδων.

2. Με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας ορίζεται η διαδικασία, τα δικαιολογητικά, καθώς και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή των ρυθμίσεων της προηγούμενης παραγράφου.

3. Εάν η ενισχυθείσα επιχείρηση παραβεί τις υποχρεώσεις υπαγωγής πριν από την ολοκλήρωση και έναρξη της παραγωγικής λειτουργίας:

α) Στην περίπτωση δ' της παραγράφου 1 ανακαλείται η απόφαση υπαγωγής και επιστρέφεται η ενίσχυση.

β) Στις λοιπές περιπτώσεις της παραγράφου 1 δύναται να ανακληθεί η απόφαση υπαγωγής και να επιστραφεί η ενίσχυση ή να παρακρατηθεί ή επιστραφεί μέρος αυτής.

γ) Στις περιπτώσεις που η επιχείρηση αξιοποιεί το κίνητρο της φορολογικής απαλλαγής επιβάλλεται η κύρωση της ολικής ή μερικής απώλειας του φορολογικού οφέλους.

4. Εάν η ενισχυθείσα επιχείρηση παραβεί τις υποχρεώσεις υπαγωγής μετά τη δημοσίευση της απόφασης ολοκλήρωσης και έναρξης της παραγωγικής λειτουργίας της επένδυσης και εντός του οριζόμενου στην παράγραφο 1 χρονικού περιορισμού, επιστρέφεται το σύνολο ή μέρος της εισπραχθείσας ενίσχυσης ή καταβάλλεται το σύνολο ή μέρος τυχόν μη αποδοθέντος φόρου ή παρακρατείται τμήμα από τα υπολειπόμενα ποσά που δικαιούται η επιχείρηση βάσει της εγκριτικής απόφασης.

Εφόσον η επιχείρηση αξιοποιεί το κίνητρο της φορολογικής απαλλαγής επιβάλλεται η κύρωση της ολικής ή μερικής απώλειας του φορολογικού οφέλους.

5. Εάν η ενισχυθείσα επιχείρηση παραβεί τις υποχρεώσεις, που ορίζονται στην περίπτωση β' της παραγράφου 1, επιστρέφεται η αναλογούσα στο συγκεκριμένο εξοπλισμό εισπραχθείσα ενίσχυση ή και ο μη καταβληθείς φόρος στο σύνολό τους. Το ίδιο ισχύει και σε περίπτωση λύσης με οποιονδήποτε τρόπο της σύμβασης και επιστροφής του εξοπλισμού στην εταιρία χρηματοδοτικής μίσθωσης.

6. Κάθε αλλαγή της εταιρικής σύνθεσης του φορέα της επένδυσης οφείλει να γνωστοποιείται στην αρμόδια υπηρεσία.

Εάν διαπιστωθεί κατά την ολοκλήρωση της επένδυσης ότι λόγω αλλαγής της εταιρικής σύνθεσης ο φορέας του επενδυτικού σχεδίου έπαυσε να είναι Μεσαία ή Μικρή επιχείρηση, αφαιρείται από την ενίσχυση το αντίστοιχο

ποσοστό που όριζε η απόφαση υπαγωγής λόγω αυτής της ιδιότητας.

7. Σε περίπτωση που διαπιστωθεί ότι έχουν υποβληθεί στην υπηρεσία ψευδή ή παραπλανητικά στοιχεία ή ότι έχουν αποσιωπηθεί τέτοια στοιχεία, η γνώση των οποίων θα οδηγούσε στον αποκλεισμό της υπαγωγής της επένδυσης ή του προγράμματος ή του επιχειρηματικού σχεδίου στις διατάξεις του παρόντος ή θα οδηγούσε στο να υπαχθεί με όρους διαφορετικούς ή σε μη πιστοποίηση της ολοκλήρωσης, η απόφαση υπαγωγής:

α) εάν δεν έχει ολοκληρωθεί η επένδυση και έχει δοθεί τμήμα της ενίσχυσης, η απόφαση υπαγωγής ανακαλείται και επιστρέφεται η καταβληθείσα ενίσχυση ή καταπίπτει η εγγυητική επιστολή στην περίπτωση χορήγησης προκαταβολής,

β) εάν έχει ολοκληρωθεί η επένδυση, επιστρέφεται το σύνολο της χορηγηθείσας ενίσχυσης.

Οι ανωτέρω συνέπειες επέρχονται, εφόσον η διαπίστωση γίνει εντός δεκαετίας από την ημερομηνία δημοσίευσης της περιλήψης της απόφασης ολοκλήρωσης και έναρξης παραγωγικής λειτουργίας και από όργανα που είναι κατά το νόμο αρμόδια για τον έλεγχο των κατά περίπτωση στοιχείων.

8. Με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας καθορίζεται η διαδικασία για τη διαπίστωση μη τήρησης των ανωτέρω υποχρεώσεων και την επιβολή των προβλεπόμενων κυρώσεων, καθώς και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια. Για την επιβολή ολικής ή μερικής επιστροφής, η οποία μπορεί να κυμαίνεται μεταξύ 0,5% έως 30% της ενίσχυσης που έχει εγκριθεί, εκτιμώνται οι ειδικότερες περιστάσεις κάθε υπόθεσης και λαμβάνονται υπόψη, κατά περίπτωση, κριτήρια, όπως ο χρόνος αθέτησης της υποχρέωσης, το ύψος του ποσοστού συμμετοχής στην εταιρική σύνθεση της εταιρίας, το μέγεθος της ενισχυθείσας επένδυσης που εκμισθώθηκε, το ύψος της αξίας των πάγιων περιουσιακών στοιχείων που έχουν ενισχυθεί και μεταβιβάστηκαν, καθώς και ο βαθμός αναίρεσης της υλοποίησης και λειτουργίας της επένδυσης κατά τους όρους της υπαγωγής.

9. Η επιστροφή των ενισχύσεων που δίδονται με βάση τον παρόντα νόμο γίνεται με τη διαδικασία είσπραξης δημοσίων εσόδων, τα δε επιστρεφόμενα ποσά προσαυξάνονται κατά το ποσό των νόμιμων τόκων από την εκάστοτε καταβολή τους. Οι σχετικές αποδείξεις καταβολής των ενισχύσεων από το Δημόσιο αποτελούν τίτλο για τη βεβαίωση του χρέους από την αρμόδια Δ.Ο.Υ..

10. Τα ποσά των επιχορηγήσεων και επιδοτήσεων χρηματοδοτικής μίσθωσης, καθώς και απαλλαγής από καταβολή φόρου σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος νόμου, εμφανίζονται σε λογαριασμό αφορολόγητου αποθεματικού, το οποίο δεν μπορεί να διανεμηθεί ή να κεφαλαιοποιηθεί και επιστρέφεται σε περίπτωση διάλυσης της επιχείρησης. Σε περίπτωση διανομής τους ή κεφαλαιοποίησης επιβάλλονται οι κυρώσεις που προβλέπονται στο παρόν άρθρο.

11. Για την εφαρμογή των ανωτέρω, το οφειλόμενο ποσό αποδίδεται με ιδιαίτερη δήλωση εντός του επόμενου μήνα από αυτόν εντός του οποίου γεννήθηκε, σύμφωνα με τα πιο πάνω, η υποχρέωση επιστροφής. Για τη βεβαίωση, καταβολή και έλεγχο έχουν εφαρμογή οι διατάξεις του ν. 2523/1997 (ΦΕΚ 179 Α') και του ν. 2717/1997 (ΦΕΚ 97 Α'). Ενδεχόμενη άσκηση προσφυγής δεν αναστέλλει την καταβολή του οφειλόμενου ποσού.

12. Με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών καθορίζεται ο τύπος και το περιεχόμενο της δήλωσης απόδοσης του οφειλόμενου ποσού φόρου, καθώς και κάθε άλλη σχετική λεπτομέρεια.

13. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας καθορί-

ζεται η διαδικασία, ο τρόπος και κάθε αναγκαία λεπτομέρεια για την ανάκληση του φορολογικού οφέλους και καταβολή των οφειλόμενων φόρων, σε περίπτωση μη τήρησης των ανωτέρω υποχρεώσεων των ενισχυόμενων επιχειρήσεων.

14. Με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας καθορίζονται η διαδικασία και τα κριτήρια αξιολόγησης, καθώς και οι πρόσθετες υποχρεώσεις που απορρέουν από την Κοινοτική Νομοθεσία για τις υπηρεσίες χορήγησης των ενισχύσεων και για τις επιχειρήσεις των οποίων επενδυτικά σχέδια υπήχθησαν στις διατάξεις του παρόντος και εντάχθηκαν σε καθεστώς συγχρηματοδότησης.

Άρθρο 15

Ετήσια υποβολή Έκθεσης στη Βουλή των Ελλήνων

Τον Ιανουάριο εκάστου έτους ο Υπουργός Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας υποβάλλει στη Βουλή των Ελλήνων Έκθεση, στην οποία αναφέρονται οι πόροι που διατέθηκαν, οι επενδύσεις που ενισχύθηκαν και οι θέσεις εργασίας που δημιουργήθηκαν κατά κλάδο και περιφέρεια, καθώς και οι εκτιμώμενες επιπτώσεις των ενισχύσεων του παρόντος νόμου στην ανάπτυξη, την κλαδική αναδιάρθρωση, την πράσινη επιχειρηματικότητα, την ενίσχυση της καινοτομίας, την αύξηση των θέσεων απασχόλησης, την περιφερειακή σύγκλιση και συνολικά την επίτευξη των αναπτυξιακών στόχων της χώρας κατά το προηγούμενο έτος.

Άρθρο 16

Μεταβατικές διατάξεις

1. Επιχειρήσεις των οποίων τα επενδυτικά σχέδια έχουν υπαχθεί στο καθεστώς των νόμων 3299/2004, 2601/1998, 1892/1990 εξακολουθούν να διέπονται από το καθεστώς αυτό.

2. α. Επενδυτικά σχέδια που έχουν υποβληθεί σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 3299/2004 εξετάζονται σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 3299/2004, υπό την προϋπόθεση ότι το ύψος ενίσχυσής τους δεν υπερβαίνει τα όρια του Χάρτη Περιφερειακών Ενισχύσεων 2007-2013, όπως ισχύει. Σε διαφορετική περίπτωση παρέχονται τα ανώτατα κατά περίπτωση όρια του Χάρτη Περιφερειακών Ενισχύσεων, όπως ισχύει.

β. Μέχρι την έκδοση των κανονιστικών πράξεων που προβλέπονται στον παρόντα νόμο εξακολουθούν να εφαρμόζονται οι ισχύουσες κανονιστικές πράξεις ως προς τα Όργανα και διαδικασίες αξιολόγησης και ελέγχου των επενδυτικών σχεδίων που υποβλήθηκαν υπό το καθεστώς των νόμων 3299/2004, 2601/1998, 1892/1990.

γ. Για τα επενδυτικά σχέδια που έχουν υποβληθεί στη Γενική Γραμματεία Βιομηχανίας του Υπουργείου Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας εξακολουθούν και εφαρμόζονται οι κανονιστικές αποφάσεις για την υλοποίησή τους και τις διαδικασίες ελέγχου, ολοκλήρωσης και καταβολής ενισχύσεων.

δ. Οι γνωμοδοτικές επιτροπές της παρ. 15 του άρθρου 7 του ν. 3299/2004, όπως ισχύει, εξακολουθούν να λειτουργούν μέχρι την ολοκλήρωση της διαδικασίας εξέτασης των επενδυτικών σχεδίων που υποβλήθηκαν σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 3299/2004.

ε. Μετά την έκδοση του προεδρικού διατάγματος της παραγράφου 5 του άρθρου 11 του παρόντος νόμου ακολουθείται η διαδικασία που ορίζεται στις διατάξεις του για τη διενέργεια των ελέγχων, την έκδοση των τροποποιητικών αποφάσεων, των αποφάσεων ολοκλήρωσης και πιστοποιήσεων έναρξης της παραγωγικής λειτουργίας, των αποφάσεων ανάκλησης και επιστροφής ενισχύσεων, για τις επενδύσεις που υπήχθησαν στους προγενέστερους επενδυτικούς νόμους.

3. Επιχειρήσεις που έχουν πραγματοποιήσει έναρξη δαπανών μέχρι την 29η Ιανουαρίου 2010, όπως ορίστηκε στο άρθρο 10 του ν. 3816/2010, για να ενισχυθούν για την υλοποίηση επενδυτικών σχεδίων τους με το κίνητρο της φορολογικής απαλλαγής, σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 3299/2004, διέπονται από τις διατάξεις του νόμου αυτού.

4. α. Οι διατάξεις του ν. 2601/1998 για την ενίσχυση ιδιωτικών επενδύσεων στις χώρες της αλλοδαπής, στις οποίες παραπέμπει το άρθρο 6 του ν. 2996/2002, «Ελληνικό Σχέδιο Οικονομικής Ανασυγκρότησης των Βαλκανίων Ε.Σ.Ο.Α.Β.», όπως ισχύει, εφαρμόζονται μέχρι τη λήξη του προγράμματος αυτού.

β. Επενδυτικά σχέδια που έχουν υπαχθεί ή θα υπαχθούν στις διατάξεις του ν. 2601/1998 σύμφωνα με το άρθρο 6 του ν. 2996/2002, όπως ισχύει, διέπονται από τις διατάξεις του ν. 2601/1998. Μέχρι την έκδοση των κανονιστικών πράξεων που προβλέπονται στον παρόντα νόμο εξακολουθούν να εφαρμόζονται οι ισχύουσες κανονιστικές πράξεις ως προς τα Όργανα και διαδικασίες αξιολόγησης και ελέγχου των επενδυτικών σχεδίων της παραγράφου αυτής.

γ) i. Με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας δύναται να ρυθμίζονται ζητήματα που αφορούν το χρόνο υποβολής αιτήσεων, τις διαδικασίες και τα κριτήρια αξιολόγησης, τις προϋποθέσεις υπαγωγής, την υλοποίηση, τον έλεγχο, την παρακολούθηση και κάθε ειδικότερο θέμα για τις επενδύσεις της παρ. 2 του άρθρου 3 του ν. 2601/1998 στο Ελληνικό Σχέδιο Οικονομικής Ανασυγκρότησης των Βαλκανίων (ν. 2996/2002).

Επίσης με την ίδια απόφαση ορίζεται το υπόλοιπο, εκ του προβλεπόμενου στο ν. 2996/2002, διατιθέσιμο ύψος κονδυλίων για την ένταξη των επενδυτικών σχεδίων στο Ε.Σ.Ο.Α.Β.

ii. Η ισχύς της κανονιστικής απόφασης που έχει εκδοθεί κατ' εξουσιοδότηση της παρ. 2 του άρθρου 4 του ν. 2601/1998 παρατείνεται μέχρι την έκδοση νέας απόφασης, κατά τα οριζόμενα στην υποπερίπτωση i της περίπτωσης αυτής.

5. Εφαρμόζεται και για τον παρόντα νόμο η παρ. 35 του άρθρου 6 του ν. 2601/1998, η οποία διατηρήθηκε σε ισχύ με την παρ. 3 του άρθρου 12 του ν. 3299/2004.

6. Μέχρι την έκδοση της προβλεπόμενης στην παράγραφο 5 του άρθρου 2 του παρόντος νόμου κοινής απόφασης του Υπουργού Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας και του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων διατηρείται η ισχύς της υπ' αριθμ. 31054/12.7.2007, όπως τροποποιήθηκε, κοινής υπουργικής απόφασης που εκδόθηκε κατ' εξουσιοδότηση του άρθρου 3 παρ. 2α του ν. 3299/2004.

7. Διατηρούνται σε ισχύ και εφαρμόζονται:

α. Η υπ' αριθμ. 43965/30.11.1994 κανονιστική απόφαση για τον καθορισμό του είδους και της έκτασης των έργων ολοκληρωμένης μορφής εκσυγχρονισμού ξενοδοχειακής μονάδας που έχει εκδοθεί κατ' εφαρμογή της περίπτωσης λβ' της παρ. 1 του άρθρου 2 του ν. 1892/1990 και έχει διατηρηθεί σε ισχύ σύμφωνα με τις μεταβατικές διατάξεις της περίπτωσης ε' της παρ. 2 του άρθρου 14 του ν. 2601/1998, όπως ισχύει, και της περίπτωσης ζ' της παρ. 2 του άρθρου 12 του ν. 3299/2004 και

β. Η υπ' αριθμ. 58692/5.8.1998 κανονιστική απόφαση για τον καθορισμό του είδους και της έκτασης των έργων ολοκληρωμένης μορφής εκσυγχρονισμού τουριστικών οργανωμένων κατασκηνώσεων (campings) που είχε εκδοθεί σύμφωνα με το εδάφιο β' της παρ. 20 του άρθρου 6 του ν. 2601/1998, και έχει διατηρηθεί σε ισχύ σύμφωνα με τη μεταβατική διάταξη της παρ. 2 του άρθρου 2 του ν. 3299/2004, όπως τροποποιήθηκε.

γ. Οι κοινές υπουργικές αποφάσεις για τον καθορισμό των προδιαγραφών των συνεδριακών κέντρων, των κέντρων θαλασσοθεραπείας, των εγκαταστάσεων αξιοποίησης ιαματικών πηγών, των θεματικών πάρκων, των

ηγήδων γκολφ, των κέντρων προπονητικού και αθλητικού τουρισμού, καθώς και η οικεία απόφαση του πρώην Υπουργείου Ανάπτυξης για τις προδιαγραφές των χιονοδρομικών κέντρων.

Επίσης διατηρείται σε ισχύ το προεδρικό διάταγμα για την ίδρυση, επέκταση και εκσυγχρονισμό των αυτοκινητοδρομίων.

δ. Η κοινή υπουργική απόφαση για τους όρους τμηματικής καταβολής της επιχορήγησης στα επιχειρηματικά σχέδια, αρμοδιότητας πρώην Υπουργείου Ανάπτυξης, καθώς και η υπουργική απόφαση για τα αναγκαία δικαιολογητικά.

8. Μέχρι την έκδοση του προεδρικού διατάγματος της παραγράφου 1 του άρθρου 12 του παρόντος διατηρούνται σε ισχύ και εφαρμόζονται:

α. Η κανονιστική απόφαση του ν. 1892/1990 για τον τρόπο καταβολής της επιχορήγησης (που εκδόθηκε κατ' εφαρμογή της παραγράφου 3 του άρθρου 6 αυτού και διατηρήθηκε σε ισχύ σύμφωνα με τις μεταβατικές διατάξεις της περ. η' της παρ. 3 του άρθρου 14 του ν. 2601/1998, όπως ίσχυε και της περ. κ' της παρ. 2 του άρθρου 12 του ν. 3299/2004).

β. Η υπ' αριθμ. 40929/2.11.2005 κανονιστική απόφαση για τον τρόπο καταβολής της προκαταβολής της επιχορήγησης.

γ. Η υπ' αριθμ. 48116/19.12.2005 απόφαση, όπως ισχύει, για τον καθορισμό των δικαιολογητικών για τον έλεγχο των επενδύσεων.

9. Η παρακολούθηση, ο έλεγχος, η επιβολή κυρώσεων και η καταβολή των ενισχύσεων των επενδύσεων ή και προγραμματίων χρηματοδοτικής μίσθωσης εξοπλισμού που έχουν υπαχθεί στους νόμους 1262/1982, 1892/1990 και 2601/1998 από τον ΕΟΜΜΕΧ εξακολουθεί να γίνεται από τις υπηρεσίες και τα όργανα του φορέα αυτού.

10. Η παρακολούθηση, ο έλεγχος και η επιβολή κυρώσεων για τις επενδύσεις που έχουν υπαχθεί στις διατάξεις του ν. 1892/1990 ή του ν. 1262/1982 από την Α.Τ.Ε. εξακολουθεί να γίνεται από τις υπηρεσίες και τα όργανα του φορέα αυτού.

11. Η παράταση της προθεσμίας ολοκλήρωσης των επενδυτικών σχεδίων που έχουν υπαχθεί στις διατάξεις του ν. 3299/2004, η οποία προβλέφθηκε με την παρ. 1 του άρθρου 4 του ν. 3752/2009 και με την παρ. 1 του άρθρου 13 του ν. 3840/2010, ισχύει ανεξάρτητα αν κατά την ημερομηνία δημοσίευσης των νόμων αυτών είχε συμπληρωθεί η αρχική ή κατά παράταση προθεσμία ολοκλήρωσης.

12. Μέχρι τη στελέχωση και οργάνωση της Επιχειρησιακής Μονάδας Ανάπτυξης του Υπουργείου Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας, με έδρα τη Θεσσαλονίκη, ώστε να μπορεί να ασκεί τις αρμοδιότητές της, όπως αυτές προβλέπονται στις διατάξεις του παρόντος νόμου, οι αρμοδιότητές της ασκούνται από τη Γενική Διεύθυνση Ιδιωτικών Επενδύσεων του Υπουργείου Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας, στην οποία υποβάλλονται και οι σχετικές αιτήσεις υπαγωγής επενδυτικών σχεδίων. Με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας διαπιστώνεται η πλήρωση όλων των οργανωτικών προϋποθέσεων και η έναρξη λειτουργίας της Επιχειρησιακής Μονάδας Ανάπτυξης του Υπουργείου Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας, με έδρα τη Θεσσαλονίκη, σε σχέση με τις αρμοδιότητές της, που προβλέπονται στις διατάξεις του παρόντος νόμου.

13. Η δυνατότητα της παράτασης της προθεσμίας ολοκλήρωσης της επένδυσης που παρέχεται σύμφωνα με το εδάφιο α της παρ. 5 του άρθρου 5 του ν. 3299/2004, όπως ισχύει, μπορεί να χορηγείται και τμηματικά.

Στις περιπτώσεις τμηματικής παράτασης της προθεσμίας ολοκλήρωσης της επένδυσης, η υποβολή του σχετι-

κού αιτήματος πραγματοποιείται μέχρι τη λήξη της νέας ημερομηνίας ολοκλήρωσης.

Η παρούσα ρύθμιση ισχύει από την ημερομηνία δημοσίευσής στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως του ν. 3299/2004.

14. Επενδυτικά σχέδια που υποβλήθηκαν στις αρμόδιες υπηρεσίες μέχρι και τις 29.1.2010, και το προβλεπόμενο στην υπ' αριθμ. 33017/25.7.2007 κανονιστική απόφαση, όπως ισχύει, δικαιολογητικό της Ειδικής Γνωμάτευσης του Ε.Ο.Τ. κατατέθηκε σε χρόνο μεταγενέστερο της αρχικής αίτησης, εξετάζονται, σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 3299/2004, ανεξάρτητα αν εκκρεμεί, είναι σε διαδικασία εξέτασης ή έχουν εκδοθεί απορριπτικές αποφάσεις λόγω της μη προσκόμισης του δικαιολογητικού αυτού.

15. Επενδυτικά σχέδια που απεστάλησαν στις αρμόδιες υπηρεσίες ταχυδρομικώς μέχρι και τις 29.1.2010, εξετάζονται σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 3299/2004.

16. Η περίπτωση γ' της παραγράφου 5 του άρθρου 3 του ν. 3299/2004, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 25 του ν. 3470/2006 (ΦΕΚ 132 Α') εφαρμόζεται, αφότου ίσχυσε, και για τα επενδυτικά σχέδια των υποπεριπτώσεων ιν και ν της περίπτωσης δ' της παραγράφου 1 του άρθρου 3 του ν. 3299/2004, όπως εξειδικεύθηκαν με την υπ' αριθμ. 13752/29.3.2006 κανονιστική απόφαση, για τα οποία δεν έχει εκδοθεί απόφαση υπαγωγής ή εκδόθηκε απορριπτική απόφαση, μέχρι τη δημοσίευση του παρόντος νόμου.

17. Το οριζόμενο στο δεύτερο εδάφιο της περίπτωσης Α δ' της παραγράφου 3 του άρθρου 5 του ν. 3299/2004, όπως ισχύει, χρονικό διάστημα των δώδεκα (12) μηνών δεν έχει εφαρμογή για τις υφιστάμενες εταιρίες, οι οποίες είναι εισηγμένες σε οργανωμένη χρηματιστηριακή αγορά. Η ρύθμιση αυτή καταλαμβάνει τα επενδυτικά σχέδια, για τα οποία δεν έχει ολοκληρωθεί η διαδικασία εξέτασής τους σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 3299/2004, μέχρι τη δημοσίευση του παρόντος νόμου.

18. Στην περίπτωση που δεν πληρούνται οι προϋποθέσεις για την έναρξη της παραγωγικής λειτουργίας της επένδυσης σύμφωνα με την περίπτωση γ' της παραγράφου 1 του άρθρου 8 του ν. 3299/2004, όπως ισχύει, δύναται να εκδοθεί απόφαση ολοκλήρωσης και έναρξης παραγωγικής λειτουργίας της επένδυσης, επιβάλλονται όμως οι κυρώσεις που προβλέπονται στο άρθρο 10 του ίδιου νόμου.

19. Οι διατάξεις της υπ' αριθμ. 38508/31.7.2009 κοινής απόφασης των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων (ΦΕΚ 1664 Β') έχουν εφαρμογή και σε επενδυτικά σχέδια που κατά το χρόνο έκδοσής της εκκρεμούσε η αξιολόγησή τους και για τα οποία δεν έχει εκδοθεί απόφαση υπαγωγής ή εκδόθηκε, λόγω της μη εφαρμογής των εν λόγω διατάξεων, απορριπτική απόφαση, μέχρι τη δημοσίευση του παρόντος νόμου.

20. Για το τρέχον έτος οι προβλεπόμενες στο άρθρο 7 κανονιστικές αποφάσεις εκδίδονται εντός δύο (2) μηνών από τη δημοσίευση του παρόντος νόμου στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Άρθρο 17

Η παράγραφος 11 του άρθρου 30 του Αγορανομικού Κώδικα (ν.δ. 135/1946), όπως αντικαταστάθηκε με την παράγραφο 1 του άρθρου 1 του ν. 3668/2008 «Αναθεώρηση των διατάξεων περί κυρώσεων του ν.δ. 136/1946 «Περί Αγορανομικού Κώδικα» και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 115 Α'), αντικαθίσταται ως εξής:

«11. α) Κάθε καταστηματούχος, εργοστασιάρχης, πρατηριούχος, λιανοπωλητής και γενικά κάθε έμπορος ειδών που: i) κατέχει ψευδή όργανα μέτρησης, όπως αυτά ορίζονται με σχετική υπουργική απόφαση, ii) μεταχειρίζεται

όργανα μέτρησης, άλλα από τα κατά νόμο προβλεπόμενα ακόμη και αν διατηρούνται σε καλή κατάσταση, iii) αποποιείται τη μέτρηση ή ζύγιση και iv) πωλεί με το μέτρο είδη, των οποίων η πώληση προβλέπεται να γίνεται σε βάρος, τιμωρείται με διοικητικό πρόστιμο μηδέν κόμμα δύο τοις εκατό (0,2%) επί του συνολικού κύκλου εργασιών της τελευταίας κλεισμένης χρήσης και σε περίπτωση νέας επιχείρησης, επί του κύκλου εργασιών που έχει πραγματοποιηθεί μέχρι τη στιγμή διαπίστωσης της παράβασης. Το πρόστιμο αυτό δεν μπορεί να είναι μικρότερο από το διπλάσιο του ελάχιστου προστίμου που προβλέπεται στις παραγράφους 1 ή 4 του άρθρου 30 του Αγορανομικού Κώδικα. Με το ίδιο πρόστιμο τιμωρείται όποιος εισάγει, κατασκευάζει όργανα μέτρησης άλλα από τα κατά νόμο προβλεπόμενα ή τα μετατρέπει σε ψευδή. Τα ψευδή όργανα μέτρησης κατάσχονται και καταστρέφονται. Με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας καθορίζονται τα όργανα που διενεργούν την κατάχρηση, τη διαδικασία καταστροφής και κάθε αναγκαία λεπτομέρεια σχετική με την τύχη των ψευδών οργάνων μέτρησης.

β) Ειδικά στα πρατήρια υγρών καυσίμων, η τοποθέτηση οργάνου ή υποστηρικτικών μέσων οργάνου καταδολίευσης ή αλλοίωσης του αποτελέσματος των μετρήσεων των αντλιών θεωρείται ως μετατροπή οργάνου μέτρησης σε ψευδές. Το όργανο καταδολίευσης ή αλλοίωσης και τα τυχόν υποστηρικτικά μέσα κατάσχονται και στον παραβάτη επιβάλλεται αυτοτελές διοικητικό πρόστιμο για κάθε επηρεαζόμενη αντλία ίσο με το διπλάσιο του υπολογιζόμενου ποσοστού απόκλισης κάθε αντλίας χωριστά επί του ποσού συμμετοχής της στο συνολικό κύκλο εργασιών της τελευταίας κλεισμένης χρήσης και σε περίπτωση νέας επιχείρησης, επί του κύκλου εργασιών που έχει πραγματοποιηθεί μέχρι τη στιγμή διαπίστωσης της παράβασης. Σε περίπτωση που το ποσοστό απόκλισης ή το ποσό συμμετοχής στο συνολικό ετήσιο κύκλο εργασιών δεν είναι δυνατόν να προσδιοριστεί για κάθε επηρεαζόμενη αντλία, τότε η παράβαση τιμωρείται με αυτοτελές διοικητικό πρόστιμο δύο τοις εκατό (2%) για κάθε επηρεαζόμενη αντλία επί του συνολικού κύκλου εργασιών της τελευταίας κλεισμένης χρήσης και σε περίπτωση νέας επιχείρησης, επί του κύκλου εργασιών που έχει πραγματοποιηθεί μέχρι τη στιγμή διαπίστωσης της παράβασης. Το πρόστιμο αυτό δεν μπορεί να είναι μικρότερο από τριάντα χιλιάδες (30.000) ευρώ, ανά επηρεαζόμενη αντλία.

γ) Τα δύο τελευταία εδάφια της ως άνω παραγράφου β' εφαρμόζονται και σε περιπτώσεις επέμβασης στις κλιματώσεις, στις συνδεσμολογίες και στις σωληνώσεις της αντλίας ή του ενδεικτή.

δ) Στην περίπτωση της παραγράφου β' επιβάλλονται και οι προβλεπόμενες στο παρόν άρθρο ποινικές κυρώσεις. Παράλληλα, αφαιρείται υποχρεωτικά οριστικά η άδεια λειτουργίας της εν λόγω επιχείρησης, με απόφαση της αδειοδοτούσας αρχής, της πράξης χαρακτηριζόμενης ως σοβαρής παράβασης των όρων χορήγησης της σχετικής άδειας κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 17 παρ. 6 του ν. 3054/2002 (ΦΕΚ 230 Α'), όπως τροποποιήθηκε με το ν. 3335/2005 (ΦΕΚ 95 Α'). Για την έκδοση της ανωτέρω απόφασης, η ελεγκτική αρχή αποστέλλει το φάκελο της υπόθεσης συνοδευόμενο από σχετική εισηγητική έκθεση, στην αδειοδοτούσα αρχή, εντός πέντε εργάσιμων ημερών από τη διαπίστωση της παράβασης. Από την ημερομηνία έκδοσης της ανωτέρω απόφασης και για έξι μήνες δεν επι-

τρέπεται, καθ' οιονδήποτε τρόπο, η λειτουργία παρόμοιας επιχείρησης στον ίδιο χώρο. Επίσης, δεν επιτρέπεται η χορήγηση νέας άδειας λειτουργίας παρόμοιας επιχείρησης στον ίδιο χώρο σε σύζυγο ή σε πρόσωπα έχοντα μέχρι δεύτερου βαθμού συγγένεια με τον δικαιούχο της άδειας, εφόσον ο χώρος ή οι εγκαταστάσεις είναι ιδιοκτησίας του παραβάτη και η ιδιοκτησία παραμένει σε αυτόν.

ε) Η συμμετοχή στη διάπραξη του αδικήματος της παραγράφου β' τιμωρείται με διοικητικό πρόστιμο κατ' ελάχιστον πενήντα χιλιάδες (50.000) ευρώ και μέχρι πεντακόσιες χιλιάδες (500.000) ευρώ επιφυλασσομένης και της επιβολής των ποινικών κυρώσεων που προβλέπονται στο παρόν άρθρο, εφόσον η συμμετοχή συνίσταται στην εγκατάσταση του μηχανισμού καταδολίευσης ή αλλοίωσης.»

Άρθρο 18 Έναρξη ισχύος

Η ισχύς του παρόντος νόμου αρχίζει με τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά στις επί μέρους διατάξεις.

Παραγγέλλομε τη δημοσίευση του παρόντος στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και την εκτέλεσή του ως νόμου του Κράτους.

Αθήνα, 31 Ιανουαρίου 2011

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ
ΚΑΡΟΛΟΣ ΓΡ. ΠΑΠΟΥΛΙΑΣ

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ, ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ
ΚΑΙ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗΣ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ ΡΑΓΚΟΥΣΗΣ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ, ΑΝΤΙΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ
ΚΑΙ ΝΑΥΤΙΛΙΑΣ

Μ. ΧΡΥΣΟΧΟΪΔΗΣ

ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

Α. ΔΙΑΜΑΝΤΟΠΟΥΛΟΥ

ΕΡΓΑΣΙΑΣ
ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ

Α.-Τ. ΚΑΤΣΕΛΗ

ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ, ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

Χ. ΚΑΣΤΑΝΙΔΗΣ

ΘΑΛΑΣΣΙΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ,
ΝΗΣΩΝ ΚΑΙ ΑΛΙΕΙΑΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ ΔΙΑΜΑΝΤΙΔΗΣ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

Γ. ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ, ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΚΛΙΜΑΤΙΚΗΣ ΑΛΛΑΓΗΣ

Κ. ΜΠΙΡΜΠΛΗ

ΥΠΟΔΟΜΩΝ, ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ
ΚΑΙ ΔΙΚΤΥΩΝ

Δ. ΡΕΠΠΙΑΣ

ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΚΑΙ ΤΡΟΦΙΜΩΝ

Κ. ΣΚΑΝΔΑΛΙΔΗΣ

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Π. ΓΕΡΟΥΛΑΝΟΣ

Θεωρήθηκε και τέθηκε η Μεγάλη Σφραγίδα του Κράτους.

Αθήνα, 1 Φεβρουαρίου 2011

Ο ΕΠΙ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΥΠΟΥΡΓΟΣ
Χ. ΚΑΣΤΑΝΙΔΗΣ

* 0 1 0 0 0 8 0 1 0 2 1 1 0 0 1 6 *

ΑΠΟ ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ

ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΟΥ 34 * ΑΘΗΝΑ 104 32 * ΤΗΛ. 210 52 79 000 * FAX 210 52 21 004

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ: <http://www.et.gr> - e-mail: webmaster.et@et.gr